

CIRCULAR

Ref. No.: GU/Acad –PG/BoS -NEP/2025-26/181 dated 27.06.2025

In supersession to the above referred Circular, the structure and syllabus of Semester III and IV of the **Master of Arts in Marathi** Programme comprising the RSE and GE Courses were approved by the Standing Committee of the Academic Council in its meeting held 24th & 25th November 2025. Further, DSVE Courses were approved by the Academic Council in its meeting held on 24th April, 12th & 13th May 2026 is attached.

The Syllabus of Semester I and II approved earlier by the Academic Council in its meeting held on 13th & 14th June 2025 is also attached.

The Dean & Vice-Dean (Academic) of the Shenoi Goembab School of Languages and Literature and the Principals of the affiliated Colleges offering the **Master of Arts in Marathi** Programme are requested to take note of the above and bring the contents of the Circular to the notice of all concerned.

(Ashwin V. Lawande)
Deputy Registrar – Academic

To,

1. The Dean, Shenoi Goembab School of Languages and Literature, Goa University.
2. The Vice-Dean (Academic), Shenoi Goembab School of Languages and Literature, Goa University.
3. The Principals of Affiliated Colleges offering the Master of Arts in Marathi Programme.

Copy to:

1. Chairperson, BoS in Marathi, Goa University.
2. Programme Director, M.A. Marathi, Goa University.
3. Controller of Examinations, Goa University.
4. Assistant Registrar Examinations (PG), Goa University.
5. Directorate of Internal Quality Assurance, Goa University for uploading the Syllabus on the University website.

GOA UNIVERSITY

MASTER OF ARTS IN MARATHI

(Effective from the Academic Year 2025 -2026)

ABOUT THE PROGRAMME

The M.A. in Marathi is a two-year postgraduate programme that provides a deep and multidisciplinary understanding of Marathi language, literature, and culture. It covers key areas such as Grammar and Linguistics, Theory of Literature, Translation Studies, Medieval and Modern Literature, Christian Marathi Tradition of 17th Century Goa, Dalit, Adiwasi, Feminist, Folk Literature, and Science Fiction in Marathi.

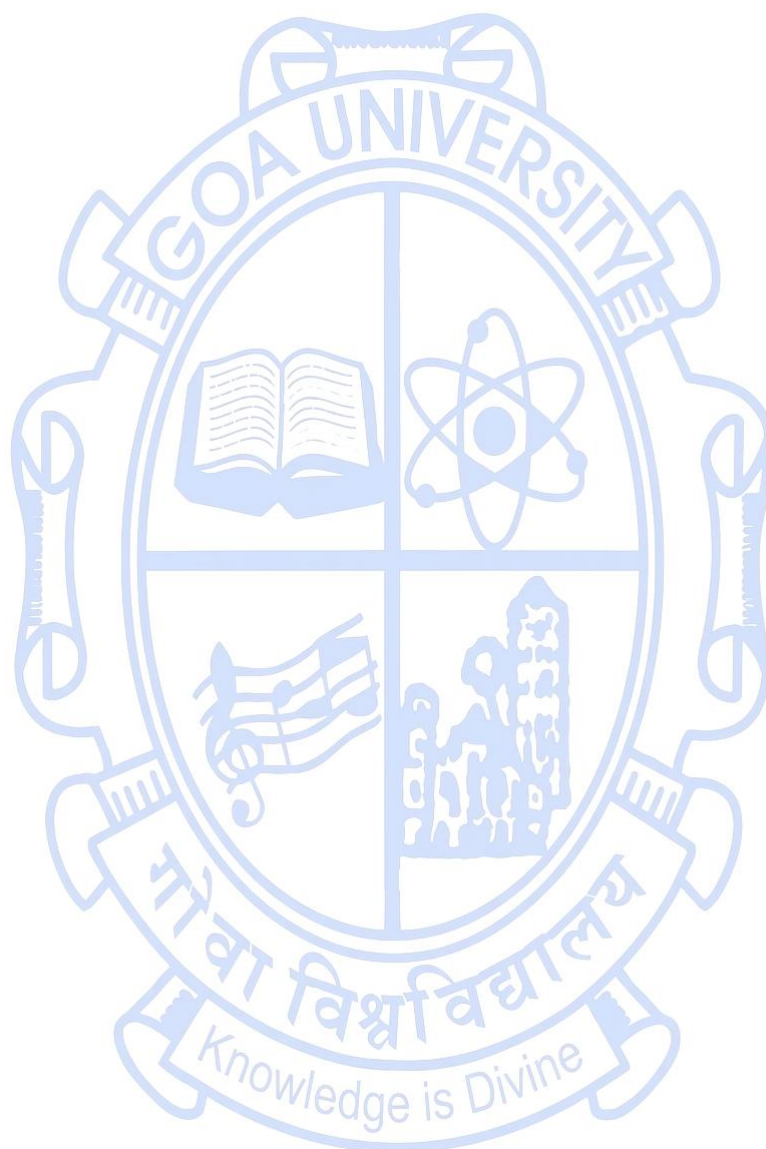
The programme also includes practical components like Computer Applications in Marathi, Spoken Marathi Course, aimed at enhancing digital and oral communication skills.

This course prepares students for careers in teaching, research, translation, media, and cultural studies, while also encouraging critical thinking, literary analysis, and language proficiency.

OBJECTIVES OF THE PROGRAMME

1. To promote research aptitude and academic writing in the field of Marathi studies.
2. To provide in-depth knowledge of Marathi language and literature, from ancient times to contemporary periods including socio-cultural and historical contexts of Marathi literary traditions Dalit, Adiwasi, folk, and regional literature.
3. To develop critical and analytical skills through the study of literary theories and genres.
4. To develop critical and analytical skills in Marathi Grammar and Linguistics.
5. To encourage translation skills and comparative literary analysis between Marathi and other language and to develop computers and digital tools for studying and working with Marathi language and literature.
6. To enhance oral and communicative skills in Marathi language.

7. To prepare students for careers in academia, publishing, media, cultural institutions, and public service by equipping them with both traditional and contemporary knowledge systems.

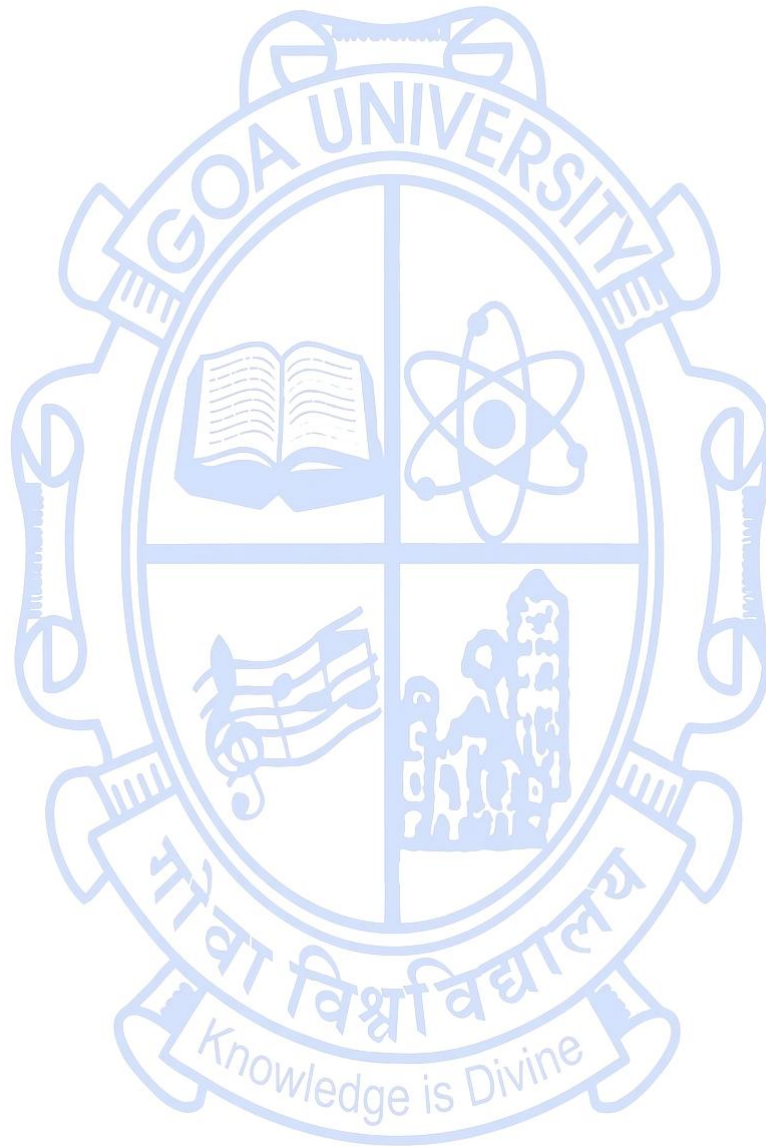

PROGRAMME SPECIFIC OUTCOMES (PSO)

PSO 1.	Students will be trained in research methodology, data collection, project writing, and referencing techniques, enabling them to undertake independent, interdisciplinary and comparative research in literature and culture, in areas such as translation studies, linguistics, medieval and modern literature, folk literature and marginalized voices in Marathi literature.
PSO 2.	Students will understand the history of Marathi language and literature, including its major periods, important writers, and literary movements and explore and engage with diverse literary traditions, including Dalit, Adivasi, Folk, and Christian Marathi literature, as well as modern genres like Science Fiction, Humour writing and children’s literature.
PSO 3.	Students will study and apply various Indian and Western literary theories—such as cultural, sociological, psychological, feminist, environmental (eco-critical), and humour studies—to analyze Marathi literary texts, with a focus on diverse voices from Dalit, tribal, rural, Goan, and metropolitan contexts, encouraging a deeper understanding of literature in relation to society, ideology, and culture.
PSO 4.	Students will develop an in-depth understanding of Marathi grammar and linguistic principles and will be able to apply them effectively in the analysis, interpretation, and teaching of the language, including areas such as phonetics, morphology, syntax, and semantics.
PSO 5.	Students will explore how Marathi literature transforms across different media and forms (Trans-Form and Trans-Media), and develop skills in creative writing, translation, journalism, and cultural studies. This interdisciplinary approach prepares students for careers in teaching, research, various forms of media, publishing, cultural sectors, and public service.
PSO 6.	Develop proficiency in Professional Marathi, including formal writing, editing, documentation, and media communication relevant to academic, administrative, and creative fields. Gain practical digital literacy through computer applications in Marathi, enabling students to use typing tools, corpus analysis, and digital publication platforms.

PSO 7.

Through courses in creative writing, street plays, and travel literature, students will engage in creative expression and apply literary techniques in practical and performative contexts.

PROGRAMME STRUCTURE

Master of Arts in Marathi Effective from Academic Year 2025-26

SEMESTER I				
Discipline Specific Core (DSC) Courses (16 credits)				
Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-5000	मराठी व्याकरणाच्या पुनर्विचाराचा अभ्यास (Study of the Review of Marathi Grammar)	4T	400
2	MAR-5001	साहित्यसिद्धांत (Theory of Literature)	4T	400
3	MAR-5002	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास: १८१८ ते २०२० (History of Modern Marathi Literature: 1818 to 2020)	4T	400
4	MAR-5003	गोमंतकीय मराठी साहित्याचा अभ्यास (Study of Goan Marathi Literature)	4T	400
Total Credits for DSC Courses in Semester I			16	
Discipline Specific Elective (DSE) Course (4 credits)				
Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-5201	१९६० नंतरचे मराठी साहित्य (Marathi Literature Post 1960)	4T	400
2	MAR-5202	आधुनिक मराठी साहित्यिकाचा अभ्यास - रणजित देसाई (Study of A Modern Marathi Author – Ranjit Desai)	4T	400
3	MAR-5203	मराठीतील दलित साहित्याचा अभ्यास (Study of Dalit Literature in Marathi)	4T	400
4	MAR-5204	मराठीतील नियतकालिकांचा अभ्यास (Study of Periodicals in Marathi)	4T	400
Total Credits for DSE Courses in Semester I			4	
Total Credits in Semester I			20	

SEMESTER II				
Discipline Specific Core (DSC) Courses				
Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-5004	भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा (Linguistics and Marathi Language)	4 T	500
2	MAR-5005	मराठी लोकसाहित्याचा अभ्यास (Study of Marathi Folklore)	4 T	500
3	MAR-5006	साहित्यप्रकाराचा अभ्यास - नाटक (Form of Literature – Drama)	4 T	500
4	MAR-5007	मध्ययुगीन मराठी साहित्यकृतींचा अभ्यास (Study of Medieval Marathi Texts)	4 T	500
Total Credits for DSC Courses in Semester II			16	
Discipline Specific Elective (DSE) Courses (4 credits)				
Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-5205	मराठीतील विनोदी साहित्याचा अभ्यास (Study of Humour Literature in Marathi)	4T	400
2	MAR-5206	मराठीतील आदिवासी साहित्याचा अभ्यास (Study of Tribal Literature in Marathi)	4T	400
3	MAR-5207	१७ व्या शतकातील गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी साहित्याचा अभ्यास (Study of 17th century Goan Christian Marathi Literature)	4T	400
4	MAR-5208	१९९० नंतरचे मराठी साहित्य (Marathi Literature Post 1990)	4T	400
Total Credits for DSE Courses in Semester II			4	
Total Credits in Semester II			20	

SEMESTER III**Research Specific Elective (RSE) Courses (12 credits)**

Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-6000	संशोधन पद्धती व तंत्र (Research Methodology and Technique)	4T	500
2	MAR-6001	लोकसाहित्याचे संशोधन (Research in Folklore)	4T	500
3	MAR-6002	तौलनिक साहित्याभ्यास (Comparative Study of Literature)	4T	500
4	MAR-6003	स्त्रीवादी मराठी साहित्य: स्वरूप व संशोधन (Feminist Literature in Marathi : Nature and Research)	4T	500
5	MAR-6004	ग्रामीण मराठी साहित्य : स्वरूप आणि संशोधन (Rural Literature in Marathi : Nature and Research)	4T	500
6	MAR-6005	समीक्षा आणि मराठी समीक्षेची वाटचाल (Literary Criticism and Progression of Literary Criticism in Marathi)	4T	500
7	MAR-6006	आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय अभ्यास (Interdisciplinary and Multidisciplinary Studies)	4T	500
8	MAR-6007	मराठीतील साहित्यप्रकार आणि प्रवाहांचा अभ्यास (Study of Forms and Trends in Marathi Literature)	4T	500
9	MAR-6008	सामाजिक भाषाविज्ञान आणि बोलींचा अभ्यास (Study of Sociolinguistics and Dialects)	4T	500
10	MAR-6009	मराठी साहित्य आणि तंत्रज्ञान (Marathi Literature and Technology)	4T	500

Total Credits for RSE Courses in Semester III**12****Discipline Specific Vocational Elective (DSVE) Courses (8 credits)**

Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-6401	भाषांतरविद्या (Translation Studies)	2T + 2P	500

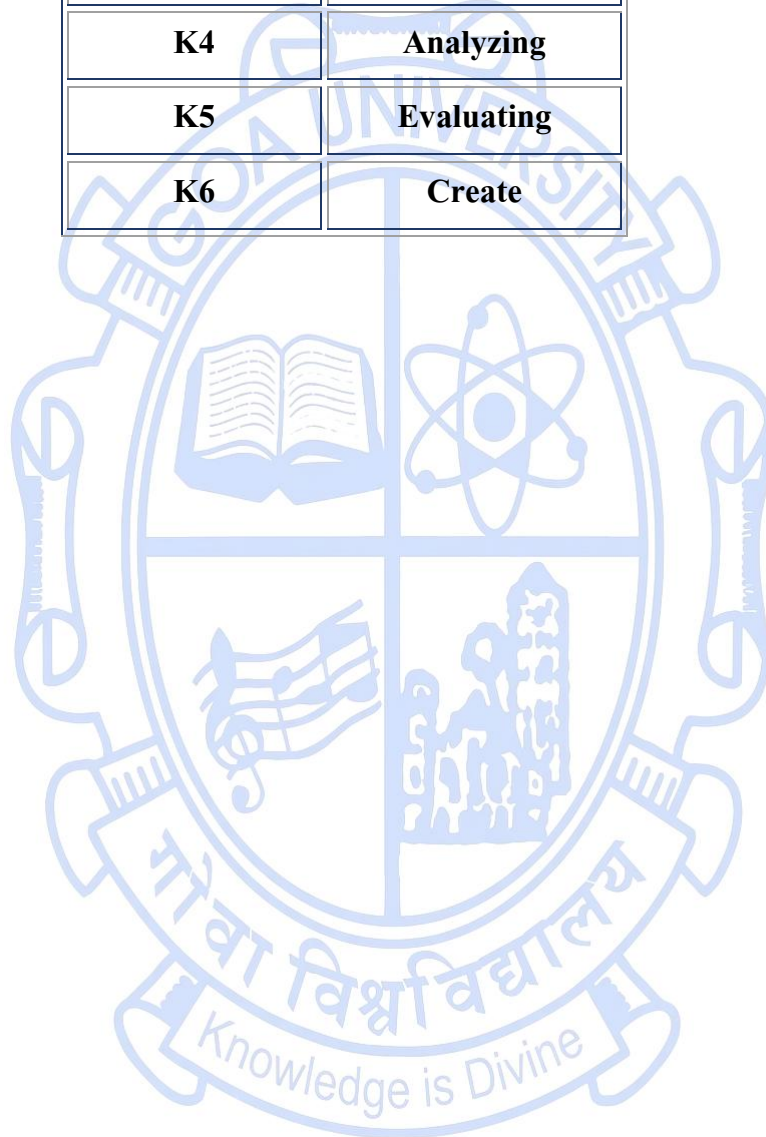
2	MAR-6402	सांस्कृतिक पर्यटन व प्रवासवर्णने (Cultural Tourism and Travelogues)	2T + 2P	500
3	MAR-6403	व्यावसायिक मराठी (Professional Marathi)	2T + 2P	500
4	MAR-6404	मराठी भाषा आणि संगणकीय उपयोजने (Marathi Language and Computer Applications)	2T + 2P	500
5	MAR-6405	वृत्तपत्रलेखन व संपादन कौशल्ये (News Writing and Editorial Skills)	2T + 2P	500
6	MAR-6406	ग्रंथसंपादन आणि प्रकाशन (Book Editing and Publishing)	2T + 2P	500
7	MAR-6407	सर्जनशील लेखन (Creative Writing)	2T + 2P	500
Total Credits for DSVE Courses in Semester III			8	
Total Credits in Semester III			20	

Discipline Specific Dissertation (DSD) (40 Credit Dissertation)				
Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-6501	Dissertation	40	500

SEMESTER IV				
Generic Elective (GE) Courses (20 credits)				
Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-6201	भारतीय साहित्याचा अभ्यास (Study of Indian Literature)	4T	500
2	MAR-6202	मराठीतील विज्ञान साहित्य (Science Fiction in Marathi)	4T	500
3	MAR-6203	साहित्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास (Sociological Study of Literature)	4T	500
4	MAR-6204	पर्यावरण आणि मराठी साहित्य (Environment and Marathi Literature)	4T	500
5	MAR-6205	मराठी साहित्याचे प्रकारांतर आणि माध्यमांतर (Literary and Media Adaptation in Marathi Literature)	4T	500
6	MAR-6206	मराठीतील बालसाहित्याचा अभ्यास (Study of Children's Literature in Marathi)	4T	500
7	MAR-6207	महानगरीय मराठी साहित्य (Metropolitan Literature in Marathi)	4T	500
8	MAR-6208	वृत्त, छंद आणि काव्याभ्यास (Verse, Meter and Poetic Reflection)	4T	500
8	MAR-6209	मराठीतील पथनाट्याचा अभ्यास (Study of Marathi Street Plays)	2T	500
9	MAR-6210	मराठी पथनाट्य लेखन व सादरीकरण (Marathi Street Play writing and Performance)	2P	500
Total Credits for GE Courses in Semester IV			20	

Discipline Specific Dissertation (DSD)/ Internship (20 Credit Dissertation)				
Sr. No.	Course Code	Title of the Course	Credits	Level
1	MAR-6502	Dissertation	20	500
Total Credits in Semester IV			20	

Blooms Taxonomy Cognitive Levels	
Cognitive Level	Notations
K1	Remembering
K2	Understanding
K3	Applying
K4	Analyzing
K5	Evaluating
K6	Create

SEMESTER I

Discipline Specific Core Courses

Title of the Course	मराठी व्याकरणाच्या पुनर्विचाराचा अभ्यास (Study of the Review of Marathi Grammar)
Course Code	MAR-5000
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	400
Effective from AY	2025-26
New Course	No
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No
Pre-requisites for the Course:	Nil
Course Objectives:	1. मराठी व्याकरण लेखन परंपरेचा परिचय करून देणे.

	<p>2. मराठी वर्णविचार, शब्दजातीविचार, विभक्तीविचार, वाक्यविचार आणि प्रयोगविचार या मूलभूत व्याकरणविषयक घटकांची ओळख करून देणे.</p> <p>3. मराठी व्याकरणासंबंधी विविध व्याकरणकारांच्या मतमतांतरांची माहिती करून देणे.</p> <p>4. मराठी व्याकरणावर संस्कृत व इंग्रजी व्याकरणाच्या झालेल्या प्रभावाचा अभ्यास करणे.</p> <p>5. मराठी व्याकरणातील त्रुटी ओळखून सुधारणा करण्याची क्षमता विकसित करणे.</p> <p>6. मराठी व्याकरणाच्या पुनर्विचारांची दिशा स्पष्ट करणे.</p>			
Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना मराठी व्याकरण लेखन परंपरेचा परिचय होईल.		PSO 4	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना मराठी वर्णविचार, शब्दजातीविचार, विभक्तीविचार, वाक्यविचार आणि प्रयोगविचार या मूलभूत व्याकरणविषयक संकल्पनांची ओळख होईल.		PSO 2, PSO 4	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना मराठी व्याकरणासंबंधी विविध व्याकरणकारांच्या मतमतांतरांची माहिती होईल.		PSO 2, PSO 4	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना संस्कृत व इंग्रजी व्याकरणाचा मराठी व्याकरणावर झालेला प्रभाव स्पष्ट होईल.		PSO 4	
	CO 5. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी व्याकरणातील त्रुटी ओळखून सुधारणा करण्याची क्षमता विकसित होईल.		PSO 1, PSO 2, PSO 4	
	CO 6. विद्यार्थ्यांना मराठी व्याकरणाच्या पुनर्विचारांची दिशा स्पष्ट होईल.		PSO 1, PSO 2, PSO 4	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module1:	<p>1. मराठी व्याकरण : तात्त्विक विचार</p> <p>1.1. मराठी व्याकरणाची परंपरा</p> <p>1.2. संस्कृत व इंग्रजी व्याकरणाचा मराठी व्याकरणावरील प्रभाव</p>	15	CO 1, CO 4	K1, K2

<p>Module2:</p>	<p>2. वर्णविचार व शब्दजातीविचार 2.1. वर्णविचार : वर्णमालेच्या पुनर्विचाराची आवश्यकता 2.1.1. वर्णांचे उच्चारभेद 2.1.2. स्वरांच्या ऱ्हस्व-दीर्घत्वामागील तत्त्वे 2.1.3. वर्णसंख्या, बाराखडीचे स्वरूप 2.2. शब्दजाती: विचार आणि पुनर्विचार 2.2.1. नाम 2.2.2. सर्वनाम 2.2.3. विशेषण 2.2.4. क्रियाविशेषण 2.2.5. शब्दयोगी व केवलप्रयोगी अव्यय</p>	<p>15</p>	<p>CO 2, CO 3, CO 4</p>	<p>K1, K2, K4, K5</p>
<p>Module3:</p>	<p>3. विभक्तीविचार, क्रियापदविचार व प्रयोगविचार 3.1. विभक्तीविचार 3.1.1. प्रत्ययावरून की अर्थावरून: मतमतांतरे 3.1.2. विभक्तींची संख्या: मतमतांतरे 3.2. क्रियापदविचार (आख्यातविचार) 3.2.1. क्रियापदविचार: काळ व अर्थावरून की प्रत्ययावरून 3.2.2. संयुक्त क्रियापद 3.2.3. शक्य व प्रयोजक क्रियापद</p>	<p>15</p>	<p>CO 2, CO 3, CO 4</p>	<p>K1, K2, K4, K5</p>

	<p>3.3. प्रयोगविचार</p> <p>3.3.1 कर्ता</p> <p>3.3.2 कर्म व पूरक यामधील वेगळेपणा</p>			
Module 4:	<p>4. वाक्यविचार व मराठी व्याकरणाच्या पुनर्विचाराची दिशा</p> <p>4.1 वाक्यविचार</p> <p>4.1.1 वाक्यपृथक्करण</p> <p>4.1.2. वाक्यातील शब्द चालविणे व त्यांची युक्तायुक्तता</p> <p>4.2 मराठी व्याकरणाच्या पुनर्विचाराची दिशा</p> <p>4.2.1. मराठी व्याकरणासाठी आधार भाषा: प्रमाण की बोली?</p> <p>4.2.2. मराठी व्याकरणाच्या पुनर्विचाराची गरज</p>	15	<p>CO 2,</p> <p>CO 3,</p> <p>CO 4,</p> <p>CO 5,</p> <p>CO 6</p>	<p>K1, K2,</p> <p>K3, K4,</p> <p>K5</p>
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. आचार्य, म. ना. <i>मराठी व्याकरणविवेक</i>. संजय प्रकाशन, १९९०. 2. अर्जुनवाडकर, कृष्ण श्री. <i>मराठी व्याकरण वाद आणि प्रवाद</i>. सुलेखा प्रकाशन, १९८७. 3. अर्जुनवाडकर, कृष्ण श्री. <i>मराठी व्याकरणाचा इतिहास</i>. मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ, १९९१. 4. गोखले, द. ना. <i>शुद्धलेखनविवेक</i>. सोहम प्रकाशन, १९९३. 5. गोविलकर, लीला. <i>मराठीचे व्याकरण</i>. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, २००६. 6. दामले, मोरो केशव. <i>शास्त्रीय मराठी व्याकरण</i>. रघुनाथ दामोदर यंदे प्रकाशन, १९६५. 7. दीक्षित, प्र. ना. <i>मराठी व्याकरण: काही समस्या</i>. फडके बुक सेलर, १९८०. 8. मंगळूरकर, अरविंद. <i>मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार</i>. पुणे विद्यापीठ, १९७८. 9. वाळंबे, मो. रा. <i>मराठी व्याकरण</i>. नितीन प्रकाशन, २००७. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	साहित्यसिद्धांत (Theory of Literature)
Course Code	MAR-5001
Number of Credits	4
Theory/Practical	4T
Level	400
Effective from AY	2025-2026
New Course	No
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	Nil
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. भारतीय आणि पाश्चात्य साहित्यसिद्धांतांची मूलभूत संकल्पना समजून घेणे. 2. साहित्यकृतींचे विश्लेषण आणि मूल्यांकन करण्याची क्षमता वाढविणे. 3. विद्यार्थ्यांना साहित्याचे मूल्य, त्याचा सामाजिक, सांस्कृतिक संदर्भ यावर विचार करायला प्रवृत्त करणे. 4. साहित्यिक वाद, विचारधारा आणि साहित्यसिद्धांत समजावून विद्यार्थ्यांना त्याचे महत्त्व स्पष्ट करणे.

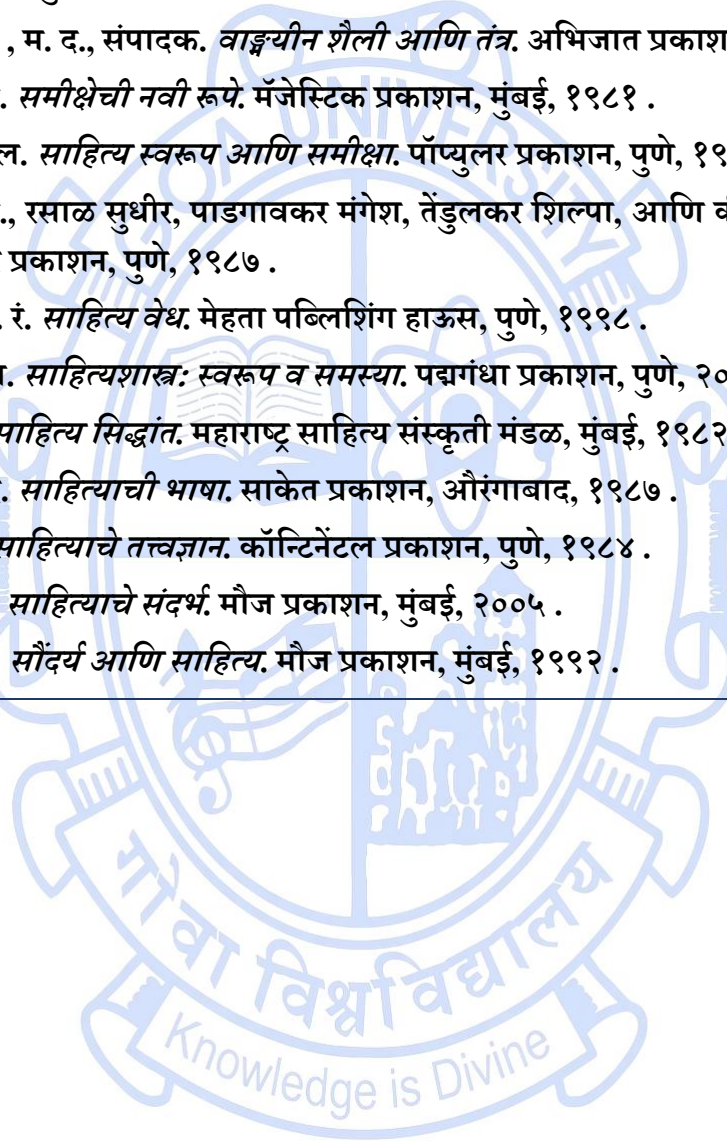
Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थी साहित्यसिद्धांतातील मूलभूत संकल्पना, संज्ञा व प्रमुख सिद्धांतवेत्ते आणि त्यांचे विचार स्पष्टपणे सांगू शकतील.		PSO3	
	CO 2. विद्यार्थी विविध साहित्यसिद्धांतांमधील तत्त्वे समजून मांडू शकतील.		PSO3	
	CO 3. विद्यार्थी दिलेल्या कोणत्याही साहित्यकृतीवर विशिष्ट साहित्यसिद्धांत वापरून उपयोजन करू शकतील.		PSO3	
	CO 4. विद्यार्थी साहित्यिक संकल्पना व सिद्धांतांचे सखोल विश्लेषण करून त्यामधील अंतर्गत संबंध स्पष्ट करू शकतील.		PSO3	
	CO 5. विद्यार्थी विविध साहित्यसिद्धांतांच्या प्रभावशीलतेचे परीक्षण करून त्यांच्या मर्यादा आणि सामर्थ्य यांचे मूल्यमापन करू शकतील.		PSO3	
	CO 6. विद्यार्थी स्वतःच्या भाषेत कोणत्याही साहित्यसिद्धांतावर आधारित लघु शोधनिबंध तयार करू शकतील.		PSO2, PSO3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. साहित्याची प्रकृती 1.2 ललित व ललितेतर साहित्य 1.3 साहित्यकृतीतील कलात्मकता व रंजकता 1.4 साहित्यनिर्मिती व आस्वाद यातील कल्पनाशक्तीचे कार्य 1.5 रससिद्धांत, भावनाजागृतीचा सिद्धांत, कॅथार्सिसचा सिद्धांत, प्रेरणा संतुलनाचा सिद्धांत	15	CO1, CO2, CO3	K1, K2
Module 2:	2. साहित्याचे प्रयोजन	15	CO2,	K2, K5

	2.1 भारतीय प्रयोजन 2.2 पाश्चिमात्य प्रयोजन		CO3, CO5	
Module 3:	3. साहित्यातील प्रवृत्ती व विचारधारा 3.1 साहित्यातील संप्रदाय - अभिजातवाद, सौंदर्यवाद, वास्तववाद, अतिवास्तववाद, अस्तित्ववाद, आधुनिकतावाद	15	CO2, CO3, CO4	K2, K4
Module 4:	4. साहित्याचे मूल्यमापन 4.1 साहित्यिक मूल्यांचे प्रकार -सौंदर्यात्मक मूल्य, नैतिक मूल्य, सामाजिक मूल्य, ऐतिहासिक मूल्य 4.2 साहित्यिक मूल्यमापनाचे निकष 4.2.1 साहित्यिक समीक्षा व मूल्यमापन 4.2.2 साहित्य मूल्यमापनाच्या मर्यादा	15	CO3, CO5, CO6	K3, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, वाचन व विश्लेषण, पॉवर पॉईंट सादरीकरण, प्रकल्प कार्य व गट सादरीकरण, आंतरजाल स्रोतांचा वापर.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> करंदीकर, गो. वि. <i>अरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७८. रसाळ, सुधीर. <i>कविता आणि प्रतिमा</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, १९८२. रेगे, पु. शि. <i>छांदसी</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, १९६८. धायगुडे, सुरेश. <i>पाश्चात्य साहित्यशास्त्र सिद्धांत व संकल्पना</i>. निर्भय प्रकाशन, पुणे, १९९०. शिरवाडकर, के. रं. <i>मार्क्सवादी साहित्य विचार</i>. कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९८०. मेदककर, प्रकाश, संपादक. <i>मूल्यसंकल्पना आणि साहित्यविचार (डॉ. बाळकृष्ण कवठेकर गौरवग्रंथ)</i>. १९९८. जाधव, रा. ग. <i>वाङ्मयीन आकलन</i>. वाङ्मय सेवा प्रकाशन, नाशिक, २००६. रायकर, सीताराम, यादव आनंद, टापरे पंडित, आणि पुंडे द. दि., संपादक. <i>वाङ्मयीन वाद: संकल्पना आणि स्वरूप</i>. मेहता 			

पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९०

9. हातकणंगलेकर, म. द., संपादक. *वाङ्मयीन शैली आणि तंत्र*. अभिजात प्रकाशन, कोल्हापूर, १९८१.
10. पाटील, गंगाधर. *समीक्षेची नवी रूपे*. मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, १९८१.
11. कुळकर्णी, वा. ल. *साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा*. पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे, १९७५.
12. भागवत, श्री. पु., रसाळ सुधीर, पाडगावकर मंगेश, तेंडुलकर शिल्पा, आणि कीर्तने अंजली, संपादक. *साहित्य: अध्यापन व प्रकार*. पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे, १९८७.
13. शिरवाडकर, के. रं. *साहित्य वेध*. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९८.
14. पाटणकर, वसंत. *साहित्यशास्त्र: स्वरूप व समस्या*. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०११.
15. मालशे, स. गं. *साहित्य सिद्धांत*. महाराष्ट्र साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९८२.
16. नेमाडे, भालचंद्र. *साहित्याची भाषा*. साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८७.
17. ढवळे, वि. ना. *साहित्याचे तत्त्वज्ञान*. कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९८४.
18. थोरात, हरिशंद्र. *साहित्याचे संदर्भ*. मौज प्रकाशन, मुंबई, २००५.
19. मर्ढेकर, बा. सी. *सौंदर्य आणि साहित्य*. मौज प्रकाशन, मुंबई, १९९२.

[\[Back to Index\]](#)

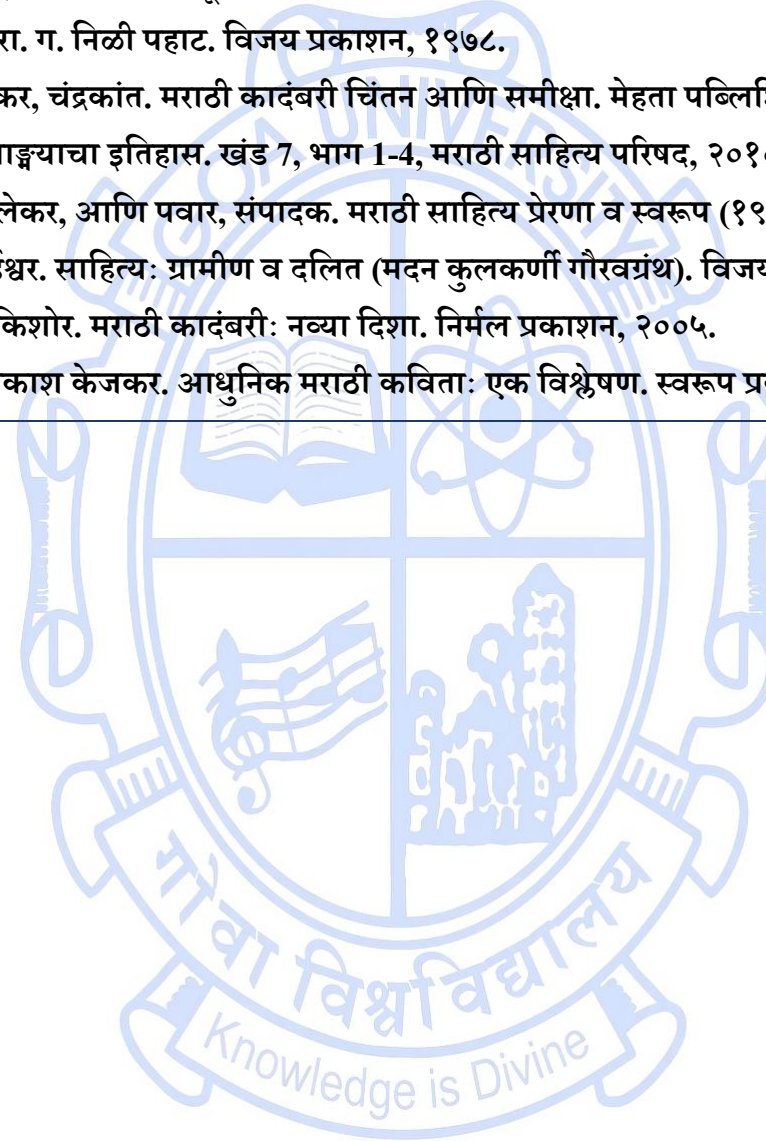
Title of the Course	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास: १८१८ ते २०२० (History of Modern Marathi Literature: 1818 to 2020)	
Course Code	MAR-5002	
Number of Credits	04	
Theory/Practical	4T	
Level	400	
Effective from AY	2025-2026	
New Course	Yes	
Bridge Course/ Value added Course	No	
Course for advanced learners	No	
Pre-requisites for the Course:	Nil	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना वाङ्मयीन इतिहासाच्या लेखनामागील दृष्टिकोन समजावून देणे 2. वाङ्मयीन इतिहास लेखनाची आवश्यकता विद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे. 3. विद्यार्थ्यांना वाङ्मय निर्मितीमागील विविध प्रेरणांची ओळख करून देणे. 4. विद्यार्थ्यांना वाङ्मयीन इतिहासातील विविध प्रवृत्ती व प्रवाहांचा परिचय करून देणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO

	CO 1. विद्यार्थ्यांना वाङ्मयीन इतिहासाच्या लेखनामागील दृष्टिकोन समजतील.		PSO 2	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना वाङ्मयीन इतिहास लेखनाची आवश्यकता लक्षात येईल.		PSO 2	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना वाङ्मय निर्मितीमागील विविध प्रेरणांची ओळख होईल.		PSO 2, PSO 3	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना वाङ्मयीन इतिहासातील विविध प्रवृत्ती व प्रवाहांचा परिचय होईल.		PSO 2, PSO 3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना व आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा प्रारंभकाल (१८१८-१९२०) 1.1 इतिहास आणि वाङ्मयेतिहास: संकल्पना, स्वरूप आणि उद्दिष्टे 1.2 इंग्रजी राजवट आणि वाङ्मयीन परिवर्तने - नियतकालिकांचा उदय आणि भाषांतरीत वाङ्मय 1.3 आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा प्रारंभकाल - निबंध, नाटक, कविता, कथा, कादंबरी	15	CO 1, CO 2, CO 3	K1, K2
Module 2:	2. स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप १९२०-१९४७ (कविता, कथा, कादंबरी, नाटक, ललित निबंध)	15	CO 1, CO2, CO3	K1, K2
Module 3:	3. स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप आणि प्रवाह (१९४७-१९९०) 3.1 स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील महत्त्वाची परिवर्तने आणि वाङ्मयनिर्मितीवरील परिणाम 3.2 नवसाहित्य आणि साहित्य चळवळी 3.3 विविध साहित्यप्रकारांतील आशय आणि अभिव्यक्ती यांत झालेली परिवर्तने	15	CO 1, CO 2, CO 3	K2, K3, K4, K5
Module 4:	4. नव्वदोत्तर कालखंडातील मराठी वाङ्मय आणि परिवर्तने (१९९०-२०२०)	15	CO1, CO2, CO3,	K3, K4, K5, K6

	4.1 जागतिक परिवर्तने आणि त्याचे साहित्यनिर्मितीवरील परिणाम 4.2 नव्वदोत्तर कालखंडातील विविध साहित्यप्रकारांतील आशय आणि अभिव्यक्ती यांत झालेली परिवर्तने		CO4	
Pedagogy:	व्याख्यान, चर्चासत्र, गटचर्चा, स्वाध्याय, पॉवर पॉईन्ट सादरीकरण इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> १. देशमुख, उषा, संपादक. वाङ्मयाच्या कालखंडाचा अभ्यास. स्नेहवर्धन प्रकाशन, १९९४. २. कुलकर्णी, गो. म., आणि दत्तात्रय पुंडे, संपादक. वाङ्मयेतिहास: सद्यस्थिती आणि अपेक्षा. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, १९९५. ३. कुलकर्णी, गो. म. आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पाश्चभूमी. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, १९९४. ४. पटवर्धन, वासुदेव बळवंत. काव्य आणि काव्योदय. राजहंस प्रकाशन, २००७. ५. काळे, के. नारायण. नाट्यविमर्श. पॉप्युलर प्रकाशन, १९६१. ६. प्रदक्षिणा. खंड 1, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, १९९१. ७. पुरोहित, के. ज. जोशी सुधा, मराठी कथा: विसावे शतक. मॅजेस्टिक प्रकाशन, २००४. ८. जोशी, सुधा. मराठी कथा: संकल्पना व समीक्षा. मौज प्रकाशन, २०००. ९. देशपांडे, कुसुमावती. मराठी कादंबरी – विसावे शतक. साकेत प्रकाशन. १०. देशपांडे, अ. ना. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास. भाग 1 व 2, विहनस प्रकाशन, १९७०. ११. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास – अर्वाचीन काळ. स्नेहवर्धन प्रकाशन, २००९. १२. जोग, रा. श्री. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास. खंड 4; खंड 5, भाग 1 व 2, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९७३. १३. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास. खंड 6, भाग 1 व 2, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९७३. १४. डहाके, वसंत आबाजी. कवितेविषयी. स्वरूप प्रकाशन, १९९९. १५. खोले, विलास, आणि किशोर सानप, संपादक. गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी. लोकवाङ्मयगृह, २००२. 			

१६. प्रभूदेसाई, विद्या. १९९० पूर्वीची गोमंतकीय मराठी कादंबरी – एक चिकित्सक अभ्यास. शारदीय वितरण, १९९०.
१७. जाधव, रा. ग. निळी पहाट. विजय प्रकाशन, १९७८.
१८. बंदिवडेकर, चंद्रकांत. मराठी कादंबरी चिंतन आणि समीक्षा. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, १९८३.
१९. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास. खंड ७, भाग १-४, मराठी साहित्य परिषद, २०१०.
२०. तकणंगलेकर, आणि पवार, संपादक. मराठी साहित्य प्रेरणा व स्वरूप (१९५०-१९७५). पॉप्युलर प्रकाशन, १९८६.
२१. नंदपुरे, ईश्वर. साहित्य: ग्रामीण व दलित (मदन कुलकर्णी गौरवग्रंथ). विजय प्रकाशन, २००२.
२२. सानप, किशोर. मराठी कादंबरी: नव्या दिशा. निर्मल प्रकाशन, २००५.
२३. देशपांडे, प्रकाश केजकर. आधुनिक मराठी कविता: एक विश्लेषण. स्वरूप प्रकाशन, २०१२.

[\[Back to Index\]](#)

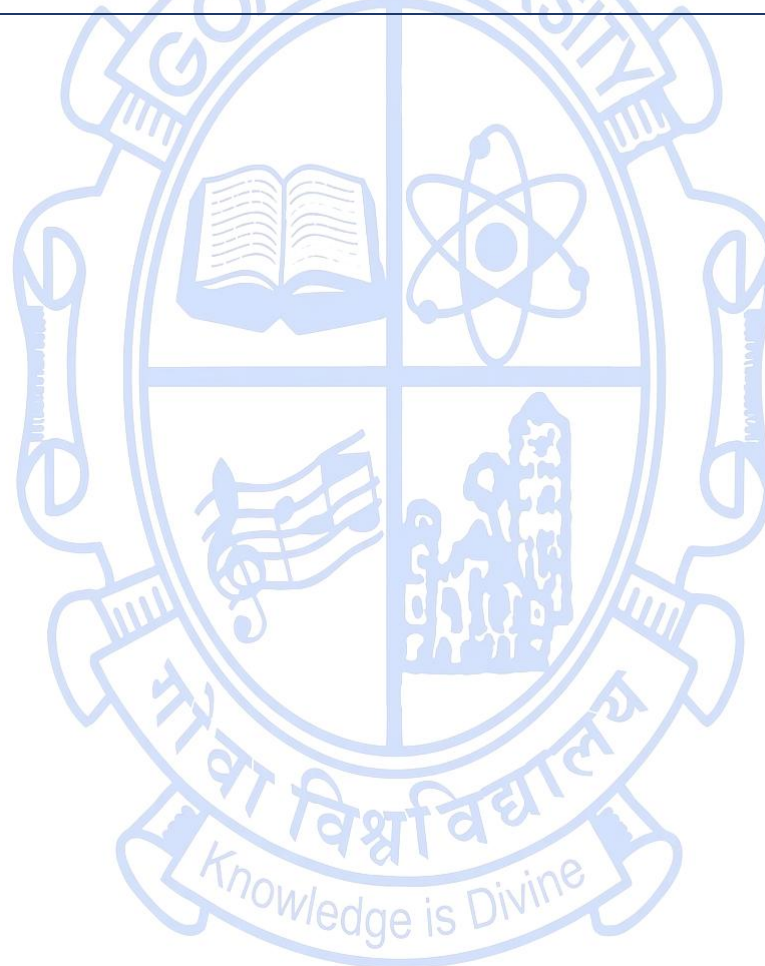
Title of the Course	गोमंतकीय मराठी साहित्याचा अभ्यास (Study of Goan Marathi Literature)	
Course Code	MAR-5003	
Number of Credits	04	
Theory/Practical	4T	
Level	400	
Effective from AY	2025-2026	
New Course	Yes	
Bridge Course/ Value added Course	No	
Course for advanced learners	No	
Pre-requisites for the Course:	Nil	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना गोमंतकीय मराठी साहित्य परंपरेचा परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना गोमंतकीय मराठी साहित्याच्या स्वरूपाचे आकलन करून देणे. 3. गोमंतकीय मराठी साहित्याचे विश्लेषण करणे. 4. गोमंतकीय समाजजीवन आणि संस्कृती यांच्या आधारे मराठी साहित्याचे मूल्यमापन करणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO

	CO 1. विद्यार्थ्यांना गोमंतकीय मराठी साहित्य परंपरेचा परिचय होईल.		PSO 2, PSO 3	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना गोमंतकीय मराठी साहित्याच्या स्वरूपाचे आकलन होईल.		PSO 2, PSO 3	
	CO 3. विद्यार्थी गोमंतकीय मराठी साहित्याचे विश्लेषण करतील.		PSO 3	
	CO 4. विद्यार्थी गोमंतकीय समाजजीवन आणि संस्कृती यांच्या आधारे मराठी साहित्याचे मूल्यमापन करतील.		PSO 2, PSO 6	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. गोमंतकीय मराठी साहित्याचे स्वरूप 1.1 गोमंतकीय मराठी साहित्य: संकल्पना, स्वरूप आणि महत्त्व 1.2 गोमंतकीय मराठी साहित्याची सामाजिक, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी	15	CO 1, CO 2	K1
Module 2:	2. गोमंतकीय मराठी साहित्याची परंपरा 2.1 गोमंतकीय मराठी साहित्याची आद्य परंपरा 2.2 आधुनिक गोमंतकीय मराठी साहित्याचा ऐतिहासिक आढावा	15	CO 2	K2
Module 3:	3. गोमंतकीय मराठी साहित्यकृती (कविता व कथा) 3.1 मनस्पर्शी – रेखा पौडवाल 3.2 चालेगत – अरुण नाईक	15	CO 3, CO 4	K3, K4, K5
Module 4:	4. गोमंतकीय मराठी साहित्यकृती (आत्मचरित्र व नाटक) 4.1 ढगाआडचा चंद्र – चंद्रकांत जाधव 4.2 शिवगोमंतक – विष्णू सुर्या वाघ	15	CO 3, CO 4	K3, K4, K5

Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइंट सादरीकरण, मुलाखत इत्यादी.
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. शिरोडकर, पा. पू. <i>इतिहासाच्या दृष्टिकोनातून गोमंतकातील मराठी परंपरेचा उद्गम आणि विकास</i>. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, १९९५. 2. सातोस्कर, बा. द. <i>गोमंतक प्रकृती व संस्कृती, खंड १</i>. शुभदा सारस्वत पब्लिकेशन, पुणे, १९८२. 3. नागवेकर, पांडुरंग. <i>गोमंतकाची मातृभाषा</i>. शिल्पकार प्रकाशन, गोवा, २०१८. 4. आंगले, भिकू. <i>मराठीचे ऋण</i>. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, २००८. 5. प्रभुदेसाई, वि. बा. <i>गोमंतकाचा मराठी वारसा</i>. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, २००९. 6. सातोस्कर, बा. द. <i>आजचा व कालचा गोमंतक</i>. धी गोवा हिंदू असोसिएशन, मुंबई, १९५४. 7. प्रभुदेसाई, वि. बा. आणि घवी, रवींद्र. <i>गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड पहिला</i>. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, २००३. 8. सातोस्कर, बा. द. <i>गोमंतकीय मराठी साहित्याचे आधुनिक शिल्पकार</i>. सांस्कृतिक आणि क्रीडा संचालनालय, गोवा दमण व दीव सरकार, पणजी, १९८५. 9. सातोस्कर, बा. द. <i>गोमंतकीय मराठी साहित्याचे शिल्पकार खंड १</i>. सांस्कृतिक आणि क्रीडा संचालनालय, गोवा दमण व दीव सरकार, पणजी, गोवा, १९८४. 10. प्रभू, रामदास. <i>गोमंतशारदा</i>. गोमंतक साहित्यसेवक मंडळ, गोवा, १९७२ 11. प्रभुदेसाई, विद्या. <i>१९९० पूर्वीचा गोमंतकीय मराठी कादंबरी-एक चिकित्सक अभ्यास</i>. शारदीय वितरण, पणजी, १९९०. 12. अक्षरगाथा, (संशोधन पत्रिका) बळीवंश प्रकाशन, नांदेड, ऑक्टोबर-डिसेंबर, २०२१. 13. तावरे, स्नेहल. <i>जागतिक स्तरावर संयुक्त महाराष्ट्राची चळवळ आणि गोवामुक्ती संग्राम यांचे सांस्कृतिक योगदान</i>. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २०१९. 14. <i>मराठी संशोधन पत्रिका</i>, दिवाळी अंक, ऑक्टोबर, नोव्हेंबर, डिसेंबर, मराठी संशोधन मंडळ, मुंबई, २०२१. 15. जाधव, गजानन. (संपा.) <i>नव्वदोत्तर मराठी कादंबरी</i>. (प्रा. डॉ. केशव फाले गौरवग्रंथ), अनघादित्य प्रकाशन, अमरावती, २०२१.

	16. नागवेकर, पांडुरंग. <i>गोमंतकाची बखर</i> . शिल्पकार प्रकाशन, गोवा, २०१८.
Web Resources:	1. VRPP, GOA UNIVERSITY https://www.youtube.com/watch?v=jLJb_WU53tQ 2. VRPP, GOA UNIVERSITY https://www.youtube.com/watch?v=Bjhtp26X-2A 3. VRPP, GOA UNIVERSITY https://www.youtube.com/watch?v=805I9JWiSJ4

[\[Back to Index\]](#)

Discipline Specific Elective Courses

Title of the Course	१९६० नंतरचे मराठी साहित्य (Marathi Literature Post 1960)
Course Code	MAR-5201
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	400
Effective from AY	2025 - 2026
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	Nil
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none">1. विद्यार्थ्यांना साठोत्तरी मराठी साहित्याचा परिचय करून देणे.2. साठोत्तरी मराठी साहित्यातील विविध प्रवाहांची ओळख करून देणे.3. प्रत्यक्ष साहित्यकृतींच्या अनुषंगाने साठोत्तरी गद्याचे विद्यार्थ्यांना आकलन करून देणे.4. प्रत्यक्ष साहित्यकृतींच्या अनुषंगाने साठोत्तरी पद्याचे विद्यार्थ्यांना आकलन करून देणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना साठोत्तरी मराठी साहित्याचा परिचय होईल.		PSO 2	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना साठोत्तरी साहित्यातील विविध प्रवाहांची ओळख होईल.		PSO 2	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष साहित्यकृतींच्या अनुषंगाने साठोत्तरी गद्याचे आकलन होईल.		PSO 4	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष साहित्यकृतींच्या अनुषंगाने साठोत्तरी पद्याचे आकलन होईल.		PSO 4	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. साठोत्तरी मराठी साहित्याचे स्वरूप 1.1 साठोत्तरी मराठी साहित्याच्या प्रेरणा 1.2 साठोत्तरी मराठी साहित्याची वाटचाल 1.3 अनियतकालिकांची चळवळ	15	CO1	K1, K2
Module 2:	2. साठोत्तरी मराठी साहित्यातील प्रमुख प्रवाह 2.1 दलित साहित्य 2.2 ग्रामीण साहित्य 2.3 स्त्रीवादी साहित्य	15	CO2	K1, K2
Module 3:	3. साठोत्तरी मराठी पद्य 3.1 भिजकी वही – अरुण कोलटकर 3.2 नंतर आलेले लोक – अरुण काळे	15	CO3	K2, K4, K5
Module 4:	4. साठोत्तरी मराठी गद्य	15	CO4	K2, K4,

	4.1 त्रिपर्ण - मोनिका गर्जेद्रगडकर 4.2 अधांतर – जयंत पवार			K5
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. खोले, विलास. <i>अर्धशतकातील मराठी कादंबरी</i>, लोकवाङ्मयगृह मुंबई, २०११ 2. कुलकर्णी द. भि., <i>पार्थिवतेचे उदयास्त</i>, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई, १९७७ 3. 'प्रदक्षिणा खंड २', कॉन्टिनेण्टल प्रकाशन, पुणे १९८० 4. सोमण, अंजली. <i>मराठी कथा: स्थितीगती</i>, प्रतिमा प्रकाशन पुणे, १९९५ 5. देशपांडे, प्रकाश. <i>आधुनिक मराठी कविता: एक विश्लेषण</i>, स्वरूप प्रकाशन औरंगाबाद 6. पवार गो. मा., हातकणंगलेकर म. द. <i>मराठी कादंबरी: प्रेरणा व स्वरूप</i>, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई, १९८६ 7. देशपांडे वि. भा., तावरे स्नेहल. <i>मराठी भाषा आणि साहित्य</i>, मेहता पब्लिशिंग हाऊस पुणे, १९९० 8. कुलकर्णी द., भि. <i>मराठी कथा स्वरूप आणि आस्वाद</i>, स्वाध्याय प्रकाशन पुणे 9. 'मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड सातवा भाग: पहिला, दुसरा, तिसरा, चौथा)', मराठी साहित्य परिषद, पुणे, २०१० 10. हातकणंगलेकर, पवार (संपा), <i>मराठी साहित्य प्रेरणा व स्वरूप (१९५०-१९७५)</i>, पॉप्युलर प्रकाशन पुणे १९८६ 11. महाराष्ट्र साहित्य प्रत्रिका, दलित साहित्य विशेषांक, दिवाळी १९८७ 12. सानप, किशोर. <i>मराठी कादंबरी: नव्या दिशा</i>, निर्मल प्रकाशन, नांदेड, २००५ 13. पाध्ये, दिगंबर. <i>नारायण सुर्वे यांची कविता</i>, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन, १९८२. 14. कुरुंदकर, नरहर. <i>धार आणि काठ</i>, देशमुख आणि कंपनी प्रा. लि., पुणे, २०११ 			

[\[Back to Index\]](#)

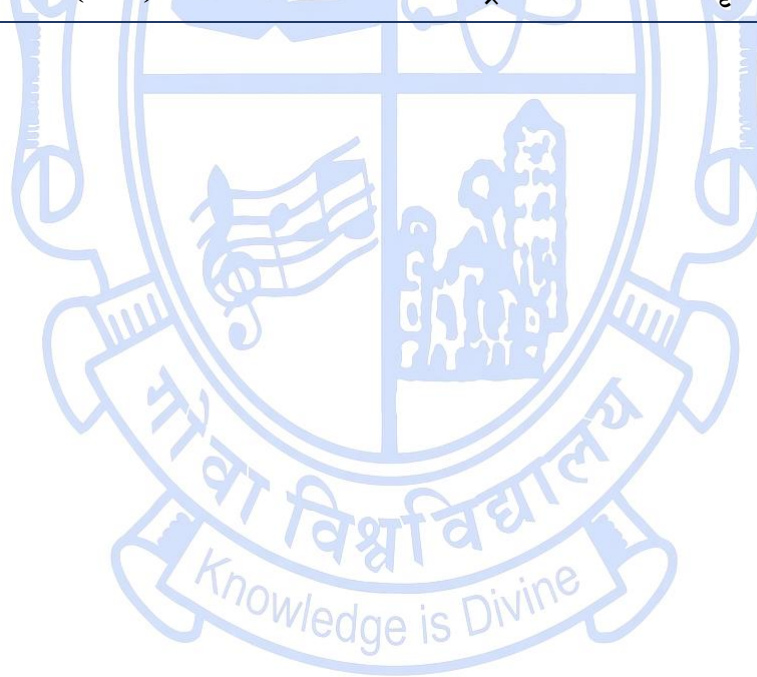
Title of the Course	आधुनिक मराठी साहित्यिकाचा अभ्यास – रणजित देसाई (Study of A Modern Marathi Author - Ranjit Desai)	
Course Code	MAR-5202	
Number of Credits	04	
Theory/Practical	4T	
Level	400	
Effective from AY	2025-26	
New Course	Yes	
Bridge Course/ Value added Course	No	
Course for advanced learners	No	
Pre-requisites for the Course:	Nil	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विशिष्ट साहित्यिकाचा परिचय करून घेणे. 2. विशिष्ट साहित्यिकाची लेखनशैली समजून घेणे. 3. लेखकाभ्यास पद्धतीनुसार, विशिष्ट साहित्यिकाचा अभ्यास करणे. 4. विशिष्ट साहित्यिकाच्या विविध साहित्यकृतींचा परामर्श घेणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO

	CO 1. विद्यार्थी विशिष्ट साहित्यिकाचा परिचय करून घेतील.		PSO 2, PSO 3
	CO 2. विद्यार्थी विशिष्ट साहित्यिकाची लेखनशैली समजून घेतील.		PSO 2, PSO 3, PSO 5
	CO 3. लेखकाभ्यास पद्धतीनुसार, विद्यार्थी विशिष्ट साहित्यिकाचा अभ्यास करतील.		PSO 3, PSO 5
	CO 4. विद्यार्थी विशिष्ट साहित्यिकाच्या विविध साहित्यकृतींचा परामर्श घेतील.		PSO 3, PSO 5
Content:		No of hours	Mapped to CO Cognitive Level
Module 1:	1. विशिष्ट साहित्यिकाचा अभ्यास : संकल्पना आणि स्वरूप 1.1 विशिष्ट साहित्यिक-अभ्यासाची आवश्यकता आणि महत्त्व 1.2 साहित्यिकाचा परिचय	15	CO 1, CO 2, CO 3 K1, K2
Module 2:	2. कथा 2.1 गंधाली 2.2 मोरपंखी सावल्या	15	CO 2, CO 3, CO 4 K3, K4, K5
Module 3:	3. कादंबरी 3.1 पावनखिंड 3.2 राधेय	15	CO 2, CO 3, CO 4 K3, K4, K5
Module 4:	4. नाटक 4.1 तानसेन 4.2 हे बंध रेशमाचे	15	CO 2, CO 3, CO 4 K3, K4, K5
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, सादरीकरणे, गटचर्चा, दृक्-श्राव्य माध्यमे, आंतरजाल माहितीस्रोतांचा वापर		

**References/
Readings:**

1. कवठेकर, बाळकृष्ण. लेखकाचा अभ्यास. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००३.
2. गावडे, प्र.ल. विशिष्ट ग्रंथकाराचा अभ्यास. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९८१.
3. डहाके, वसंत आबाजी. मराठीतील कथनरूपे. पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
4. थोरात, हरिश्चंद्र. मूल्यभानाची सामग्री. शब्द पब्लिकेशन, मुंबई, २०१६.
5. थोरात, हरिश्चंद्र. साहित्याचे संदर्भ. मौज प्रकाशन, मुंबई, २००५.
6. धोंडगे, दिलीप. शैलीमीमांसा. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, १९८१.
7. भागवत, श्री.पु. (संपा.) साहित्य-अध्यापन आणि प्रकार. पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८७.
8. मालशे, मिलिंद, जोशी, अशोक. आधुनिक समीक्षा सिद्धांत. मौज प्रकाशन, मुंबई, २००७.
9. राजाध्यक्ष, विजया (संपा.) समीक्षा-संज्ञा कोश. महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मराठीतील दलित साहित्याचा अभ्यास (Study of Dalit Literature in Marathi)
Course Code	MAR-5203
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	400
Effective from AY	2025-26
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	Nil
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. दलित साहित्याची संकल्पना व स्वरूप समजावून सांगणे. 2. दलित साहित्याच्या माध्यमातून सामाजिक विषमतेसंदर्भात विचार करायला लावणे. 3. विद्यार्थ्यांना दलित साहित्याचा झालेला विकास आणि महत्त्वपूर्ण साहित्यिकांचा परिचय करून देणे. 4. दलित साहित्याचे मूल्यमापन करणे.
Course Outcomes:	Mapped to PSO

	CO 1. विद्यार्थी दलित साहित्याची संकल्पना आणि स्वरूप समजून घेतील.		PSO 2, PSO 3
	CO 2. विद्यार्थी दलित साहित्याच्या माध्यमातून सामाजिक विषमतेसंदर्भात विचार करतील.		PSO 2, PSO 3
	CO 3. विद्यार्थ्यांना दलित साहित्याचा झालेला विकास आणि महत्त्वपूर्ण साहित्यिकांचा परिचय होईल.		PSO 2
	CO 4. विद्यार्थी दलित साहित्याचे मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 2, PSO 3
Content:		No of hours	Mapped to CO
Module 1:	1. दलित साहित्याचे स्वरूप 1.1 दलित साहित्याची संकल्पना 1.2 दलित साहित्याची वैशिष्ट्ये 1.3 दलित साहित्य निर्मितीमागील प्रेरणा	15	CO1, CO2 K1, K2, K4
Module 2:	2. मराठीतील दलित साहित्याची वाटचाल 2.1 मराठीतील दलित साहित्याची परंपरा व चळवळींचे स्वरूप 2.2 मराठी दलित साहित्यातील वेदना आणि विद्रोहाचे स्वरूप	15	CO3 K1, K2, K4
Module 3:	3. साहित्यकृती (कविता आणि कथा) 3.1 कोंडवाडा - दया पवार 3.2 जेव्हा मी जात चोरली होती - बाबुराव बागूल	15	CO4 K2, K3, K4, K5
Module 4:	4. साहित्यकृती (आत्मकथन आणि नाटक) 4.1 जीणं आमचं - बेबी कांबळे	15	CO4 K2, K3, K4, K5

	4.2 कोण म्हणतं टक्का दिला? – संजय पवार			
Pedagogy:	व्याख्यान, चर्चासत्र, गटचर्चा, स्वाध्याय, पॉवर पॉइन्ट सादरीकरण इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. मेश्राम, केशव. <i>अक्षर भाकिते</i>. स्वरूप प्रकाशन, १९९९. 2. बागूल, बाबुराव. <i>दलित साहित्य: आजचे क्रांतिविज्ञान</i>. बुद्धिस्ट पब्लिशिंग हाऊस, १९८१. 3. पगारे, म. सु. <i>दलित साहित्याचा इतिहास</i>. प्रशांत पब्लिकेशन, २००५. 4. कवठेकर, बाळकृष्ण. <i>दलित साहित्य: एक आकलन</i>. अजब पुस्तकालय, १९८१. 5. भगत, दत्ता. <i>दलित साहित्य: दिशा आणि दिशांतर</i>. अभय प्रकाशन, १९९२. 6. सांगोलेकर, अविनाश. <i>दलित साहित्य: उगम आणि विकास</i>. प्रतिमा प्रकाशन, २०१०. 7. संपा. कुलकर्णी, गो. म. <i>दलित साहित्य: प्रवाह व प्रतिक्रिया</i>. प्रतिमा प्रकाशन, १९८६. 8. फडके, भालचंद्र. <i>दलित साहित्य: वेदना व विद्रोह</i>. वनी प्रकाशन, २०१०. 9. मांडे, प्रभाकर. <i>दलित साहित्याचे निराळेपण</i>. धारा प्रकाशन, १९७९. 10. जाधव, रा. ग. <i>निळी पहाट</i>. प्रज्ञा पाठशाळा मंडळ, १९७८. 11. महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका, <i>दलित साहित्य विशेषांक</i>, दिवाळी, १९८७. 			

[Back to Index](#)

Title of the Course	मराठीतील नियतकालिकांचा अभ्यास (Study of Periodicals in Marathi)	
Course Code	MAR-5204	
Number of Credits	04	
Theory/Practical	4T	
Level	400	
Effective from AY	2025 - 2026	
New Course	No	
Bridge Course/ Value added Course	No	
Course for advanced learners	No	
Pre-requisites for the Course:	Nil	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना मराठीतील नियतकालिक परंपरेचा परिचय करून देणे. 2. विविध कालखंडांतील नियतकालिकांच्या निर्मितीची पार्श्वभूमी विद्यार्थ्यांना स्पष्ट करून सांगणे. 3. विद्यार्थ्यांना एकोणिसाव्या आणि विसाव्या शतकातील नियतकालिकांचे स्वरूप स्पष्ट करून देणे. 4. महाराष्ट्रातील आणि गोमंतकातील विविध नियतकालिकांचे विद्यार्थ्यांना आकलन करून देणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO

	CO 1.विद्यार्थ्यांना मराठीतील नियतकालिक परंपरेचा परिचय होईल.		PSO 3, PSO 5	
	CO 2.विविध कालखंडांतील नियतकालिकांच्या निर्मितीची पार्श्वभूमी विद्यार्थ्यांना स्पष्ट होईल.		PSO 3, PSO 5	
	CO 3.विद्यार्थ्यांना एकोणिसाव्या आणि विसाव्या शतकातील नियतकालिकांचे स्वरूप स्पष्ट होईल.		PSO 3, PSO 5	
	CO 4.महाराष्ट्रातील आणि गोमंतकातील विविध नियतकालिकांचे विद्यार्थ्यांना आकलन होईल.		PSO 3, PSO 5	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. नियतकालिके: प्रारंभिक काळ 1.1 नियतकालिकांचे स्वरूप व भारतात नियतकालिकांचे आगमन. 1.2 अक्कल इंग्रजी कालखंडातील मराठी नियतकालिकांच्या निर्मितीची पार्श्वभूमी. 1.3 'निबंधमाला' व 'विविधज्ञानविस्तार' या नियतकालिकांचे वाङ्मयीन योगदान.	15	CO1	K1, K2
Module 2:	2. १८८० ते १९२० या कालखंडातील मराठी नियतकालिके.	15	CO1, CO2, CO3	K2, K3
Module 3:	3. १९२० ते १९४७ या कालखंडातील मराठी नियतकालिके.	15	CO1, CO2, CO3	K2, K3
Module 4:	4. मुक्तीपूर्व गोमंतकातील नियतकालिकांचे स्वरूप व कार्य 4.1 प्रभात 4.2 भारत 4.3 हिंदू 4.4 स्वयंसेवक	15	CO1, CO4	K2, K3, K4, K5

	4.5 भारतमित्र व अन्य		
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे, आंतरजाल स्रोतांचा वापर इत्यादी.		
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. प्रभुदेसाई, वि. बा., आणि रवींद्र घवी, संपादक. गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास. खंड १, गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा. 2. कुळकर्णी, वा. ल. मराठी ज्ञानप्रसारक : इतिहास आणि वाङ्मयविचार. पॉप्युलर प्रकाशन, १९६५. 3. कुलकर्णी, व. दि. मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास. खंड १, श्रीविद्या प्रकाशन, १९८७. 4. देशमुख, उषा मा. मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास. खंड २, मुंबई विद्यापीठ, १९९५. 5. देशमुख, उषा मा. मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास. खंड ३, मुंबई विद्यापीठ, १९९५. 6. दाते, शंकर गणेश, आणि दि. वि. काळे, संपादक. मराठी नियतकालिकांची सूची (१८००-१९५०). खंड १, मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय, १९७५. 7. मराठी नियतकालिके व त्यांचे वाङ्मयीन कार्य. आलोचना, जून १९७४. 8. कुलकर्णी, गो. म. मराठी साहित्यातील स्पंदने. सुवर्ण प्रकाशन, १९८५. 9. कुळकर्णी, वा. ल. विविधज्ञानविस्तार – इतिहास आणि वाङ्मयविचार. पॉप्युलर प्रकाशन, १९७६. 10. जोशी, वि. के., आणि रा. कृ. लेले. वृत्तपत्रांचा इतिहास. कॉन्टिनेंटल प्रकाशन. 		

[\[Back to Index\]](#)

SEMESTER II

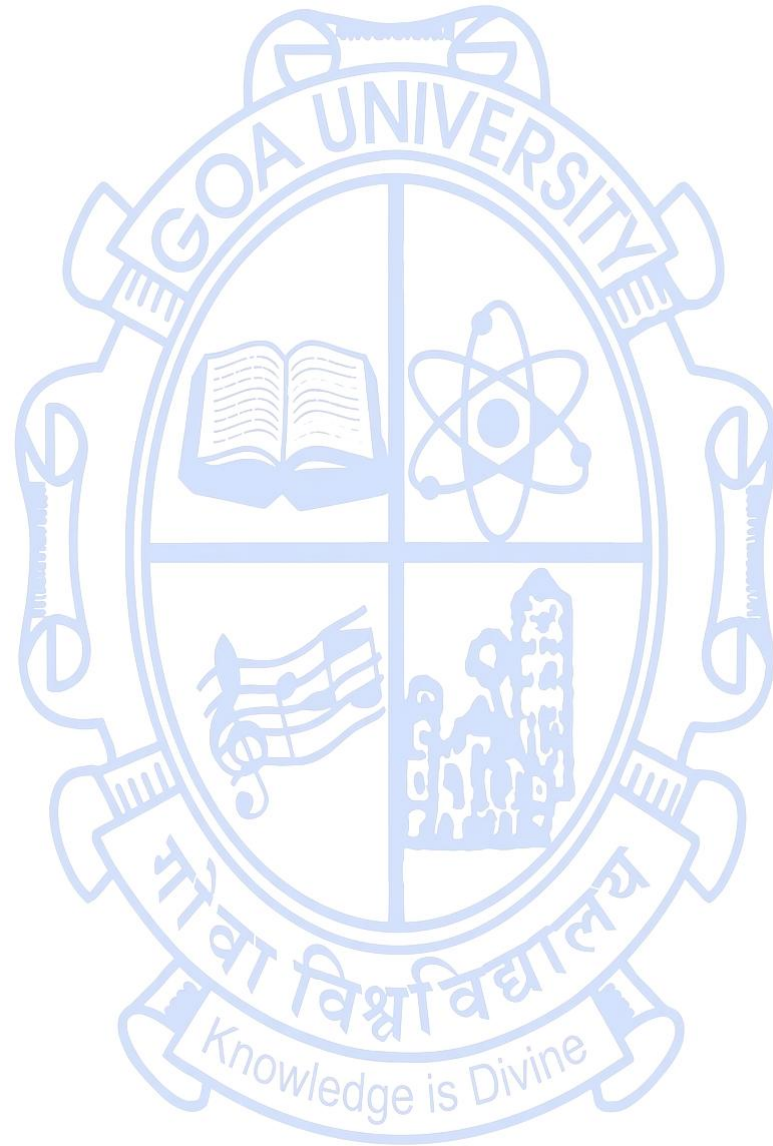
Discipline Specific Core Courses

Title of the Course	भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा (Linguistics and Marathi Language)
Course Code	MAR-5004
Number of Credits	4
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-2026
New Course	No
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No
Pre-requisites for the Course:	विद्यार्थ्यांना भाषेचे मूलभूत ज्ञान, मराठी भाषेची समज आणि विश्लेषण कौशल्य असणे अपेक्षित आहे.
Course Objectives:	1. भाषाशास्त्र आणि भाषाविज्ञान यातील मूलतत्त्वांचा परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक भाषाविज्ञान आणि वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाची मूलतत्त्वे समजावून सांगणे.

	3. विद्यार्थ्यांना प्रमाणभाषा, प्रादेशिक भेद आणि बोलींच्या अभ्यासाचे महत्त्व सांगणे. 4. विद्यार्थ्यांना व्यावहारिक भाषाविज्ञानाच्या तत्वांचा उपयोग करून भाषा बदल आणि त्यांचे विविध सामाजिक संदर्भांमध्ये मूल्यांकन करण्याची क्षमता प्रदान करणे.			
Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थी भाषाशास्त्र आणि भाषाविज्ञान यातील संकल्पनात्मक फरक समजून घेऊन त्यांचे विश्लेषण करतील.		PSO4	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक भाषाविज्ञान आणि वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाची मूलतत्त्वे समजतील.		PSO2, PSO4	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना प्रमाणभाषा, प्रादेशिक भेद आणि बोलींच्या अभ्यासाचे महत्त्व समजेल.		PSO4,	
	CO 4. विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक भाषाविज्ञानाच्या आधारावर मराठी भाषेतील विविधता व बदल स्पष्ट करून भाषा बदल आणि विविध सामाजिक संदर्भांचे मूल्यांकन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.		PSO4, PSO6	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. भाषाविज्ञान – स्वरूप, प्रक्रिया व कार्य 1.1 भाषाशास्त्र आणि भाषाविज्ञान: साम्यभेद 1.2 ध्वनिपरिवर्तन : आंतरिक व बाह्य कारणे, ध्वनिपरिवर्तनाचे प्रकार 1.3 अर्थविज्ञान आणि शब्द प्रक्रिया: प्रकार, प्रक्रिया व परिवर्तन	15	CO1	K1, K2
Module 2:	2. ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाची मूलतत्त्वे 2.1 भाषाकुल संकल्पना आणि जागतिक भाषांचे वर्गीकरण 2.2 मराठीचे कालिक भेद: सोदाहरणात्मक विश्लेषण	15	CO1, CO2	K1, K2

Module 3:	3. वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाची मूलतत्त्वे 3.1 स्वनिमविचार 3.2 पदीमविचार	15	CO2, CO4	K2, K3, K4
Module 4:	4. सामाजिक भाषाविज्ञान 4.1 प्रमाणभाषा व बोली यांचे परस्परसंबंध 4.2 मराठीचे प्रादेशिक भेद 4.3 मराठीच्या बोली: सोदाहरण विवेचन	15	CO2, CO3, CO4	K2, K3, K4, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, वाचन व विश्लेषण, पॉवर पॉइंट सादरीकरण, प्रकल्प कार्य, गटचर्चा, आंतरजाल स्रोतांचा वापर			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. धोंडगे, रमेश. <i>अर्वाचीन मराठी: एक भाषावैज्ञानिक अभ्यास</i>. कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९८३. 2. मालशे, मिलिंद. <i>आधुनिक भाषाविज्ञान: सिद्धांत आणि उपयोग</i>. लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, २००९. 3. कालेलकर, ना. गो. <i>भाषा आणि संस्कृती</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, २०१२. 4. कालेलकर, ना. गो. <i>भाषा: इतिहास व भूगोल</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, २०००. 5. सोमण, अंजली, इनामदार, हे. वि., मालशे, स. गं. <i>भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक व ऐतिहासिक</i>. संजय प्रकाशन, पुणे, १९८२. 6. केळकर, अशोक. <i>मध्यमा</i>. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६. 7. कानडे, मु. श्री. <i>मराठी भाषिक अभ्यास</i>. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९६. 8. गोसावी, र. रा. <i>मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र</i>. मोघे प्रकाशन, पुणे, १९७६. 9. केळकर, अशोक. <i>वैखरी</i>. मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, १९८३. 10. वरखेडे, रमेश. <i>समाजभाषाविज्ञान</i>. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०११. 11. पुंडे, द. दि. <i>सुलभ भाषाविज्ञान</i>. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९८५. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मराठी लोकसाहित्याचा अभ्यास (Study of Marathi Folklore)
Course Code	MAR-5005
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No.

Pre-requisites for the Course:	लोकसाहित्य या विषयाचा अभ्यास करण्यासाठी विद्यार्थ्यांकडे मराठी भाषेचे ज्ञान आणि लोकसंस्कृतीची मूलभूत ओळख असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. लोकसाहित्याची संकल्पना समजावून सांगणे. 2. विद्यार्थ्यांना पाश्चात्य आणि भारतीय लोकसाहित्य अभ्यासपरंपरेची ओळख करून देणे. 3. महाराष्ट्र आणि गोव्यातील लोकसाहित्याची वैशिष्ट्ये समजावून सांगणे. 4. मराठीतील लोकसाहित्य प्रकारांचा अभ्यास करणे. 5. लोकसाहित्याचे मूल्यमापन करणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थी लोकसाहित्याची संकल्पना समजून घेतील.		PSO 2, PSO3	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना पाश्चात्य आणि भारतीय लोकसाहित्य अभ्यासपरंपरेची ओळख होईल.		PSO 2	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना महाराष्ट्र आणि गोव्यातील लोकसाहित्याची वैशिष्ट्ये समजतील.		PSO 2	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना लोकसाहित्याच्या विविध प्रकारांची माहिती होईल.		PSO 2	
	CO 5. विद्यार्थी लोकसाहित्याचे मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 2	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. लोकसाहित्याचे स्वरूप 1.1 लोकसाहित्याची संकल्पना व व्याप्ती 1.2 लोकसाहित्याची लक्षणे आणि प्रयोजने 1.3 लोकसाहित्याचे वर्गीकरण व प्रकार	15	CO1	K1, K2, K4
Module 2:	2. लोकसाहित्य अभ्यासाची परंपरा 2.1 लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची पाश्चात्य आणि भारतीय परंपरा 2.2 लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची महाराष्ट्र आणि गोमंतकीय परंपरा	15	CO2	K1, K2, K4
Module 3:	3. गोमंतकीय लोकसाहित्य आणि लोकवाङ्मय 3.1 गोमंतकीय मौखिक परंपरा 3.2 गोमंतकीय भौतिक संस्कृती आणि लोकोत्सव	15	CO3, CO4	K1, K2, K4
Module 4:	4. साहित्यकृती	15	CO5	K2, K3,

	4.1 मराठी लोकगीत – सरोजिनी बाबर			K4, K5
	4.2 कोकणातील लोककथा- सूर्यकांत आजगांवकर			
Pedagogy:	व्याख्यान, चर्चासत्र, गटचर्चा, स्वाध्याय, पॉवर पॉइन्ट सादरीकरण इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कालभूत, पुरषोत्तम. लोकसाहित्य: स्वरूप आणि विवेचन. सचिन उपाध्याय विजय प्रकाशन, २००७. 2. कुवल, रमेश. लोकसाहित्याचे अंतरंग. शब्दालय प्रकाशन, प्रथमावृत्ती, २०१४. 3. खेडेकर, विष्णू विनायक. गोवा कुळमी: पर्यावरणीय संस्कृतीचे जनक रक्षक. श्री महेश आंगले संपर्क माध्यम, १ली आवृत्ती, २००४. 4. खेडेकर, विनायक विष्णू. गोवा संस्कृतिबंध. पद्मगंधा प्रकाशन, २०१२. 5. खेडेकर, विनायक विष्णू. लोकसरिता: गोमंतकीय जनजीवनाचा समग्र अभ्यास. कला अकादमी गोवा, मार्च १९९३. 6. गावकर, देविदास जानू. गोव्यातील आदिवासी (रचना आणि जीवनशैली). राजभाषा संचालनालय गोवा सरकार, नोव्हेंबर २०१३. 7. नायक, जयंती. लोकरंग. रजाई प्रकाशन आमोणे, २००८. 8. नायक, जयंती. लोकमंथन. रजाई प्रकाशन आमोणे, २००८. 9. पर्वतर, अरूण. गोमंतक: परिसर: परिचय. गोमंतक मराठी अकादमी, १८ जून मार्ग गोवा, १९९६. 10. पैंगीणकर, अजित. माझा गाव. अनुमित प्रकाशन पैंगीण काणकोण गोवा, २०१३. 11. पैंगीणकर, अजित. काणकोणची लोककला एक दायज. अनुजित प्रकाशन पैंगीण, प्रथमावृत्ती, २००९. 12. फळदेसाई, पांडुरंग. गोंयच्या लोकवेदाचे सौंदर्यशास्त्र. सासाय प्रकाशन पर्वरी, २०१७. 13. भागवत, दुर्गा. लोकसाहित्याची रूपरेषा. वरदा बुक्स पुण, पुनर्मुद्रण मार्च २०१५. 14. मांडे, प्रभाकर. लोकसाहित्याचे स्वरूप. गोदावरी प्रकाशन औरंगाबाद, सहावी आवृत्ती, २०१७. 15. राठोड, सुनील. बंजारा जमात: लोकवाङ्मय आणि लोकगीते. मधुराज पब्लिकेशन्स पुणे, प्रथमावृत्ती २०१२. 			

	<p>16. व्यवहारे, शरद. लोकसंस्कृतीचा अंतःप्रवाह. अरूण पारगांवकर प्रतिमा प्रकाशन सदाशिव पूणे, जून १९९९.</p> <p>17. शिंदे, विश्वनाथ. लोकसाहित्यमीमांसा - भाग पहिला. स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे, १९९८.</p> <p>18. शिंदे, विश्वनाथ. लोकसाहित्यमीमांसा - भाग पहिला. स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे, २००६.</p> <p>19. सहस्रबुध्दे, अनिल. लोकसाहित्य संशोधन पध्दती. नितीन प्रकाशन, १९९७.</p> <p>20. सातोस्कर, बा. द. येथे देवांची वसती (गोव्याच्या धार्मिक व सांस्कृतिक स्थलयात्रा). शचीद्र बा. सातोस्कर पणजी गोवा, १९८२.</p> <p>21. नेरूरकर, प्र. श्री. कोकणी लोकगीते. महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, १९८८.</p> <p>22. खेडेकर, विनायक. गोमंतकीय लोककला. गोवा राज्य, १९८०.</p>
Web Resources:	VRPP, GOA UNIVERSITY https://www.youtube.com/watch?v=aHJDz5DiAmY

[\[Back to Index\]](#)

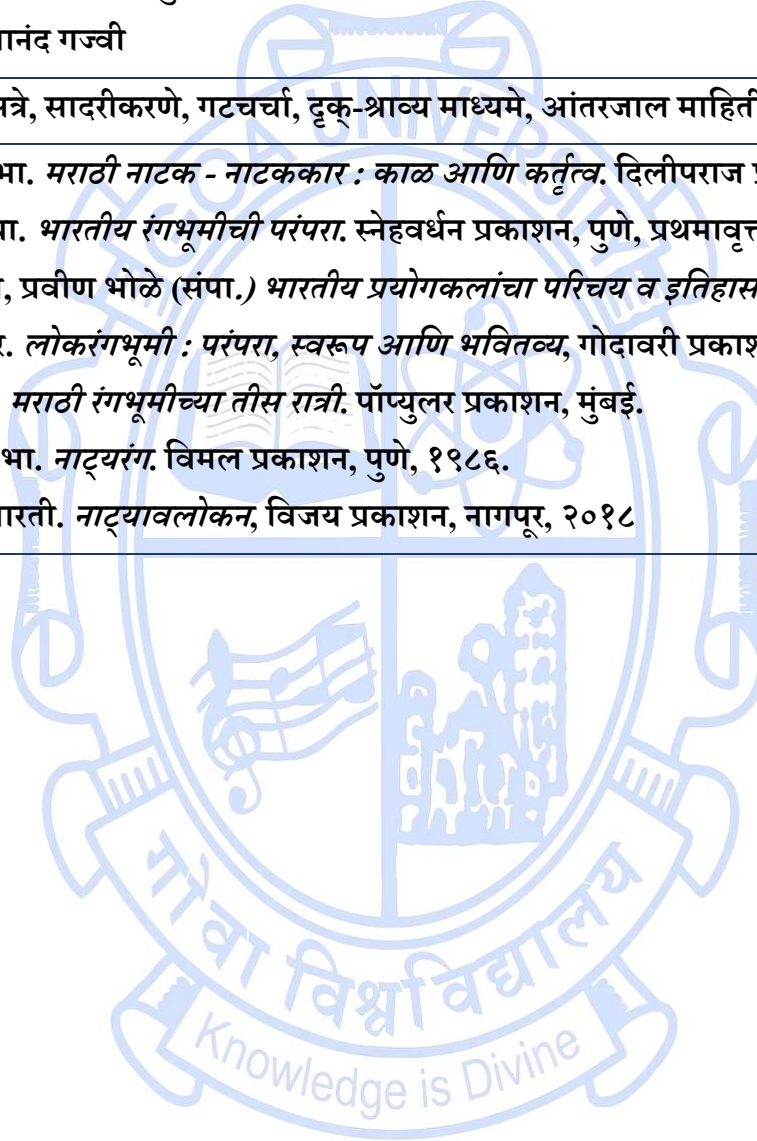
Title of the Course	साहित्यप्रकाराचा अभ्यास – नाटक (Form of Literature – Drama)
Course Code	MAR-5006
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	विद्यार्थ्यांना मराठीतील विविध साहित्यप्रकारांची ओळख असणे आवश्यक.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना नाटक या साहित्यप्रकाराची ओळख करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांनी नाटक या साहित्यप्रकाराच्या विविध घटकांचा अभ्यास करणे. 3. विद्यार्थ्यांना नाटक या साहित्यप्रकाराच्या वेगळेपणाचा परिचय करून देणे. 4. विद्यार्थ्यांना नाटक या साहित्यप्रकाराच्या परंपरेचे आकलन करून देणे. 5. विद्यार्थ्यांनी नाटक या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना नाटक या साहित्यप्रकाराची ओळख होईल.		PSO 2, PSO 5	
	CO 2. विद्यार्थी नाटक या साहित्यप्रकाराच्या विविध घटकांचा अभ्यास करतील.		PSO 2, PSO 5	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना नाटक या साहित्यप्रकाराच्या वेगळेपणाचा परिचय होईल.		PSO 3, PSO 5	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना नाटक या साहित्यप्रकाराच्या परंपरेचे आकलन होईल.		PSO 2, PSO 5	
	CO 5. विद्यार्थी नाटक या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 5, PSO 7	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. नाटक: एक साहित्यप्रकार 1.1 नाटक: संकल्पना व स्वरूप 1.2 नाटक या साहित्यप्रकाराचे घटक आणि प्रकार 1.3 मराठी नाटकाचा इतिहास आणि परंपरा	15	CO 1, CO 2, CO 3, CO 4	K1, K2
Module 2:	2. साहित्यकृती (पौराणिक आणि शोकात्म नाटके) 2.1 संगीत जयद्रथ विडंबन - हिराबाई पेडणेकर 2.2 एकच प्याला – राम गणेश गडकरी	15	CO 2, CO 4, CO 5	K3, K4, K5
Module 3:	3. साहित्यकृती (ऐतिहासिक आणि विनोदी नाटके) 3.1 रायगडाला जेव्हा जाग येते - वसंत कानेटकर 3.2 अंमलदार – पु. ल. देशपांडे	15	CO 2, CO 4, CO 5	K3, K4, K5
Module 4:	4. साहित्यकृती (कौटुंबिक आणि सामाजिक नाटके)	15	CO 2, CO	K3, K4,

	4.1 वाडा चिरेबंदी – महेश एलकुंचवार 4.2 किरवंत - प्रेमानंद गज्वी		4, CO 5	K5
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, सादरीकरणे, गटचर्चा, दृक्-श्राव्य माध्यमे, आंतरजाल माहितीस्रोतांचा वापर			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> देशपांडे वि. भा. मराठी नाटक - नाटककार : काळ आणि कर्तृत्व. दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, २००८ सरदेसाई माया. भारतीय रंगभूमीची परंपरा. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, प्रथमावृत्ती २०१०. नाईक राजीव, प्रवीण भोळे (संपा.) भारतीय प्रयोगकलांचा परिचय व इतिहास : नाट्य परिचय. लोकवाङ्मयगृह, पुणे, २०१०. मांडे, प्रभाकर. लोकरंगभूमी : परंपरा, स्वरूप आणि भवितव्य, गोदावरी प्रकाशन. साठे, मकरंद. मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री. पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई. देशपांडे, वि. भा. नाट्यरंग. विमल प्रकाशन, पुणे, १९८६. कुलकर्णी, आरती. नाट्यावलोकन, विजय प्रकाशन, नागपूर, २०१८ 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मध्ययुगीन मराठी साहित्यकृतींचा अभ्यास (Study of Medieval Marathi Texts)
Course Code	MAR-5007
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-2026
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	मराठी मध्ययुगीन साहित्य परंपरेची माहिती असणे.	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी साहित्याच्या मध्ययुगीन परंपरेचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे. 2. मध्ययुगीन मराठी साहित्याचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना समजावणे. 3. मध्ययुगीन मराठी साहित्यातील जीवनमूल्यांचा परिचय करून देणे. 4. मध्ययुगीन मराठी साहित्याचे मूल्यमापन करणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO

	CO 1. मराठी साहित्याच्या मध्ययुगीन परंपरेचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.		PSO 1	
	CO 2. मध्ययुगीन मराठी साहित्याचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना समजेल.		PSO 2	
	CO 3. मध्ययुगीन मराठी साहित्यातील जीवनमूल्यांचा परिचय होईल.		PSO 3, PSO 4	
	CO 4. विद्यार्थी मध्ययुगीन मराठी साहित्याचे मूल्यमापन करतील.		PSO 5, PSO 6	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	१. मध्ययुगीन मराठी साहित्य १.१ मध्ययुगीन मराठी साहित्य : संकल्पना आणि स्वरूप १.२ मध्ययुगीन मराठी साहित्यप्रवाह : संत, पंडित आणि शाहीर	15	CO 1, CO 2	K1
Module 2:	२. मध्ययुगीन भक्ती संप्रदाय आणि मराठी साहित्य २.१ भक्तिसंप्रदाय निर्मित मराठी साहित्य : तत्त्वज्ञान आणि जीवनमूल्ये २.२ मध्ययुगीन गोमंतकीय मराठी साहित्य परंपरा	15	CO 2	K2
Module 3:	३. समर्थ रामदास 'विवेकदर्शन' : संपादक - वि. रा. करंदीकर	15	CO 3, CO 4	K3, K4, K5
Module 4:	४. कृष्णदास शामा विरचित 'श्रीकृष्णचरित्रकथा' : संपादक - वि. बा. प्रभुदेसाई	15	CO 3, CO 4	K3, K4, K5
Pedagogy:	व्याख्यान, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइंट सादरीकरण, आंतरजाल स्रोत इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> कुलकर्णी, श्रीधर. मध्ययुगीन मराठी साहित्य : एक पुनर्विचार. राजहंस प्रकाशन, पुणे, १९९५. गोसावी, र. रा. पाच भक्तिसंप्रदाय. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००८. तुळपुळे, शं. गो. पाच संतकवी. विहनस प्रकाशन, पुणे, १९६२. पठाण, यु. म. मध्ययुगीन संतसाहित्य काही आयाम. स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २००३. 			

5. तळवलकर, माधुरी. *अष्टपैलू व्यक्तिमत्त्वासाठी समर्थ रामदासांची शिकवण*. डायमंड पब्लिकेशन, पुणे, २००९.
6. साने, रविकिरण. *आधुनिक राष्ट्रवादाचे उदाते समर्थ रामदास*, अक्षरयात्रा प्रकाशन, पुणे, २००८.
7. देशपांडे, रमेश. *समर्थ रामदासांची व्यवस्थापन दृष्टी*. सोहम पब्लिकेशन, पुणे, २०१८.
8. तुळपुळे, शं. गो. *मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड १)*. मराठी साहित्य परिषद, पुणे. २००५.
9. भावे, वि. ल. *महाराष्ट्र सारस्वत*. पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे १९६३.
10. शिरोडकर, पा, पू. *इतिहासाच्या दृष्टिकोनातून गोमंतकातील मराठी परंपरेचा उद्गम आणि विकास*. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, १९९५.
11. सातोस्कर, बा. द. *गोमंतक प्रकृती व संस्कृती, खंड २*. शुभदा सारस्वत पब्लिकेशन, पुणे, १९८२.
12. सातोस्कर, बा. द. *गोमंतकाची प्रतिमा*. श्री सरस्वती मंदिर, पणजी गोवा, १९७३.
13. प्रभुदेसाई, वि. बा. *गोमंतकाचा मराठी वारसा*. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, २००९.

[\[Back to Index\]](#)

Discipline Specific Elective Courses

Title of the Course	मराठी विनोदी साहित्याचा अभ्यास (A Study of Humour Literature in Marathi)
Course Code	MAR-5205
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	400
Effective from AY	2025-26
New Course	No
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No
Pre-requisites for the Course:	Nil
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none">1. विनोदी साहित्याची संकल्पना व स्वरूप समजावून देणे.2. विनोदाचे विविध प्रकार व तंत्र यांची ओळख करून देणे.3. मराठी विनोदी साहित्याच्या परंपरेतील परिवर्तने समजावून देणे.4. मराठी विनोदी साहित्याचे विश्लेषण करणे.

	5. मराठी विनोदी साहित्याचे मूल्यमापन करणे.			
Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना विनोदी साहित्याची संकल्पना व स्वरूप समजून येईल.		PSO 2, PSO 3	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना विनोदाच्या भिन्न प्रकारांचा व तंत्रांचा परिचय होईल.		PSO 2, PSO 3	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना मराठी विनोदी साहित्याच्या परंपरेची ओळख होईल.		PSO 2, PSO 3	
	CO 4. विद्यार्थी मराठी विनोदी साहित्याचे विश्लेषण करतील.		PSO1, PSO 2, PSO 3	
	CO 5. विद्यार्थी मराठी विनोदी साहित्याचे मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 2, PSO 3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. विनोदी साहित्याचे स्वरूप 1.1. विनोदी साहित्य संकल्पना 1.2. विनोद निर्मितीमागील कारणे 1.3. विनोदाचे प्रकार व तंत्रे	15	CO 1, CO 2	K1, K2
Module 2:	2. मराठीतील विनोदी साहित्याची परंपरा 2.1. स्वातंत्र्यपूर्व काळातील विनोदी लेखन 2.2. स्वातंत्र्योत्तर काळातील विनोदी लेखन	15	CO 3	K1, K2
Module 3:	3. साहित्यकृतींचा अभ्यास (ललित गद्य) 3.1 सुदाम्याचे पोहे – श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर 3.2 सारे प्रवासी घडीचे – जयवंत दळवी	15	CO 4, CO 5	K3, K4, K5

Module 4:	4. साहित्यकृतींचा अभ्यास (कथा आणि व्यक्तिचित्रे) 4.1 भुताचा जन्म – द. मा. मिरासदार 4.2 व्यक्ती आणि वल्ली - पु. ल. देशपांडे	15	CO 4, CO 5	K3, K4, K5
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे, आंतरजाल स्रोतांचा वापर इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. अत्रे, प्रल्हाद. <i>विनोद गाथा</i>. परचुरी प्रकाशन, १९७६. 2. गाडगीळ, गंगाधर. <i>सात मजले हास्याचे</i>. सुरेश एजन्सी, पुणे, १९९४. 3. गाडगीळ, बाळ. <i>विनोदी तत्त्वज्ञान</i>. दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, १९९३. 4. जाधव, न. <i>श्रीपादकृष्ण कोल्हटकरांचा विनोद</i>. कौस्तुभ प्रकाशन, १९८२. 5. जाधव, रा. ग., संपादक. <i>मराठी वाङ्मयाचा इतिहास: खंड सातवा, भाग ३</i>. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, २०१०. 6. केळकर, न. चि. <i>हास्यविनोद मीमांसा</i>. कोन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९५८. 7. कुलकर्णी, उषा. <i>मराठी विनोद</i>. श्रीविद्या प्रकाशन, १९९०. 8. कुलकर्णी, प्रदीप. <i>यांनी केलं विनोदविश्व समृद्ध</i>. रोहन प्रकाशन, २०१८. 9. पवार, गो. मा. <i>विनोद तत्त्व आणि स्वरूप</i>. मौज प्रकाशन गृह, २००६. 10. वाजपेयी, अशोक. <i>साहित्य विनोद</i>. नॅशनल पब्लिशिंग हाऊस, १९८२. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मराठीतील आदिवासी साहित्याचा अभ्यास (Study of Tribal Literature in Marathi)
Course Code	MAR-5206
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	400
Effective from AY	2025-26
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	Nil
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. आदिवासी साहित्य निर्मितीमागील सांस्कृतिक, ऐतिहासिक आणि सामाजिक पार्श्वभूमीचा परिचय करून देणे. 2. आदिवासी साहित्याच्या वैशिष्ट्यांचा अभ्यास करणे. 3. आदिवासी साहित्यिकांचे योगदान ओळखणे. 4. आदिवासी साहित्याच्या माध्यमातून त्यांच्या जीवनशैलीचा, मूल्यप्रणालींचा आणि सांस्कृतिक परंपरांचा अभ्यास करणे. 5. आदिवासी साहित्याचे मूल्यमापन करणे.
Course Outcomes:	Mapped to PSO

	CO 1. विद्यार्थ्यांना आदिवासी साहित्य निर्मितीमागील सांस्कृतिक, ऐतिहासिक आणि सामाजिक पार्श्वभूमीचा परिचय होईल.		PSO 2, PSO 3	
	CO 2. विद्यार्थी आदिवासी साहित्याच्या वैशिष्ट्यांचा सखोल अभ्यास करतील.		PSO 2, PSO3	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना आदिवासी साहित्यिकांचा परिचय होईल.		PSO2	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना आदिवासी साहित्यातील जीवनमूल्यांची ओळख होईल.		PSO2, PSO3	
	CO 5. विद्यार्थी आदिवासी साहित्याचे मूल्यमापन करतील.		PSO1, PSO 2, PSO3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. आदिवासी साहित्याचे स्वरूप 1.1 आदिवासी साहित्याची संकल्पना 1.2 आदिवासी साहित्याची वैशिष्ट्ये आणि प्रेरणा	15	CO1, CO2	K1, K2, K4
Module 2:	2. आदिवासी साहित्याची परंपरा 2.1 कथा 2.2 कादंबरी 2.3 नाटक 2.4 कविता 2.5 आत्मचरित्र	15	CO3	K1, K2, K4
Module 3:	3. साहित्यकृती (कथासंग्रह आणि कादंबरी) 3.1 डांगणी माणसं – संजय लोहकरे	15	CO4, CO5	K2, K3, K4, K5

	3.2 टाहो - बाबाराव मडावी			
Module 4:	4. साहित्यकृती (कविता आणि आत्मचरित्र) 4.1 गोधड – वाहरू सोनवणे 4.2 भूमकाल – माधव सरकुंडे	15	CO4, CO5	K2, K3 K4, K5
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, पॉवर पॉइन्ट सादरीकरण, चर्चासत्र इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> १. वाल्हेकर, ज्ञानेश्वर. <i>आदिवासी मराठी साहित्य: एक अभ्यास</i>. स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २००९. २. गुरव, धनाजी. <i>आदिवासी साहित्य</i>. वाङ्मयसेवा प्रकाशन, नाशिक रोड, २००८. ३. तुमराम, विनायक. <i>आदिवासी साहित्य: स्वरूप आणि समीक्षा</i>. विजय प्रकाशन, नागपूर, १९९४. ४. संपादक मुनघाटे, प्रमोद. <i>आदिवासी मराठी साहित्य: स्वरूप आणि समस्या</i>. प्रतिमा प्रकाशन, २००७. ५. संपादक सातपुते, पोपट, भास्कर शेळके, आणि मिलिंद कसबे. <i>चळवळ आणि साहित्य: मा. रा. लामखडे गौरव ग्रंथ</i>. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २००९. ६. संपादक लोहकरे, संजय. <i>आदिवासी साहित्य आणि कला संस्कृती</i>. अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव, २०२२. ७. रोंगटे, तुकाराम. <i>आदिवासी साहित्य: नियतकालिकांतील</i>. डिंपल प्रकाशन, गिरगाव, मुंबई, २००७. ८. रोंगटे, तुकाराम. <i>आदिवासी कवितेचा उषःकाल आणि सद्यस्थिती</i>. संस्कृती प्रकाशन, पुणे, २००८. ९. पवार, सुलतान. <i>आदिवासी कादंबरी: आशय आणि अभिव्यक्ती</i>. विजय प्रकाशन, नागपूर, २०२४. १०. रोंगटे, तुकाराम. <i>आदिवासी साहित्य: चिंतन आणि चिकित्सा</i>. दिलीपराज प्रकाशन प्रा. लि., पुणे, २०१४. ११. तुमराम, विनायक. <i>आदिवासी साहित्य: दिशा आणि दर्शन</i>. स्वरूप प्रकाशन, २०१२. 			

[\[Back to Index\]](#)

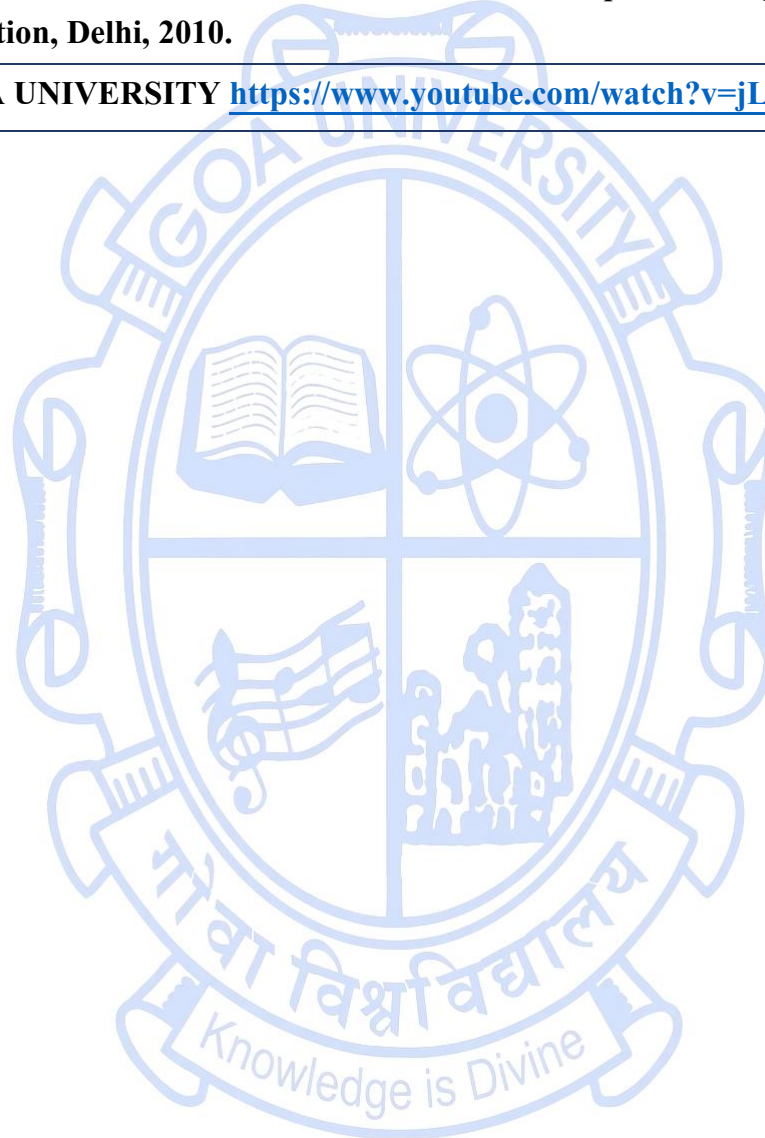
Title of the Course	सतराव्या शतकातील गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी साहित्याचा अभ्यास (Study of 17th Century Goan Christian Marathi Literature)
Course Code	MAR-5207
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	400
Effective from AY	2025-2026
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No
Pre-requisites for the Course:	Nil
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी साहित्याचा परिचय करून देणे. 2. सतराव्या शतकातील ख्रिस्ती मराठी साहित्याचे स्वरूप समजावणे. 3. ख्रिस्ती मराठी साहित्याचा वाङ्मयीन व भाषिक अभ्यास करणे. 4. पोर्तुगीजपूर्वकालीन व पोर्तुगीजकालीन मराठी ग्रंथसंपदेचे मूल्यमापन करणे.

Course Outcomes:		Mapped to PSO		
	CO 1. विद्यार्थ्यांना गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी साहित्याची परंपरा समजेल.	PSO 2		
	CO 2. विद्यार्थ्यांना सतराव्या शतकातील गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी साहित्याचे स्वरूप समजेल.	PSO 2, PSO 3		
	CO 3. विद्यार्थी ख्रिस्ती मराठी साहित्याचा वाङ्मयीन व भाषिक अभ्यास करतील.	PSO 1, PSO 2, PSO 3, PSO 4		
	CO 4. विद्यार्थी पोर्तुगीजकालीन मराठी ग्रंथसंपदेचे मूल्यमापन करतील.	PSO 1, PSO 2, PSO 3		
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी साहित्य 1.1 गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी साहित्य: परिचय आणि पार्श्वभूमी 1.2 सतराव्या शतकातील ख्रिस्ती मराठी साहित्य: स्वरूप आणि महत्त्व	15	CO 1, CO 2	K1
Module 2:	2. गोमंतकीय मराठी ग्रंथकार आणि संशोधक 2.1 पोर्तुगीजपूर्व मराठी साहित्य आणि ख्रिस्ती ग्रंथकारांचे योगदान 2.2 ख्रिस्ती मराठी साहित्यविषयक संशोधन	15	CO1, CO 2	K2
Module 3:	3. गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी ग्रंथ 3.1 सांतु आंतोनिची जिवित्वकथा - पाद्री आतोनियो द सालदाञ्ज 3.2 सर्वेश्वराचा ज्ञानोपदेश - फादर सिमांव गॉमिश	15	CO 3, CO 4	K2, K3, K4, K5
Module 4:	4. गोमंतकीय ख्रिस्ती मराठी विलापिका	15	CO 3, CO 4	K2, K3,

	4.1 क्रिस्ताच्या वधस्तंभारोहणाप्रसंगीचे विळाप: संपादक - डॉ. वि. बा. प्रभुदेसाई			K4, K5
	4.2 क्रिस्ताचे यातनागीत: संपादक - प्रा. अ. का. प्रियोळकर			
Pedagogy:	व्याख्यान, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइन्ट सादरीकरण इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. शिरोडकर, पा, पू. इतिहासाच्या दृष्टिकोनातून गोमंतकातील मराठी परंपरेचा उद्गम आणि विकास. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, १९९५. 2. कुन्हा, टी . बी . गोमंतकाच्या राष्ट्रीयत्वाचा न्हास. अनु. गायतोडे, प्रफुल्ल. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, १९९१. 3. प्रभू भेंब्रे, लक्ष्मीकांत. पोर्तुगाली राजवटीपूर्वीचे गोव्यातील धार्मिक वाङ्मय. गोमंतक मराठी भाषा परिषद, मुंबई, १९७९. 4. प्रभू भेंब्रे, लक्ष्मीकांत. कातोलिकांचे भारतातील धर्मप्रसाराचे मार्ग. धी गोवा हिंदू असोसिएशन, मुंबई, १९८७. 5. देशपांडे, अ. ना. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ४, विहनस प्रकाशन, पुणे, १९५८. 6. प्रभूदेसाई, वि. बा. सतराव्या शतकातील गोमंतकीय बोली. मुंबई विद्यापीठ, मुंबई. १९६३. 7. सातोस्कर, बा. द. गोमंतक प्रकृती व संस्कृती, खंड २. शुभदा सारस्वत पब्लिकेशन, पुणे, १९८२. 8. प्रभूदेसाई, वि. बा. गोमंतकाचा मराठी वारसा. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, २००९. 9. सातोस्कर, बा. द. गोमंतकीय मराठी साहित्याचे शिल्पकार खंड १. सांस्कृतिक आणि क्रीडा संचालनालय गोवा दमण व दीव सरकार पणजी गोवा, १९८४. 10. प्रभू, सं. रामदास. गोमंतशारदा. गोमंतक साहित्य सेवक मंडळ, गोवा, १९७२. 11. मोरजे, गंगाधर. ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय. अहमदनगर कॉलेज, अहमदनगर, १९८४. 12. प्रभूदेसाई, वि. बा. आणि घवी रवींद्र, गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड पहिला. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा. २००३. 13. नागवेकर, पांडुरंग. गोमंतकाची बखर. शिल्पकार प्रकाशन, गोवा. २०१८. 14. सातोस्कर बा. द. आजचा व कालचा गोमंतक. धी गोवा हिंदू असोसिएशन, मुंबई, १९५४. 			

	15. Tadkodkar, S. M. <i>Goan Christian Maraathi Vilapika during the 17th century</i> . B. R. Publishing Corporation, Delhi, 2010.
Web Resources:	VRPP, GOA UNIVERSITY https://www.youtube.com/watch?v=jLJb_WU53tQ

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	१९९० नंतरचे मराठी साहित्य (Marathi Literature Post 1990)
Course Code	MAR-5208
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	400
Effective from AY	2025-26
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	Nil
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. नव्वदोत्तरी मराठी साहित्याची सामाजिक, सांस्कृतिक व राजकीय पार्श्वभूमी समजावून देणे. 2. जागतिकीकरण व उत्तरआधुनिकता या संकल्पनांचा नव्वदोत्तरी साहित्यावरील प्रभाव समजावून देणे. 3. नव्वदोत्तरी कालखंडातील साहित्याच्या बदलत्या स्वरूपाचे विश्लेषण करणे. 4. नव्वदोत्तरी साहित्याचे मूल्यमापन करणे.
Course Outcomes:	Mapped to PSO

	CO 1. विद्यार्थ्यांना नव्वदोत्तरी मराठी साहित्याची सामाजिक, सांस्कृतिक व राजकीय पार्श्वभूमी समजेल.		PSO 2, PSO 3	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना जागतिकीकरण व उत्तरआधुनिकता या संकल्पनांचा नव्वदोत्तरी साहित्यावरील प्रभाव समजून येईल.		PSO 1, PSO 2, PSO 3	
	CO 3. विद्यार्थी नव्वदोत्तरी कालखंडातील साहित्याच्या बदलत्या स्वरूपाचे विश्लेषण करतील.		PSO 1, PSO 2, PSO 3	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना नव्वदोत्तरी साहित्याचे मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 2, PSO 3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. नव्वदोत्तरी मराठी साहित्य – पार्श्वभूमी व स्वरूप 1.1. नव्वदोत्तरी साहित्याची सामाजिक, सांस्कृतिक व राजकीय पार्श्वभूमी 1.2. जागतिकीकरण आणि नव्वदोत्तरी कालखंड 1.3. नव्वदोत्तरी साहित्यातील उत्तरआधुनिकतावाद	15	CO1, CO2	K1, K2
Module 2:	2. नव्वदोत्तरी मराठी साहित्य 2.1. नव्वदोत्तरी कथा 2.2. नव्वदोत्तरी कविता 2.3. नव्वदोत्तरी कादंबरी 2.4. नव्वदोत्तरी नाटक	15	CO1, CO2, CO3	K1, K2, K4
Module 3:	3. साहित्यकृतींचा अभ्यास (कथा आणि कविता) 3.1. इडा पीडा टळो – आसाराम लोमटे 3.2. पायी चालणार – प्रफुल्ल शिलेदार	15	CO1, CO2, CO3,	K2, K3, K4, K5, K6

			CO4	
Module 4:	4. साहित्यकृतींचा अभ्यास (कादंबरी आणि नाटक) 4.1. नातिचरामि – मेघना पेठे 4.2. काय डेंजर वारा सुटलाय! – जयंत पवार	15	CO1, CO2, CO3, CO4	K2, K3, K4, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे, आंतरजाल स्रोतांचा वापर इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. बनसोड, प्रवीण, शांतरक्षित गावंड. जागतिकीकरण व ग्रामीण साहित्य. कीर्ती प्रकाशन, औरंगाबाद. २००७. 2. सं. राजपुरे – तापस, पुष्पलता. १९८० नंतरचे स्त्री निर्मित कथनपर साहित्य. शब्दालय प्रकाशन, डिसेंबर २०१०. 3. संपा. शहा, मृणालिनी, विद्यागौरी टिळक. आधुनिक मराठी साहित्य आणि सामाजिकता. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. २००७. 4. रामटेके, भूषण. जागतिकीकरण आणि साहित्यसमीक्षा. युरो वर्ल्ड पब्लिकेशन, नागपूर. २०१९. 5. सुरवडे, मनोहर. १९८० नंतरची ग्रामीण कथा. बळीवंश प्रकाशन, नांदेड. प्रथमावृत्ती २०१०. 6. शोभणे, रवींद्र. जागतिकीकरण समाज आणि मराठी साहित्य. विजय प्रकाशन, नागपूर. २०११. 7. संपा. जाधव, रा. ग. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास. खंड सातवा. भाग तिसरा. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे २०१०. 8. कदम, मीना. नव्वदीनंतरच्या ग्रामीण कथेतील परिवर्तनवादी विचार: एक अभ्यास. पीएच.डी. प्रबंध, जानेवारी २०१८. 9. नन्नवरे, भाऊसाहेब मुरलीधर. १९८० नंतरच्या महानगरीय मराठी कथेचा अभ्यास. पीएच.डी. प्रबंध, जुलै २०१९. 10. थिटे, लक्ष्मण. 1990 नंतरच्या ग्रामीण व दलित साहित्याचे बदलते स्वरूप. लुलू पब्लिकेशन, २०२०. 			

[Back to Index](#)

SEMESTER III

Research Specific Elective (RSE) Courses

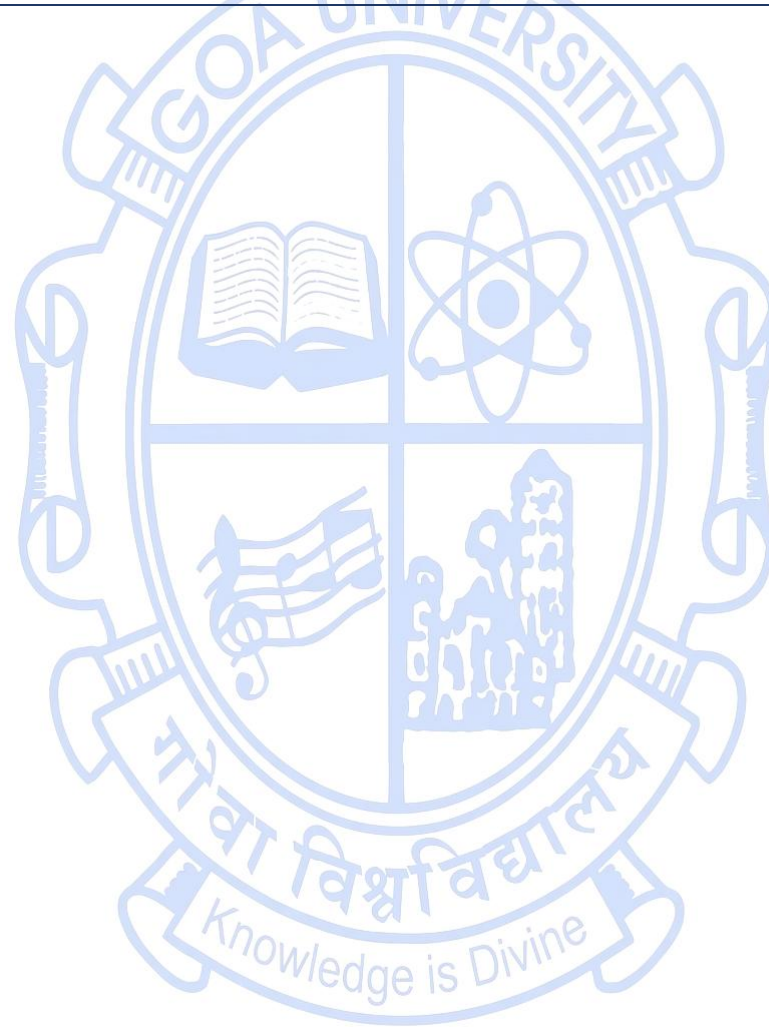
Title of the Course	संशोधन पद्धती व तंत्र (Research Methodology and Technique)
Course Code	MAR-6000
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025 - 2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No
Pre-requisites for the Course:	1. संशोधनाविषयीची आवड असणे आवश्यक आहे. 2. मराठी साहित्याच्या संशोधनाची पूर्वपीठिका माहीत असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	1. विद्यार्थ्यांना संशोधन शास्त्राचा परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना विविध संशोधन क्षेत्रांची आणि प्रकारांची ओळख करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांना संशोधन साधनांचा व तंत्रांचा परिचय करून देणे.

	4. कला, भाषा आणि साहित्य क्षेत्राशी संबंधित संशोधनाला चालना देणे.			
Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना संशोधन शास्त्राचा परिचय होईल.		PSO 1	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना विविध संशोधन क्षेत्रांची आणि प्रकारांची ओळख होईल.		PSO 1, PSO 3, PSO 4	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना संशोधन साधनांचा व तंत्रांचा परिचय होईल.		PSO 1, PSO 4, PSO 5	
	CO 4. कला, भाषा आणि साहित्य क्षेत्राशी संबंधित संशोधनाला चालना मिळेल.		PSO 1, PSO 4, PSO 5	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. संशोधन: संकल्पना, स्वरूप व संशोधनातील टप्पे 1.1 संशोधन: स्वरूप आणि व्याख्या 1.2 संशोधन, समीक्षा व साहित्य इतिहास यांतील परस्परसंबंध 1.3 संशोधनाची प्रक्रिया आणि विविध टप्पे	15	CO 1	K1, K2
Module 2:	2. संशोधन पद्धती, शाखा व वाङ्मयसंशोधनातील अभ्यासक्षेत्रे 2.1 संशोधन पद्धती: विगमनात्मक व निगमनात्मक 2.2 संशोधनातील विविध शाखा: विज्ञानशाखेतील संशोधन, सामाजिक शास्त्रांचे संशोधन, आणि भाषा, कला व साहित्य या शाखेतील संशोधन 2.3 वाङ्मयसंशोधनाची अभ्यासक्षेत्रे: साहित्यप्रकारनिष्ठ संशोधन, लेखकनिष्ठ संशोधन, कालखंडानुसार साहित्याचे संशोधन, भाषिक संशोधन, तौलनिक संशोधन, लोकसाहित्याचे संशोधन	15	CO 2	K2
Module 3:	3. संशोधन साधनसामग्रीची सिद्धता	15	CO 3, CO	K2, K3

	<p>3.1 ग्रंथालयीन संदर्भसहाय्य</p> <p>3.2 अभिलेखागारे, ऐतिहासिक कागदपत्रे, ताम्रपट व शिलालेख</p> <p>3.3 संगणक व आंतरजालीय साधनांचे संशोधनातील उपयोग</p>		4	
Module 4:	<p>4. संशोधनाची भाषा आणि प्रस्ताव लेखन</p> <p>4.1 संशोधनपर लेखनाची भाषा</p> <p>4.2 संदर्भलेखनाच्या विविध पद्धती</p> <p>4.3 परिशिष्टे, संदर्भसूची, टीपा, तळटीपा आदींचे संशोधनपर लेखनातील महत्त्व</p> <p>4.4 संशोधनपर प्रस्ताव लेखन: स्वरूप, घटक आणि महत्त्व व प्रत्यक्ष लेखन</p>	15	CO 2, CO 3, CO 4	K4, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, गट चर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे इत्यादि.			
References/ Readings:	<p>१. आवलगावकर, अविनाश, संपादित. <i>मराठी साहित्य संशोधन</i>. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2006.</p> <p>२. कऱ्हाडे, सदा. <i>संशोधन : सिद्धांत आणि पद्धती</i>. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, 1987.</p> <p>३. कुलकर्णी, वि. वा. <i>मराठी प्रबंध सूची</i>. साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, 2011.</p> <p>४. गायकवाड, डि. आर. <i>मराठी शोधप्रबंधाची वर्णनात्मक सूची (1947-2004)</i>. निर्मिती संवाद, कोल्हापूर, 2011.</p> <p>५. गुंजाळ, बाबासाहेब. <i>संशोधन : स्वरूप आणि समस्या</i>. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, 2014.</p> <p>६. चुनेकर, सु. रा. आणि रंगनाथ पठारे, संपादित. <i>संशोधन स्वरूप आणि पद्धती</i>. शि. प्र. संस्था, संगमनेर, 1983.</p> <p>७. चुनेकर, सु. रा. <i>सूचीची सूची</i>. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 1995</p> <p>८. जोशी, वसंत आणि गं. न. जोगळेकर, संपादित. <i>भाषा व साहित्य संशोधन</i>, खंड 1, 2, 3. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, 1981, 1985, 1989.</p> <p>९. डहाके, वसंत आबाजी, प्रभा, गणोरकर, जया दडकर, संपादित. <i>वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोष</i>. जी. आर. भटकळ फाउंडेशन, मुंबई, 2001.</p> <p>१०. प्रियोळकर, अ. का. <i>रघुनाथ पंडित विरचित दमयंती स्वयंवर</i>. विहनस प्रकाशन, पुणे, 1978.</p> <p>११. मालशे, स. गं. <i>शोधनिबंधाची लेखनपद्धती</i>. सुधारित आवृत्ती, संपादन: मिलिंद मालशे, लोकवाङ्मय गृह, 2006.</p>			

१२. वेलणकर, जया. प्रबंध कसा लिहावा? साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, 1988.
१३. शेलार, सुधाकर. साहित्य संशोधन : वाटा आणि वळणे. अक्षर वाङ्मय प्रकाशन, पुणे, 2019.
१४. संत, दु. का. संशोधन पद्धती, प्रक्रिया व अंतरंग. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. 1998.

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	लोकसाहित्याचे संशोधन (Research in Folklore)
Course Code	MAR-6001
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

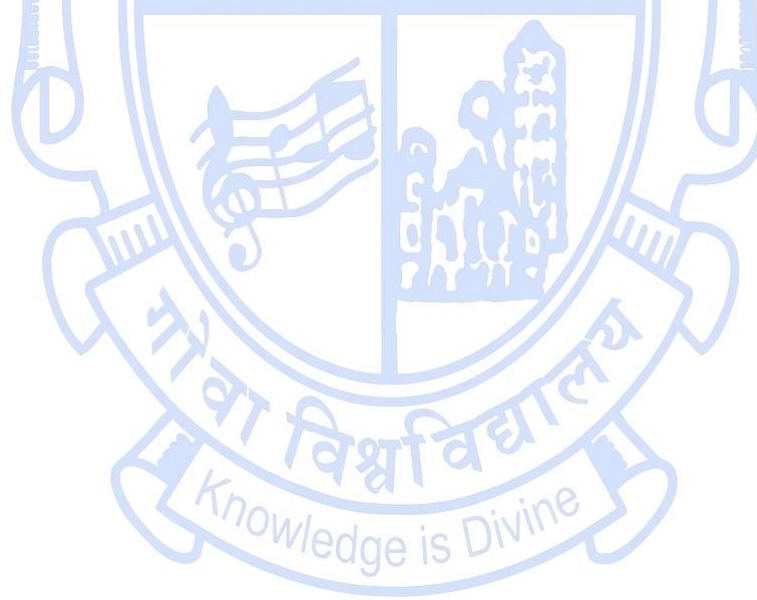
Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना लोकसाहित्याची मूलभूत ओळख असणे आवश्यक आहे. 2. विद्यार्थ्यांना लोकसाहित्य संशोधनाची आवड असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना लोकसाहित्याचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्यांचा परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना लोकसाहित्यातील संप्रदाय आणि अभ्यासपद्धतींचा परिचय करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांना लोकवाङ्मयाचे विविध प्रकार आणि त्याच्या संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करणे. 4. लोकसाहित्यातील मौखिक परंपरा, भौतिक संस्कृती आणि प्रयोगसिद्ध कलांच्या संशोधनासाठीची पूर्वतयारी करून घेणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना लोकसाहित्याची संकल्पना, स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये यांचा परिचय होईल.		PSO 1, PSO 2	
	CO 2. लोकसाहित्याचे संप्रदाय आणि अभ्यासपद्धती यांचा परिचय होईल.		PSO 1, PSO 2	
	CO 3. विद्यार्थी लोकवाङ्मयाचे विविध प्रकार आणि संशोधनाचे स्वरूप समजू शकतील.		PSO 1	
CO 4. विद्यार्थी लोकसाहित्यातील विविध क्षेत्रांमधून प्रत्यक्ष संशोधन करू शकतील.		PSO 1		
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. लोकसाहित्य आणि लोकसाहित्य संशोधनाचे स्वरूप 1.1 लोकसाहित्य : संकल्पना, स्वरूप व व्याप्ती 1.2 लोकसाहित्यातील संप्रदाय आणि अभ्यासपद्धती 1.3 लोकसाहित्याचे संशोधन व संशोधक 1.4 लोकसाहित्याचा मानव्यविद्याशाखांशी असलेला संबंध	15	CO 1, CO 2, CO 3	K1, K2, K3, K4, K6
Module 2:	2. मौखिक परंपरा व लोकवाङ्मयाचे संशोधन 2.1 लोकगीत 2.2 लोककथा 2.3 लोककथागीत 2.4 लोकनाट्य 2.5 उखाणा, म्हणी व वाक्प्रचार	15	CO 3, CO 4	K1, K2, K3
Module 3:	3. 'लोक'ची भौतिक संस्कृती आणि संशोधन 3.1 लोकसंस्कृतीची मूलतत्त्वे 3.2 'लोक'ची भौतिक संस्कृती	15	CO 3, CO 4	K1, K2, K3, K5

	<p>3.3 लोकदैवते आणि लोकोत्सव</p> <p>3.4 'लोक'च्या श्रद्धा, मान्यता, रूढी - परंपरा</p> <p>3.5 लोकसाहित्यातील 'लोकतत्त्व'</p>			
Module 4:	<p>4. 'लोक'च्या प्रयोगसिद्ध कला व लोकसाहित्य संशोधनाच्या दिशा</p> <p>4.1 लोकसंस्कृती आणि लोककला: सहसंबंध</p> <p>4.2 प्रयोगसिद्ध लोककलांचे लोकसाहित्यातील स्थान</p> <p>4.3 विविध लोककलांचे संकलन आणि संशोधन</p> <p>4.4 लोकसाहित्य संशोधनाच्या भावी दिशा</p>	15	CO 3, CO 4,	K1, K2, K3, K4,
Pedagogy:	व्याख्याने, गटचर्चा, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइंट सादरीकरण इत्यादी			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कालभूत, पुरुषोत्तम. <i>लोकसाहित्य: स्वरूप आणि विवेचन</i>. सचिन उपाध्याय विजय प्रकाशन, 2007. 2. कुबल, रमेश. <i>लोकसाहित्याचे अंतरंग</i>. शब्दालय प्रकाशन, प्रथमावृत्ती, 2014. 3. खेडेकर, विष्णू विनायक. <i>गोवा कुळमी: पर्यावरणीय संस्कृतीचे जनक रक्षक</i>. श्री महेश आंगले संपर्क माध्यम, १ली आवृत्ती, 2004. 4. खेडेकर, विनायक. <i>गोमंतकीय लोककला</i>. गोवा राज्य, 1980. 5. खेडेकर, विनायक विष्णू. <i>गोवा संस्कृतिबंध</i>. पद्मगंधा प्रकाशन, 2012. 6. खेडेकर, विनायक विष्णू. <i>लोकसरिता: गोमंतकीय जनजीवनाचा समग्र अभ्यास</i>. कला अकादमी गोवा, मार्च 1993. 7. गावकर, देविदास. <i>गोव्यातील आदिवासी (रचना आणि जीवनशैली)</i>. राजभाषा संचालनालय गोवा सरकार, नोव्हेंबर 2013. 8. नायक, जयंती. <i>लोकमंथन</i>. रजाई प्रकाशन आमोणे, 2008. 9. नायक, जयंती. <i>लोकरंग</i>. रजाई प्रकाशन आमोणे, 2008. 10. नेरूरकर, प्र. श्री. <i>कोकणी लोकगीते</i>. महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, 1998. 11. पर्वतकर, अरूण. <i>गोमंतक: परिसर: परिचय</i>. गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, 1996. 			

12. पैंगीणकर, अजित. काणकोणची लोककला एक दायज. अनुजित प्रकाशन पैंगीण, प्रथमावृत्ती, 2001.
13. पैंगीणकर, अजित. माझा गाव. अनुमित प्रकाशन पैंगीण काणकोण गोवा, 2013.
14. फळदेसाई, पांडुरंग. गोंयच्या लोकवेदाचे सौंदर्यशास्त्र. सासाय प्रकाशन पर्वरी, 2017.
15. भागवत, दुर्गा. लोकसाहित्याची रूपरेशा. वरदा बुक्स, पुणे, पुनर्मुद्रण मार्च 2015.
16. मांडे, प्रभाकर. लोकसाहित्याचे स्वरूप. गोदावरी प्रकाशन, औरंगाबाद, सहावी आवृत्ती, 2017.
17. राठोड, सुनील. बंजारा जमात: लोकवाङ्मय आणि लोकगीते. मधुराज पब्लिकेशन्स, पुणे, प्रथमावृत्ती 2012.
18. व्यवहारे, शरद. लोकसंस्कृतीचा अंतःप्रवाह. अरूण पारगांवकर प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, जून 1999.
19. शिंदे, विश्वनाथ. लोकसाहित्यमीमांसा - भाग पहिला. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, 1998.
20. शिंदे, विश्वनाथ. लोकसाहित्यमीमांसा - भाग पहिला. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, 2006.
21. सहस्रबुद्धे, अनिल. लोकसाहित्य संशोधन पद्धती. नितीन प्रकाशन, 1997.

[\[Back to Index\]](#)

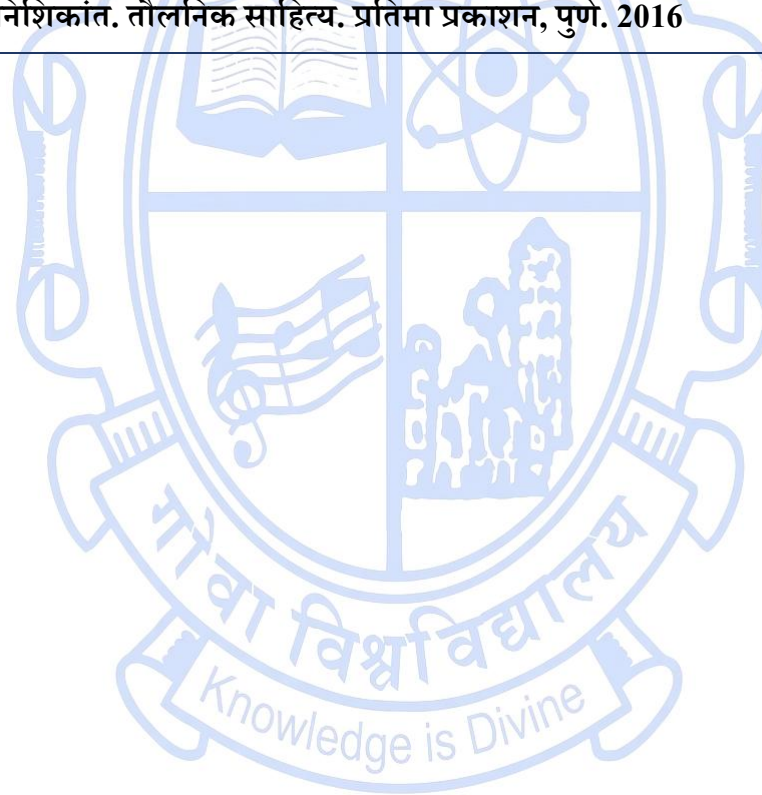
Title of the Course	तौलनिक साहित्याभ्यास (Comparative Study of Literature)
Course Code	MAR-6002
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	विद्यार्थ्यांना मराठीव्यतिरिक्त इंग्रजी/हिंदी/कोंकणी यापैकी किमान एक भाषा अवगत असणे आवश्यक आहे.	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यास संकल्पनेची ओळख करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यास या अभ्यासपद्धतीच्या विविध आयामांचा परिचय करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांमध्ये तौलनिक साहित्याभ्यासाचा दृष्टीकोन विकसित करणे. 4. विद्यार्थ्यांनी साहित्यकृतींचा तौलनिक अभ्यास आणि मूल्यमापन करणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO
	CO 1. विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यास या संकल्पनेची ओळख होईल.	PSO 1, PSO 2, PSO 3

	CO 2. विद्यार्थ्यांना तौलनिक साहित्याभ्यास या अभ्यासपद्धतीच्या विविध आयामांचा परिचय होईल.		PSO 1, PSO 2, PSO 3
	CO 3. विद्यार्थ्यांमध्ये तौलनिक साहित्याभ्यासाचा दृष्टीकोन विकसित होईल.		PSO 1, PSO 2, PSO 3
	CO 4. विद्यार्थी साहित्यकृतींचा तौलनिक अभ्यास आणि मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 2, PSO 3
Content:		No of hours	Mapped to CO Cognitive Level
Module 1:	1. तौलनिक साहित्याभ्यास: संकल्पना आणि स्वरूप 1.1 साहित्यप्रकारांचा अभ्यास आणि तौलनिक साहित्याभ्यास 1.2 सांस्कृतिक आदानप्रदान, मध्यस्थी, प्रभाव आणि प्रभव 1.3 विश्वसाहित्य, राष्ट्रीय साहित्य, प्रादेशिक साहित्य 1.4 अन्य भाषांतील साहित्याचा मराठी साहित्यावर प्रभाव आणि मराठी भाषांतरे	15	CO 1, CO 2, CO 3 K1, K2
Module 2:	2. साहित्यकृतींचा तौलनिक अभ्यास (नाटक) 2.1 घाशीराम कोतवाल - विजय तेंडुलकर (मराठी) 2.2 शबै शबै भौजनसमाज - पुंडलिक नाईक (कोंकणी)	15	CO 4 K3, K4, K5
Module 3:	3. साहित्यकृतींचा तौलनिक अभ्यास (कादंबरी) 3.1 आवरण - एस.एल. भैरप्पा - अनुवाद उमा कुलकर्णी (मराठी) 3.2 तांडव - महाबळेश्वर सैल (मराठी)	15	CO 4 K3, K4, K5
Module 4:	4. साहित्यकृतींचा तौलनिक अभ्यास (आत्मचरित्र) 4.1 रास - सुमा करंदीकर	15	CO 4 K3, K4, K5

	4.2 आहे मनोहर तरी - सुनिता देशपांडे			
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, सादरीकरणे, गटचर्चा, दृक्-श्राव्य माध्यमे, आंतरजाल माहितीस्रोतांचा वापर			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. जहागिरदार, चंद्रशेखर. <i>तौलनिक साहित्याभ्यास तत्त्वे आणि दिशा</i>. काँटिनेंटल प्रकाशन, पुणे. 1992 2. देवी, गणेश. भारतीय संदर्भात तौलनिक साहित्याभ्यास. सौरभ प्रकाशन, कोल्हापूर. 1992 3. पाटील, आनंद. तौलनिक साहित्य नवे सिद्धांत आणि उपयोजन. साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद. 1998 4. पुंडे, द.दि. भारतीय साहित्याची संकल्पना (डॉ. चंद्रकांत बांदिवडेकर गौरवग्रंथ). प्रथमा प्रकाशन, पुणे. 1990 5. बापट, वसंत. तौलनिक साहित्याभ्यास मूलतत्त्वे आणि दिशा. मौज प्रकाशन, मुंबई. 1981 6. मिरजकर, निशिकांत. तौलनिक साहित्य. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे. 2016 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	स्त्रीवादी मराठी साहित्य :स्वरूप व संशोधन (Feminist Literature in Marathi: Nature and Research)
Course Code	MAR-6003
Number of Credits	4
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

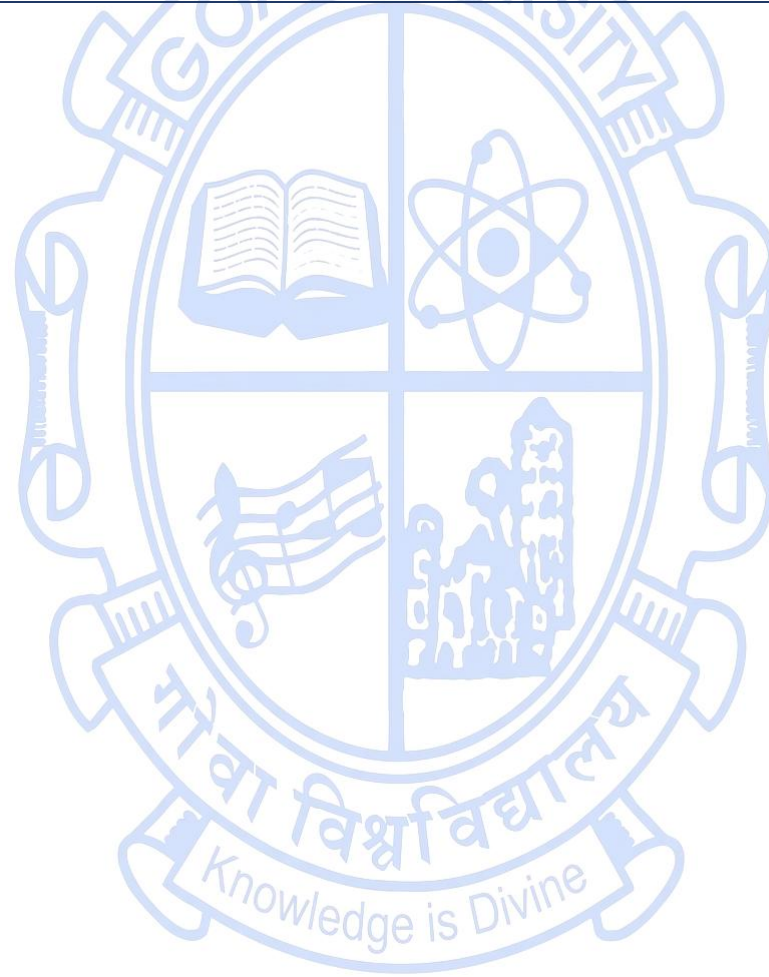
Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांकडे स्त्रीवाद आणि स्त्रीवादी विचारसरणीची प्राथमिक माहिती असावी. 2. विद्यार्थ्यांना संशोधनामध्ये स्वारस्य असावे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. स्त्रीवादाची संकल्पना, स्वरूप व ऐतिहासिक पार्श्वभूमी समजावून घेणे. 2. स्त्रीवादी साहित्य समीक्षा व विविध विचारप्रवाहांचा अभ्यास करणे. 3. मराठी स्त्रीवादी साहित्यकृतींचा सखोल अभ्यास करून सामाजिक-सांस्कृतिक संदर्भांचा उलगडा करणे. 4. स्त्रीवादी संशोधन पद्धती, विश्लेषण आणि संशोधन लेखन कौशल्ये विकसित करणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना स्त्रीवादाची संकल्पना, स्वरूप आणि ऐतिहासिक पार्श्वभूमी समजेल.		PSO2, PSO3	
	CO 2. विविध स्त्रीवादी साहित्य समीक्षा आणि विचारप्रवाह ओळखता येतील.		PSO1, PSO3	
	CO 3. मराठी स्त्रीवादी साहित्यकृतींचा सखोल अभ्यास करून सामाजिक-सांस्कृतिक संदर्भ समजून घेतील.		PSO2, PSO3	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना स्त्रीवादी विषयक संशोधन पद्धती, माहिती संकलन, विश्लेषण आणि संशोधनात्मक लेखन कौशल्ये विकसित करता येईल.		PSO1, PSO2, PSO3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	<p>1. स्त्रीवाद : संकल्पना, स्वरूप व इतिहास</p> <p>1.1 स्त्रीवादाची मूलभूत संकल्पना, स्त्रीवादी जाणिवा</p> <p>1.2 स्त्रीवादाची वाटचाल</p> <p>1.2.1 पाश्चात्य व भारतीय स्त्रीवादी विचारधारा</p> <p>1.2.2 भारतीय स्त्रीवादाचा इतिहास व वैशिष्ट्ये</p>	15	CO 1, CO 2	K1, K2
Module 2:	<p>2. स्त्रीवादी साहित्य समीक्षा व संशोधन : विविध विचारप्रवाह</p> <p>2.1 स्त्रीवादी साहित्य समीक्षा व संशोधनाचे स्वरूप : उदारमतवादी, मार्क्सवादी, अस्तित्ववादी, मनोविश्लेषणवादी व उत्तर-आधुनिक स्त्रीवादी समीक्षा</p> <p>2.2 आंतरशाखीय स्त्रीवादी दृष्टीकोन : समाजशास्त्र, मानसशास्त्र आणि भाषाशास्त्र</p>	15	CO 2, CO 3, CO 4	K2, K4
Module 3:	<p>3. स्त्रीवादी मराठी साहित्यकृती</p> <p>3.1 स्त्रीसूक्त — अश्विनी धोंगडे (कविता)</p> <p>3.2 हंस अकेला — मेघना पेठे (कथा)</p>	15	CO 3, CO 4	K3, K4, K5, K6

Module 4:	4. स्त्रीवादी मराठी साहित्यकृती 4.1 सात पाऊले आकाशी – कुंदनिका कापाडिया (अनु. कादंबरी) 4.2 माज्या जलमाची चित्तरकथा : शांताबाई कृष्णाजी कांबळे (आत्मकथन)	15	CO 3, CO 4	K3, K4, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्याने, गट चर्चासत्रे आणि सादरीकरणे, स्वाध्याय			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. आठलेकर, मंगला. <i>महर्षी ते गौरी</i>. राजहंस प्रकाशन, पुणे, 2012. 2. खडपेकर, विनय. <i>स्त्रीस्वातंत्र्यवादीनी विसाव्या शतकातील परिवर्तन</i>. पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, 2005. 3. खांडगे, मंदा, संपा. <i>स्त्रीसाहित्याचा मागोवा</i>. खंड 1-2, साहित्यप्रेमी भगिनी मंडळ, पुणे, 2002. 4. खोले, विलास. <i>ताराबाई शिंदे लिखित स्त्री-पुरुष तुलना: यथामूल संशोधित आवृत्ती</i>. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 1999. 5. गणोरकर, प्रभा, आणि इतर, संपादक. <i>वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश</i>. भटकळ फाउंडेशन, मुंबई, 2001. 6. जाधव, मनोहर, संपा. <i>समीक्षेतील नव्या संकल्पना</i>. स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, 2001. 7. जोगळेकर, मृणालिनी. <i>स्त्रीमुक्तीच्या महाराष्ट्रातील पाऊलखुणा: स्त्री अस्मितेचा आत्मस्वर १९वे शतक</i>. भाग 3, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, 1991. 8. ढेरे, अरुणा. <i>स्त्रीलिखित मराठी कादंबरी (1950 ते 2010)</i>. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2013. 9. धोंगडे, अश्विनी. <i>स्त्रीवादी समीक्षा: संकल्पना आणि उपयोजन, स्त्रीवादी समीक्षा</i>” विशेषांक, दिलीपराज प्रकाशन, १९९३ 10. नाईक, शोभा. <i>भारतीय संदर्भातून स्त्रीवाद: स्त्रीवादी समीक्षा आणि उपयोजन</i>. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, 2007. 11. पाटील, आशुतोष, संपा. <i>स्त्रीलिखित साहित्य: संदर्भ आणि चिकित्सा</i>. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, 2015. 12. पाटील, गंगाधर. <i>समीक्षा मीमांसा</i>. मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, 2011. 13. पाटील, शोभा. <i>स्त्रीवादी विचार आणि समीक्षेचा मागोवा</i>. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, 2007. 14. फडके, भालचंद्र. <i>लेखिका: चिंता आणि चिंतन</i>. श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, 1980. 15. बोवा, सिमोन द. <i>द सेकेंड सेक्स</i>. अनुवाद: करुणा गोखले, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2012. 16. भागवत, विद्युत. <i>स्त्रीवादी सामाजिक विचार</i>. डायमंड प्रकाशन, पुणे, 2008. 17. महाजन, वंदना. <i>स्त्रीवाद आणि मराठी साहित्य</i>. विजय प्रकाशन, नागपूर, 2000 18. राजपुरे, तापस, आणि पुष्पलता राजपुरे, संपा. 1980 नंतरचे स्त्री-निर्मित कथनपर साहित्य. शब्दालय प्रकाशन, मुंबई, 2010. 			

19. राजपुरे, तापस, आणि पुष्पलता राजपुरे. एकेक पान गळावया आणि नंतर. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2007.
20. वरखेडे, मंगला. स्त्रियांची नवकथा: वाटा आणि वळणे. कैलास राणा प्रकाशन, नाशिक, 1996.
21. वरखेडे, मंगला. स्त्रीवादी समीक्षा: संकल्पना आणि उपयोजन. का. सं. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे, 1998.
22. शेवडे, इंदुमती. स्त्रीमुक्तीच्या महाराष्ट्रातील पाऊलखुणा. मुंबई, 1989.

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	ग्रामीण मराठी साहित्य: स्वरूप आणि संशोधन (Rural Literature in Marathi: Nature and Research)
Course Code	MAR-6004
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

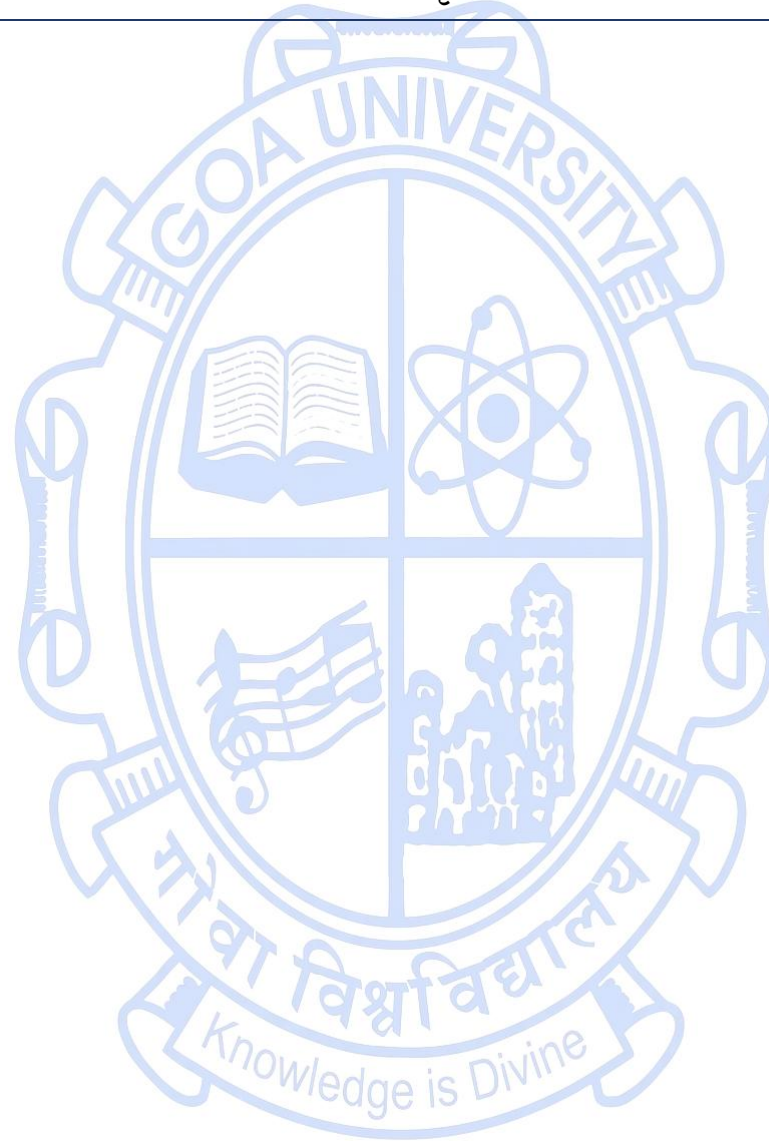
Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठीतील ग्रामीण साहित्याच्या निर्मितीबद्दल माहिती असावी. 2. साठोत्तरी मराठी साहित्यातील महत्त्वाचे प्रवाह माहीत असावेत.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप समजावून देणे. 2. ग्रामीण साहित्याच्या निर्मितीमागील प्रेरणा विद्यार्थ्यांना ज्ञात करून देणे. 3. ग्रामीण साहित्यातील संशोधनाचे स्वरूप लक्षात आणून देणे. 4. ग्रामीण साहित्याच्या मूल्यमापनाची दिशा दाखवणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थी ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप समजून घेतील.		PSO 2, PSO 3	
	CO 2. ग्रामीण साहित्याच्या निर्मितीमागील प्रेरणा विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येतील.		PSO 2, PSO 3	
	CO 3. ग्रामीण साहित्यातील संशोधनाचे स्वरूप कळेल.		PSO 3	
	CO 4. विद्यार्थी ग्रामीण साहित्याचे मूल्यमापन करू शकतील.		PSO 1, PSO 3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	<p>1. ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप व संशोधन</p> <p>1.1 ग्रामीण साहित्य: संकल्पना, स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये</p> <p>1.2 ग्रामीण साहित्याच्या निर्मितीमागील विविध प्रेरणा</p> <p>1.3 ग्रामीण साहित्यावर परिणाम करणारे विविध घटक</p> <p>1.4 ग्रामीण साहित्याचे संशोधन</p>	15	CO 1, CO 2	K1, K2, K5
Module 2:	<p>2. ग्रामीण आणि संबंधित साहित्यप्रवाह</p> <p>2.1 ग्रामीण साहित्य आणि प्रादेशिक साहित्य: साम्यभेद</p> <p>2.2 ग्रामीण साहित्य आणि दलित साहित्य: साम्यभेद</p> <p>2.3 ग्रामीण साहित्यातील सामाजिकता</p> <p>2.4 ग्रामीण साहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये</p>	15	CO 1, CO 2, CO 3	K1, K2, K3
Module 3:	<p>3. निवडक साहित्यकृती (कविता आणि ललित गद्य)</p> <p>3.1 सिद्धर कर म्हणतेय माती – कल्पना दुधाळ</p>	15	CO 3, CO 4	K4, K5

	3.2 गाई गेल्या राना- रवींद्र जवादे			
Module 4:	4. निवडक साहित्यकृती (कथा आणि कादंबरी) 4.1 वळीव- शंकर पाटील 4.2 पांगिरा- विश्वास पाटील	15	CO 3, CO 4	K4, K5
Pedagogy:	व्याख्याने, गटचर्चा, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइंट सादरीकरण इ.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. खरात, महेश. <i>ग्रामीण साहित्य: आस्वाद आणि आकलन</i>. कैलाश पब्लिकेशन, औरंगाबाद, 2008. 2. गणोरकर, प्रभा. संपा. <i>वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश</i>. मुंबई, 2000. 3. गव्हाणे, भाऊसाहेब. <i>नव्वदोत्तर ग्रामीण कादंबरी: लोकतत्त्व आणि समाजजीवन</i>. यशोदीप पब्लिकेशन, पुणे, 2016. 4. गुंदेकर, श्रीराम. <i>ग्रामीण साहित्य: प्रेरणा व प्रयोजन</i>. दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, 1999. 5. जाधव, मनोहर. आणि इतर.(संपा.). <i>नागनाथ कोत्तापल्ले गौरवग्रंथ, समकालीन साहित्यचर्चा</i>. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2010. 6. नलगे, चंद्रकुमार. संपा. <i>ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास</i>. सुरेश एजन्सी, पुणे, 1996. 7. नंदपूरे, ईश्वर. संपा. <i>साहित्य ग्रामीण आणि दलित</i>. विजय प्रकाशन, नागपूर, 2002. 8. पगारे, म.सु. लोक, ग्रामीण आणि दलित साहित्याचा अनुबंध. मृणमयी प्रकाशन, पुणे. 2014 9. बोराडे, रा.रं. ग्रामीण साहित्य. साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, 1992. 10. भोसले, द.ता. ग्रामीण साहित्य एक चिंतन. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 2009. 11. मुलाटे, वासुदेव. ग्रामीण कथा, स्वरूप आणि विकास. स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, 2016. 12. मुलाटे, वासुदेव. <i>ग्रामीण साहित्य: स्वरूप व दिशा</i>. स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, 2011. 13. टेकले, संग्राम. मराठी ग्रामीण कादंबरी आस्वाद आणि समीक्षा. शौर्य पब्लिकेशन, लातूर, 2017. 14. यादव, आनंद. ग्रामीणता: साहित्य आणि वास्तव. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 1981. 15. यादव, आनंद. ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि समस्या. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 1979. 			

16. यादव, आनंद. मराठी साहित्य समाज आणि संस्कृती. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 1985.

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	समीक्षा आणि मराठी समीक्षेची वाटचाल (Literary Criticism and Progression of Literary Criticism in Marathi)
Course Code	MAR-6005
Number of Credits	4
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> 1. साहित्यप्रकारांची प्राथमिक ओळख असणे आवश्यक आहे. 2. साहित्य समीक्षा व संशोधनात्मक विचार व विश्लेषण करण्याची तयारी असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी साहित्य समीक्षेचा सैद्धांतिक पाया समजून घेणे. 2. विविध समीक्षापद्धतींचा अभ्यास व प्रत्यक्ष उपयोजन करणे. 3. साहित्यप्रकार व समीक्षा यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करणे. 4. निवडक ग्रंथांचे समीक्षात्मक विश्लेषण करणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO		
	CO 1. विद्यार्थी समीक्षेची संकल्पना, साहित्याशी असलेले परस्पर संबंध आणि समीक्षेतील प्राथमिक भूमिका समजून घेतील.			PSO2, PSO3	
	CO 2. विद्यार्थी स्वतंत्र समीक्षात्मक व संशोधनपर लेखन करतील.			PSO1, PSO3, PSO4	
	CO 3. विद्यार्थी विविध समीक्षापद्धती ओळखतील, त्यांचे वैशिष्ट्य समजून घेतील आणि विश्लेषण करतील.			PSO1, PSO3, PSO4	
	CO 4. विद्यार्थी निवडक मराठी ग्रंथांवर समीक्षापद्धतींचे उपयोजन करून साहित्यप्रकार व संशोधन यातील परस्परसंबंध अभ्यासतील.			PSO2, PSO3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level	
Module 1:	1. समीक्षेची संकल्पना व जीवनमूल्ये 1.1 समीक्षा संकल्पना व स्वरूप 1.2 समीक्षा व साहित्य यातील परस्परसंबंध 1.3 वाङ्मयीन मूल्ये व जीवनमूल्ये	15	CO 1	K1, K2	
Module 2:	2. साहित्य समीक्षापद्धती व संशोधन 2.1 मानसशास्त्रीय समीक्षा, समाजशास्त्रीय समीक्षा, आदिबंधात्मक समीक्षा, स्त्रीवादी समीक्षा, आस्वादक समीक्षा, चरित्रात्मक समीक्षा, रूपवादी समीक्षा, ऐतिहासिक समीक्षा 2.2 साहित्यप्रकार व संशोधन	15	CO 2, CO 3, CO 4,	K1, K2, K4	
Module 3:	3. निवडक ग्रंथांचे समीक्षालेखन :	15	CO 3,	K3, K4,	

	3.1 भूमी – आशा बगे 3.2 बॅरिस्टर - जयवंत दळवी		CO 4	K5, K6
Module 4:	4. निवडक ग्रंथांचे समीक्षालेखन 4.1 बालकांड – ह. मो. मराठे 4.2 सनद (नारायण सुर्वे) – संपादन कुसुमाग्रज	15	CO 3, CO 4	K3, K4, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्याने, गट चर्चासत्रे आणि सादरीकरणे, प्रकल्प कार्य / स्वाध्याय			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> करंदीकर, गो. वि. <i>अरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, 1978. कर्वे, स्वाती. <i>साद-पडसाद: यमुनापर्यटन ते ब्र. डायमंड प्रकाशन, पुणे, 2021</i> कुळकर्णी, वा. ल. <i>साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा</i>. पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे, 1975. जाधव, मनोहर, संपा. <i>समीक्षेतील नव्या संकल्पना</i>. स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, 2001. जाधव, रा. ग. <i>वाङ्मयीन आकलन</i>. वाङ्मय सेवा प्रकाशन, नाशिक, 2006. ढवळे, वि. ना. <i>साहित्याचे तत्त्वज्ञान</i>. कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, 1984. थोरात, हरिश्चंद्र. <i>साहित्याचे संदर्भ</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, 2005. धायगुडे, सुरेश. <i>पाश्चात्य साहित्यशास्त्र: सिद्धांत व संकल्पना</i>. निर्भय प्रकाशन, पुणे, 1990. धोंगडे, अश्विनी. <i>स्त्रीवादी समीक्षा: संकल्पना आणि उपयोजन, स्त्रीवादी समीक्षा” विशेषांक, दिलीपराज प्रकाशन, १९९३</i> नाईक, शोभा. <i>भारतीय संदर्भातून स्त्रीवाद: स्त्रीवादी समीक्षा आणि उपयोजन</i>. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, 2007. नेमाडे, भालचंद्र. <i>साहित्याची भाषा</i>. साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, 1987. पाटणकर, वसंत. <i>साहित्यशास्त्र: स्वरूप व समस्या</i>. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2011. पाटील, गंगाधर. <i>समीक्षा मीमांसा</i>. मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, 2011. पाटील, गंगाधर. <i>समीक्षेची नवी रूपे</i>. मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, 1981. पाटील, शोभा. <i>स्त्रीवादी विचार आणि समीक्षेचा मागोवा</i>. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, 2007. भागवत, विद्युत. <i>स्त्रीवादी सामाजिक विचार</i>. डायमंड प्रकाशन, पुणे, 2008 			

17. भागवत, श्री. पु., रसाळ, सुधीर, पाडगावकर, मंगेश, तेंडुलकर, शिल्पा, आणि कीर्तने, अंजली, संपादक. साहित्य: अध्यापन व प्रकार. पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे, 1987.
18. मर्ढेकर, बा. सी. सौंदर्य आणि साहित्य. मौज प्रकाशन, मुंबई, 1955
19. मालशे, स. गं. साहित्य सिद्धांत. महाराष्ट्र साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, 1982.
20. मेदककर, प्रकाश, संपादक. मूल्यसंकल्पना आणि साहित्यविचार (डॉ. बाळकृष्ण कवठेकर गौरवग्रंथ), 1998.
21. रसाळ, सुधीर. कविता आणि प्रतिमा. मौज प्रकाशन, मुंबई, 1982.
22. राजापुणे, तापस पुष्पलता. संपा. 1980 नंतरचे स्त्री-निर्मित कथनपर साहित्य. शब्दालय प्रकाशन, मुंबई, 2010.
23. राजापुणे, तापस पुष्पलता. एकेक पान गळावया आणि नंतर. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2007.
24. रायकर, सीताराम, यादव आनंद, टापरे पंडित, आणि पुंडे द. दि., संपादक. *वाङ्मयीन वाद: संकल्पना आणि स्वरूप*. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 1990.
25. रेगे, पु. शि. छांदसी. मौज प्रकाशन, मुंबई, 1968.
26. वरखेडे, मंगला. स्त्रीवादी समीक्षा: संकल्पना आणि उपयोजन. का. सं. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे, 1998.
27. शिरवाडकर, के. रं. मार्क्सवादी साहित्य विचार. कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, 1980.
28. शिरवाडकर, के. रं. साहित्य वेध. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 1998.
29. शेवडे, इंदुमती. स्त्रीमुक्तीच्या महाराष्ट्रातील पाऊलखुणा. मुंबई, 1989.
30. हातकणंगलेकर, म. द., संपादक. *वाङ्मयीन शैली आणि तंत्र*. अभिजात प्रकाशन, कोल्हापूर, 1981.

[Back to Index](#)

Title of the Course	आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय अभ्यास (Interdisciplinary and Multidisciplinary Studies)
Course Code	MAR-6006
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025 – 2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

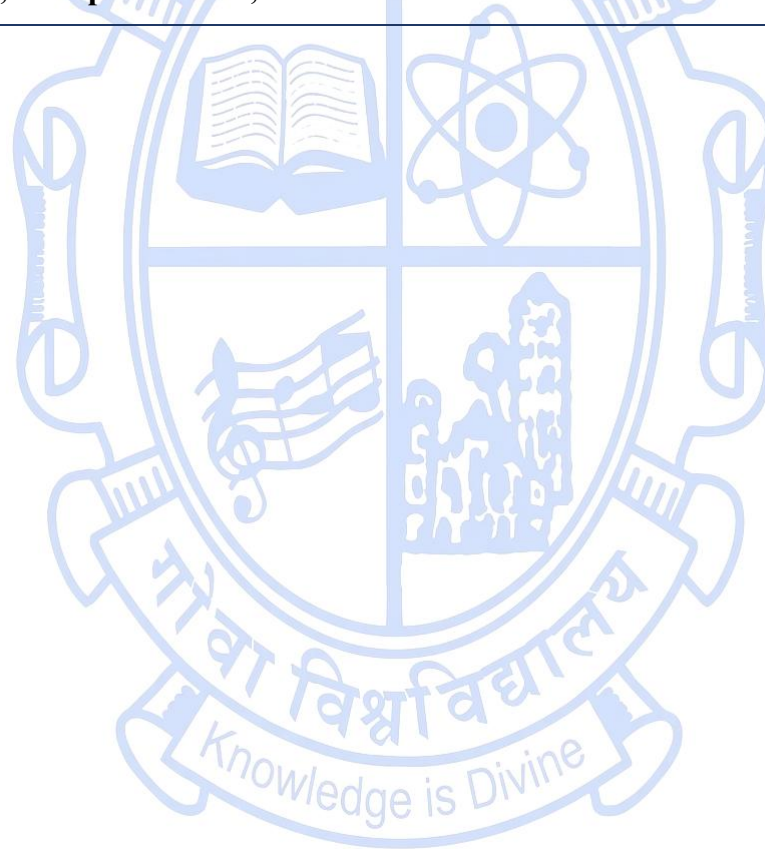
Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> 1. संशोधनाविषयीची आवड असणे आवश्यक आहे. 2. आंतरविद्याशाखीय, बहुविद्याशाखीय संशोधनाची आवड असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करणे. 2. आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधनाचे महत्त्व आणि आवश्यकता विशद करणे. 3. आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधनाची व्याप्ती स्पष्ट करणे. 4. भाषा आणि साहित्य क्षेत्राशी संबंधित बहुविद्याशाखीय संशोधनाला चालना देणे.

Course Outcomes:		Mapped to PSO		
	CO 1. विद्यार्थ्यांना आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट होईल.		PSO 1	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधनाचे महत्त्व समजेल.		PSO 1	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधनाची व्याप्ती स्पष्ट होईल.		PSO 1	
	CO 4. भाषा आणि साहित्य क्षेत्राशी संबंधित बहुविद्याशाखीय संशोधनाला चालना मिळेल.		PSO 1	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधन : संकल्पना आणि व्याप्ती. 1.1 आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधन : स्वरूप आणि साम्यभेद 1.2 आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधन : आवश्यकता आणि उपयुक्तता 1.3 आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधनातील अडचणी	15	CO 1, CO 2	K1, K2
Module 2:	2. संशोधनाच्या प्रमुख शाखा आणि साहित्य संशोधन 2.1 विज्ञानशाखा आणि साहित्य संशोधन 2.2 मानव्यविद्याशाखा आणि साहित्य संशोधन 2.3 ललित कला, प्रयोगसिद्ध कला आणि भाषा व साहित्य संशोधन	15	CO 1, CO 2	K1, K2
Module 3:	3. भाषा, साहित्य आणि संबंधित विद्याशाखांतील संशोधन 3.1 भाषा, साहित्य आणि समाजशास्त्र 3.2 भाषा, साहित्य आणि मानसशास्त्र 3.3 भाषा, साहित्य आणि इतिहास	15	CO 3, CO 4	K3, K4

	3.4 भाषा, साहित्य आणि भूगोल 3.5 भाषा, साहित्य आणि अन्य मानव्यविद्याशाखा			
Module 4:	4. आंतरविद्याशाखीय व बहुविद्याशाखीय संशोधनाच्या शक्यता. 4.1 पर्यावरणीय संवर्धन, शाश्वत विकास उद्दिष्टे (SDG) आणि भाषा साहित्य क्षेत्रातील संशोधन. 4.2 आंतरविद्याशाखीय आणि बहुविद्याशाखीय संशोधन: शक्यता.	15	CO 1, CO 2, CO 3, CO 4	K4, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे इत्यादि.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कऱ्हाडे, सदा. <i>संशोधन : सिद्धांत आणि पद्धती</i>. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, १९८७. 2. कुलकर्णी, वि. वा. मराठी प्रबंध सूची. साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, २०११. 3. गायकवाड, डि. आर. मराठी शोधप्रबंधाची वर्णनात्मक सूची (१९४७-२००४). निर्मिती संवाद, कोल्हापूर, २०११. 4. जैन, जी. एच. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ची अंमलबजावणी बहुविद्याशाखीय शिक्षण. अथर्व पब्लिकेशन, पुणे, २०२१. 5. डहाके, वसंत आबाजी, प्रभा गणोरकर, आणि जया दडकर, संपा. वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोष. जी. आर. भटकळ फाउंडेशन, मुंबई, २००१. 6. देशकर, दत्त. संशोधनपद्धतीची मूलतत्त्वे. अजय प्रकाशन, औरंगाबाद, २००६. 7. देशमुख, उषा माधव. साहित्यशोधणी. निहार प्रकाशन, पुणे, १९९४. 8. भोसले, तरुजा. संशोधन पद्धती. साई प्रकाशन, बांधा, प्रथम आवृत्ती, २००८. 9. मालशे, स. गं. शोधनिबंधाची लेखनपद्धती, सुधारित आवृत्ती. संपा. मिलिंद मालशे, लोकवाङ्मय गृह, २००६. 10. संत, दु. का. <i>संशोधन पद्धती, प्रक्रिया व अंतरंग</i>. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. 1986 11. शेलार, सुधाकर. <i>साहित्य संशोधन : वाटा आणि वळणे</i>. अक्षर वाङ्मय प्रकाशन, पुणे, २०१९. 12. Bryman, Alan. <i>Social Research Methods</i>. 5th ed., Oxford University Press, 2016. 13. Chavan, B. S., and B. S. Lokde. <i>Multidisciplinary Research in Humanities and Social Science</i>. Bright MP Publisher, Feb. 2023. 			

14. Cordova, Monique. **Integrating Sustainable Development Goals in English Language and Literature Teaching.** *Frontiers in Education*, 2024.
15. Creswell, John W., and J. David Creswell. **Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches.** 5th ed., Sage Publications, 2018.
16. Kothari, C. R. **Research Methodology: Methods & Techniques.** 2nd ed., New Age International, 2004.
17. Pandey, Prabhat, and Meenu Pandey. ***Research Methodology: Tools and Techniques.*** Bridge Center, Romania, European Union, 2015.

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मराठीतील साहित्यप्रकार आणि प्रवाहांचा अभ्यास (Study of Forms & Trends in Marathi Literature)
Course Code	MAR-6007
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	YES
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	विद्यार्थ्यांना मराठी भाषा आणि साहित्यपरंपरेचा परिचय असणे आवश्यक आहे.	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना मराठीतील विविध साहित्यप्रकारांचा आणि प्रवाहांचा परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना मराठीतील विविध साहित्यप्रकारांच्या आणि प्रवाहांच्या विविध आयामांचा परिचय करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांमध्ये विविध साहित्यप्रकार आणि प्रवाहांचा विविधांगी अभ्यास करण्याची क्षमता विकसित करणे. 4. विद्यार्थ्यांनी विविध साहित्यप्रकार आणि प्रवाहांतील साहित्यकृतींचे संशोधन करणे. 	
Course Outcomes:	CO 1. विद्यार्थ्यांना मराठीतील विविध साहित्यप्रकारांचा आणि प्रवाहांचा परिचय होईल.	Mapped to PSO PSO 2, PSO 3, PSO 4

	CO 2. विद्यार्थ्यांना मराठीतील विविध साहित्यप्रकारांच्या आणि प्रवाहांच्या विविध आयामांचा परिचय होईल.		PSO 2, PSO 3, PSO 4
	CO 3. विद्यार्थ्यांमध्ये, विविध साहित्यप्रकार आणि प्रवाहांचा विविधांगी अभ्यास करण्याची क्षमता विकसित होईल.		PSO 2, PSO 3, PSO 4
	CO 4. विद्यार्थी विविध साहित्यप्रकार आणि प्रवाहांतील साहित्यकृतींचे संशोधन करतील.		PSO 1, PSO 2, PSO 3
Content:		No of hours	Mapped to CO Cognitive Level
Module 1:	1. मराठीतील विविध साहित्यप्रकार: संकल्पना, स्वरूप आणि घटक 1.1 मराठीतील विविध पद्य साहित्यप्रकार - कविता, गीत, हायकू, गझल, चारोळी 1.2 मराठीतील विविध गद्य साहित्यप्रकार - कथा, कादंबरी, नाटक, प्रवासवर्णन, व्यक्तीचित्रण, आत्मचरित्रे 1.3 विविध साहित्यप्रकारांचे संशोधन	15	CO 1, CO 2, CO 3 K1, K2
Module 2:	2. निवडक साहित्यकृती 2.1 बाईकवरचं बिन्हाड - अजित हरिसिंधानी - अनुवाद सुजाता देशमुख 2.2 डॅमडट आणि बरंच काही - महेश कोठारे	15	CO 4 K3, K4, K5
Module 3:	3. मराठीतील विविध साहित्यप्रवाह 3.1 मराठीतील विविध साहित्यप्रवाहांची वैशिष्ट्ये 3.2 मराठीतील विविध साहित्यप्रवाहांची वाटचाल 3.3 मराठीतील विविध साहित्यप्रवाहांचे संशोधन	15	CO 1, CO 2, CO 3 K1, K2
Module 4:	4. निवडक साहित्यकृती	15	CO 4 K3, K4,

	4.1 अक्करमाशी - शरणकुमार लिंबाळे 4.2 वामन परत न आला - जयंत नारळीकर			K5
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, सादरीकरणे, गटचर्चा, दृक्-श्राव्य माध्यमे, आंतरजाल माहितीस्रोतांचा वापर			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. गंधारे, द.के. मराठी वाङ्मयप्रकार स्वरूप, संकल्पना व वाटचाल. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर. 2017 2. नाईक, शोभा. भारतीय संदर्भातून स्त्रीवाद: स्त्रीवादी समीक्षा आणि उपयोजन. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, 2007. 3. नेमाडे, भालचंद्र. साहित्याची भाषा. साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, 1987. 4. पाटणकर, वसंत. साहित्यशास्त्र: स्वरूप व समस्या. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2011. 5. पाटील, गंगाधर. समीक्षा मीमांसा. मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, 2011. 6. पाटील, गंगाधर. समीक्षेची नवी रूपे. मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, 1981. 7. पाटील, शोभा. स्त्रीवादी विचार आणि समीक्षेचा मागोवा. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, 2007. 8. प्रदक्षिणा खंड दुसरा. कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे. 2018 9. प्रदक्षिणा खंड पहिला. कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे. 2019 10. लिंबाळे, शरणकुमार. साठोत्तरी मराठी वाङ्मयातील प्रवाह. दिलीपराज प्रकाशन, पुणे. 2007 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	सामाजिक भाषाविज्ञान आणि बोलींचा अभ्यास (Study of Sociolinguistics and Dialects)
Course Code	MAR-6008
Number of Credits	4
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025–2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learner:	No

Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी भाषा व भाषाविज्ञानाची मूलभूत माहिती असणे आवश्यक आहे. 2. संशोधन पद्धतीबाबत प्राथमिक ज्ञान असणे आवश्यक आहे. 3. समाजभाषावैज्ञानिक विषयांचा अभ्यास करण्याची उत्सुकता व क्षेत्रीय कार्यामध्ये रस असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. समाज, संस्कृती आणि भाषेतील परस्परसंबंध समजावून घेणे. 2. सामाजिक स्तर, लिंग, वर्ग व संस्कृतीनुसार भाषेतील बदल व बोलीभाषांचा अभ्यास करणे. 3. भाषिक परिवर्तनाचे संशोधनात्मक विश्लेषण करणे. 4. आधुनिक समाजभाषाविज्ञानाचे उपयोजन करणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थी समाज, संस्कृती व भाषेतील नातेसंबंध स्पष्ट करून समाजातील विविध घटकांचा भाषेवर होणाऱ्या परिणामाचे विश्लेषण करतील.		PSO2, PSO3	
	CO 2. विद्यार्थी बोलीभाषांचा अभ्यास करून त्यांचे प्रकार, वैशिष्ट्ये व साहित्यभाषेशी असलेला संबंध समजावून सांगतील.		PSO1, PSO4	
	CO 3. विद्यार्थी भाषासंपर्क, द्विभाषिकता, पीजीन-क्रिओल, भाषामिश्रण व परिवर्तन यांचे संशोधनात्मक विश्लेषण करतील.		PSO1, PSO3, PSO4	
	CO 4. विद्यार्थी भाषिक संशोधनासाठी क्षेत्रीय सर्वेक्षण, संकलन, विश्लेषण व तंत्रज्ञान वापरून निष्कर्ष मांडतील.		PSO1, PSO6, PSO4	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. भाषाविज्ञान व सामाजिक भाषाविज्ञानाचे मूलतत्त्व 1.1 समाज, संस्कृती व भाषा 1.2 भाषिक व्यवस्था व भाषिक वर्तन 1.3 लियोनार्ड ब्लुमफील्ड, नोम चॉम्स्की, सापिर-व्होर्फ, मेलेनॉव्हस्की व इतर विचारधारा	15	CO 1, CO 2	K1, K2, K4
Module 2:	2. भाषा, बोली व समाज 2.1 भाषा व बोली 2.2 स्त्रियांची भाषा व पुरुषांची भाषा 2.3 प्रमाणभाषा व बोलीभाषा: परस्परसंबंध 2.4 मराठीच्या बोलींचा अभ्यास	15	CO 2, CO 3, CO 6	K3, K4
Module 3:	3. भाषिक संपर्क व परिवर्तन 3.1 ध्वनीपरिवर्तन आणि अर्थपरिवर्तन	15	CO 3, CO 4	K4, K5

	<p>3.2 द्विभाषिकता व बहुभाषिकता</p> <p>3.3 पीजीन व क्रिओल</p> <p>3.4 भाषामिश्रण व भाषा परिवर्तन</p> <p>3.5 लोकसाहित्याची भाषा व साहित्याची भाषा</p>			
Module 4:	<p>4. समाज भाषावैज्ञानिक संशोधन</p> <p>4.1 बोलीभाषा संशोधकांपुढील आव्हाने</p> <p>4.2 भाषाशास्त्रीय संशोधन पद्धती</p> <p>4.3 माहिती संकलन व विश्लेषण</p> <p>4.4 समाजभाषाविज्ञान: उपयोजन</p>	15	CO 4, CO 5, CO 6	K3, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्याने, गट चर्चासत्रे आणि सादरीकरणे, स्वाध्याय			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कानडे, मु. श्री. <i>मराठी भाषिक अभ्यास</i>. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९६. 2. कालेलकर, ना. गो. <i>भाषा: इतिहास व भूगोल</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, २०००. 3. कालेलकर, ना. गो. <i>भाषा आणि संस्कृती</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, २०१२. 4. केळकर, अशोक. <i>मध्यमा</i>. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६. 5. केळकर, अशोक. <i>वैखरी</i>. मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, १९८३. 6. गोसावी, र. रा. <i>मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र</i>. मोघे प्रकाशन, पुणे, १९७६. 7. धोंडगे, रमेश. अर्वाचीन मराठी: एक भाषावैज्ञानिक अभ्यास. कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९८३. 8. पगारे, मी. सु., आशुतोष पाटील (संपा.). बोलीभाषा संशोधनाच्या नव्या दिशा. प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, २०१२. 9. पुंडे, द. दि. सुलभ भाषाविज्ञान. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९८५. 10. मालशे, मिलिंद. आधुनिक भाषाविज्ञान: सिद्धांत आणि उपयोगन. लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, २००९. 11. मोरे, नंदकुमार. समाजभाषाविज्ञान आणि मराठी कादंबरी. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२. 12. वरखेडे, रमेश. समाजभाषाविज्ञान. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०११. 13. सोमण, अंजली, इनामदार, हे. वि., मालशे, स. गं. <i>भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक व ऐतिहासिक</i>. संजय प्रकाशन, पुणे, १९८२. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मराठी साहित्य आणि तंत्रज्ञान (Marathi Literature and Technology)
Course Code	MAR-6009
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	मराठी भाषा आणि आधुनिक तंत्रज्ञान यांचे ज्ञान आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्य आणि संशोधनासाठी उपयुक्त तंत्रज्ञानाचा परिचय करून देणे. 2. आधुनिक तंत्रज्ञानाचे महत्त्व समजावणे. 3. विद्यार्थ्यांची मराठी साहित्यविषयक संगणकीय टंकलेखन क्षमता विकसित करणे. 4. विद्यार्थ्यांमध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या माध्यमांने साहित्यनिर्मितीसाठी मराठी भाषेचे उपयोजन करण्याचे कौशल्य विकसित करणे.

Course Outcomes:		Mapped to PSO		
	CO 1. विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्य आणि संशोधनासाठी संबंधित उपयुक्त तंत्रज्ञानाचा परिचय होईल.	PSO 1, PSO 6		
	CO 2. मराठी साहित्य आणि संशोधनाला उपयुक्त तंत्रज्ञानाचे महत्त्व समजेल.	PSO 1, PSO 6		
	CO 3. विद्यार्थ्यांची मराठी साहित्यविषयक संगणकीय टंकलेखन योग्य प्रकारे करतील.	PSO 4, PSO 5, PSO 6		
	CO 4. विद्यार्थ्यांमध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या माध्यमाने साहित्यनिर्मितीसाठी मराठी भाषेचे उपयोजन करण्याचे कौशल्य विकसित होईल.	PSO 6, PSO 7		
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. मराठी साहित्य 1.1 मराठी भाषा, साहित्य आणि तंत्रज्ञान सहसंबंध 1.2 साहित्याची भाषा, लिपी आणि तंत्रज्ञान समन्वय 1.3 सर्जनशील साहित्यनिर्मितीत तंत्रज्ञानाचे योगदान	15	CO 1, CO 2, CO 4	K1, K2, K6
Module 2:	2. तंत्रज्ञान 2.1 आधुनिक तंत्रज्ञान: परिचय, स्वरूप आणि महत्त्व 2.2 साहित्यासाठी उपयुक्त आधुनिक तंत्रज्ञान: प्रकार	15	CO 2	K2
Module 3:	3. साहित्याचे टंकलेखन आणि आधुनिक तंत्रज्ञान 3.1 साहित्याचे आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या आधारे टंकलेखन: समस्या आणि समाधान 3.2 साहित्याचे संगणकीय टंकलेखन: लिपी आणि फॉन्ट	15	CO 3, CO 4	K2, K3

	3.3 टंकलेखनाच्या विविध पद्धती			
Module 4:	4. मराठी साहित्य संशोधन आणि आधुनिक तंत्रज्ञान 4.1 मराठी साहित्य: भाषांतर व लिप्यंतर 4.2 मराठी साहित्याचे आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या आधारे संशोधन व सादरीकरण	15	CO 3, CO 5	K3, K4, K5 K6
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइंट सादरीकरण, मुलाखत इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कालेलकर, ना. गो. भाषा आणि संस्कृती. मौज प्रकाशन, 1975. 2. कुळकर्णी, वा. ल. मराठी ज्ञानप्रसारक : इतिहास आणि वाङ्मय विचार. पॉप्युलर प्रकाशन, 1965. 3. गोडबोले, अच्युत. आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स. मधुश्री पब्लिकेशन, 2021. 4. गोडबोले, अच्युत. बखर संगणकाची. मनोविकास प्रकाशन, 2018. 5. गोखले द. ना. शुद्धलेखनविवेक. सोहम प्रकाशन, 1993. 6. गोविलकर, लीला. मराठीचे व्याकरण. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, 2006. 7. जाधव, महेश. ज्ञान हीच प्रॉपर्टी. HighTechEasy Publishing, 2014. 8. जोशी, नवीन. मीडिया और मुद्दे. सामायिक प्रकाशन, 2015. 9. टिळेकर, चंद्रसेन. संगणकाचे अंतरंग. दिलीपराज प्रकाशन, 2016. 			

[\[Back to Index\]](#)

Discipline Specific Vocational Elective (DSVE) Courses

Title of the Course	भाषांतरविद्या (Translation Studies)
Course Code	MAR-6401
Number of Credits	04
Theory/Practical	2T+2P
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	विद्यार्थ्यांजवळ किमान दोन भाषांची आणि त्यांच्या सांस्कृतिक पार्श्वभूमीची जाण असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none">1. विद्यार्थ्यांना भाषांतराचे स्वरूप व भाषांतरप्रक्रिया समजावून देणे.2. विद्यार्थ्यांना भाषांतराची विविध क्षेत्रे सांगून भाषांतरकाराला आवश्यक असलेल्या कौशल्यांची माहिती करून देणे.3. विद्यार्थ्यांना साहित्यिक आणि साहित्येतर भाषांतराचे पैलू समजावून देणे.

	साहित्य व साहित्येतर मजकुराचे प्रत्यक्ष भाषांतर करण्याचे कौशल्य विकसित करणे.			
Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना भाषांतराचे स्वरूप व भाषांतरप्रक्रियेची ओळख होईल.		PSO 1, PSO 5	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना भाषांतराची विविध क्षेत्रे व भाषांतरकाराला आवश्यक असलेल्या कौशल्यांची माहिती मिळेल.		PSO 4, PSO 5	
	CO 3. विद्यार्थी साहित्य व साहित्येतर भाषांतरातील पैलूंचे विश्लेषण करून शकतील .		PSO 5, PSO 6	
	CO 4. विद्यार्थी साहित्य व साहित्येतर मजकुराचे स्वतंत्रपणे प्रत्यक्ष भाषांतर करू शकतील.		PSO 1, PSO 5, PSO 7	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	भाषांतराचे स्वरूप 1.1 भाषांतराची आवश्यकता आणि महत्त्व 1.2 भाषांतर : शास्त्र की कला 1.3 भाषांतर संहितेचे स्वरूप, मूळ संहितेचे पुनर्घटन	15	CO 1	K1, K2, K3, K4
Module 2:	भाषांतरप्रक्रिया 2.1 स्रोतसंहितेचे अर्थग्रहण, विश्लेषण, अर्थांतरण आणि अर्थसंप्रेषणक्षमता 2.2 भाषांतरप्रक्रियेतील समस्या 2.3 भाषांतर, अनुवाद, रूपांतर, शाब्दिक अनुवाद, भावानुवाद	15	CO 1	K1, K2, K3, K4
Module 3:	3. भाषांतराचे उपयोजन: ललित साहित्याचे भाषांतर (प्रात्यक्षिक)	30	CO 3 CO 4	K3, K4, K5, K6

Module 4:	4. भाषांतराचे उपयोजन: साहित्येतर भाषांतर (प्रात्यक्षिक)	30	CO 3, CO 4	K3, K4, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, पावर पॉईन्ट सादरीकरण.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कऱ्हाडे, सदा. <i>भाषांतर</i>. लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, 1998. 2. काळे, कल्याण, सोमण, अंजली. <i>भाषांतरमीमांसा</i>. चिन्मय प्रकाशन, पुणे, 2025. 3. चित्रे, दिलीप. "कवितेचे भाषांतर." <i>आलोचना</i>, जानेवारी 1989. 4. चित्रे, दिलीप. "कवितेचे भाषांतर." <i>नवभारत</i>, एप्रिल 1983. 5. देवधर, विद्या (संपा). <i>पंचधारा अनुवाद विशेषांक</i>. वर्ष ६४ वे अंक तिसरा, मराठी साहित्य परिषद, हैदराबाद, ऑक्टोबर ते डिसेंबर 2021. 6. नेमाडे, भालचंद्र. <i>साहित्याची भाषा</i>. साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, 2011. 7. पाठक, म.वि., ठकार, रजनी. <i>भाषांतर: शास्त्र की कला?</i>. वरदा प्रकाशन, पुणे, 1987. 8. बापट, वसंत. <i>तौलनिक साहित्याभ्यास: मुलतत्वे आणि दिशा</i>. मौज प्रकाशन, पुणे, 1981. 9. सारंग, विलास. "भाषांतर: काही प्रश्न." <i>सत्यकथा</i>, सप्टेंबर 1974. 			

[\[Back to Index\]](#)

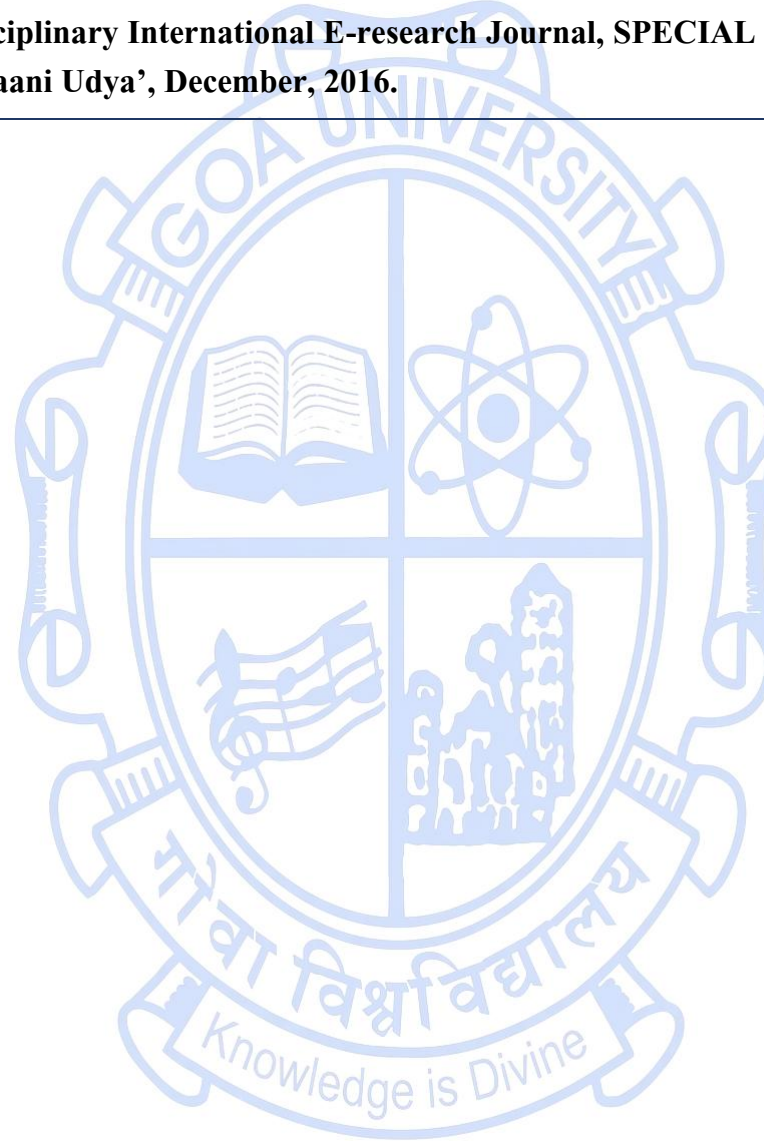
Title of the Course	सांस्कृतिक पर्यटन व प्रवासवर्णने (Cultural Tourism and Travelogue)
Course Code	MAR-6402
Number of Credits	04
Theory/Practical	2T+2P
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No
Pre-requisites for the Course:	भारतीय संस्कृतीची माहिती असणे आवश्यक आहे. साहित्य आणि प्रवासाची आवड असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना संस्कृती आणि सांस्कृतिक पर्यटन या विषयांचा परिचय करून देणे. 2. प्रवासवर्णनाच्या माध्यमाने जीवनमूल्यांचे महत्त्व समजावणे. 3. प्रवासाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना वैविध्यपूर्ण संस्कृतीचे दर्शन घडवणे. 4. विद्यार्थ्यांचे सर्जनशील लेखनकौशल्य विकसित करणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना संस्कृती आणि सांस्कृतिक पर्यटन या विषयांचा परिचय होईल.		PSO 2, PSO 7	
	CO 2. प्रवासवर्णनाच्या माध्यमाने जीवनमूल्यांचे महत्त्व समजेल.		PSO 2, PSO 7	
	CO 3. प्रवासाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना वैविध्यपूर्ण संस्कृतीचे दर्शन होईल.		PSO 7	
	CO 4. विद्यार्थ्यांचे सर्जनशील लेखनकौशल्य विकसित होईल.		PSO 7	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	<p>1. संस्कृती अध्ययन</p> <p>1.1 संस्कृती: संकल्पना व स्वरूप</p> <p>1.2 संस्कृती अभ्यास: महत्त्व आणि आवश्यकता</p> <p>1.3 भारतीय संस्कृतीविशेष</p> <p>1.4 सांस्कृतिक पर्यटन: स्वरूप आणि महत्त्व</p> <p>1.5 सांस्कृतिक अभ्यासासाठी प्रवास: आवश्यकता, निरीक्षण, नोंदी, आलेखन.</p>	15	CO 1	K1, K2
Module 2:	<p>प्रवासवर्णन</p> <p>प्रवासवर्णन: संकल्पना व स्वरूप</p> <p>2.2 सांस्कृतिक पर्यटन आणि प्रवासवर्णन यांचा सहसंबंध</p> <p>2.3 आज इथे उद्या तिथे – उषा पाणंदीकर</p>	15	CO 2, CO 3	K1, K2, K3, K4
Module 3:	शैक्षणिक प्रवास, संस्कृती अध्ययन (प्रात्यक्षिक)	30	CO 1, CO 2,	K3, K4, K6

			CO 3, CO 4	
Module 4:	शैक्षणिक प्रवास, संस्कृती अध्ययन व प्रवासवर्णनपर लेखन (प्रात्यक्षिक)	30	CO 1, CO 2, CO 3, CO 4	K3, K4, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइन्ट सादरीकरण, शैक्षणिक प्रवास, आंतरजाल स्रोत इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कालेलकर, ना., गो. भाषा आणि संस्कृती. मौज प्रकाशन, 1975. 2. कुलकर्णी, गो. म. मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी. मेहता प्रकाशन, 1985. 3. केळकर, दत्तात्रय. संस्कृती संगम. मनोहर ग्रंथमाला प्रकाशन, 1946. 4. खेडेकर, विनायक विष्णू. गोवा संस्कृतिबंध. पद्मगंधा प्रकाशन, 2012. 5. जोशी, लक्ष्मणशास्त्री. मराठी विश्वकोश, खंड १०. महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, 1981. 6. तोरणे, नीता (संपा.). मराठी साहित्यातील प्रवासवर्णने (मध्यवर्ती आणि गोमंतकीय). संत सोहिरोबानाथ आंबिये शासकीय कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, 2024. 7. भवाळकर, तारा. संस्कृतीची शोधयात्रा. पद्मगंधा प्रकाशन, 2024. 8. सातोस्कर, बा., द. गोमंतक : प्रकृती व संस्कृती. शुभदा सरस्वत पब्लिकेशन्स, 1984. 9. साने, गुरुजी. भारतीय संस्कृती. नवता बुक वर्ल्ड, 2012. 10. सावंत, वसंत. प्रवासवर्णन - एक वाङ्मयप्रकार. महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, 1987. 11. संत, दु. का. साहित्य आणि संस्कृती. अ. वि. गृह प्रकाशन, 1966. 			

**12. INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION'S RESEARCH JOURNEY,
Multidisciplinary International E-research Journal, SPECIAL ISSUE 12, 'Marathitil Prawasvarnane-
Kal.Aaj aani Udyā', December, 2016.**

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	व्यावसायिक मराठी (Professional Marathi)
Course Code	MAR-6403
Number of Credits	04
Theory/Practical	2T + 2P
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

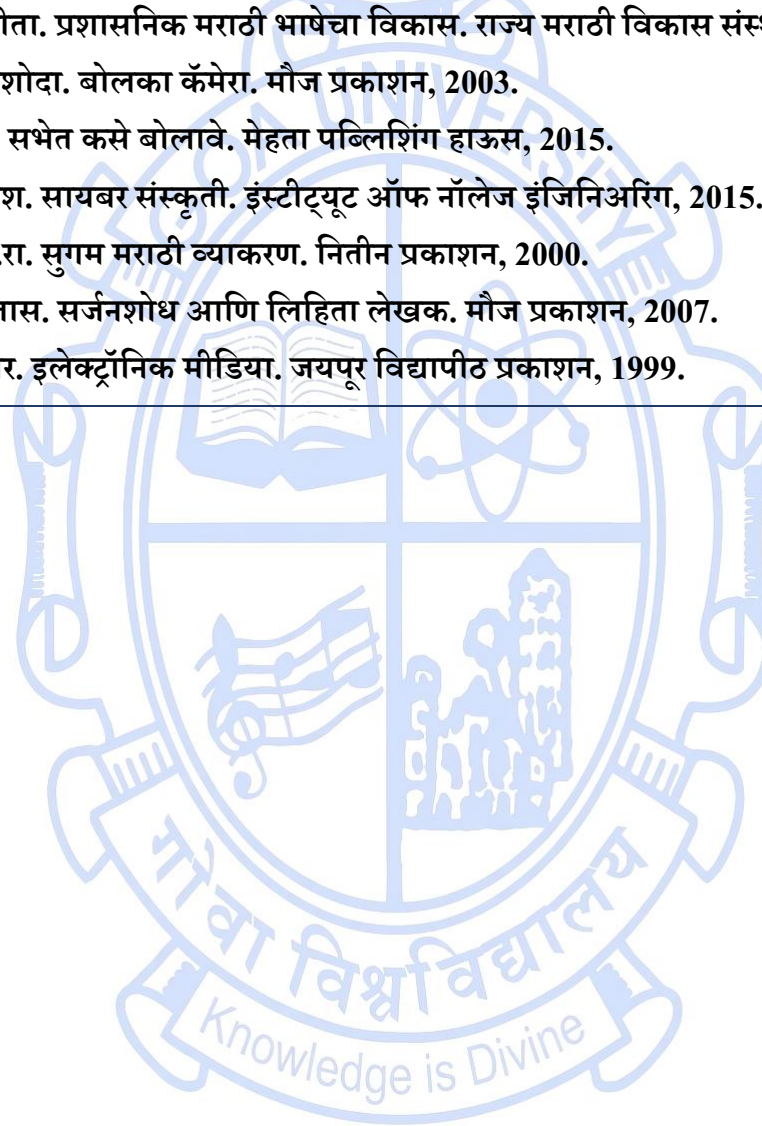
Pre-requisites for the Course:	मराठी भाषा आणि आधुनिक तंत्रज्ञान यांचे ज्ञान आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेशी संबंधित व्यवसायांचा परिचय करून देणे. 2. व्यावसायिक कौशल्ये आणि भाषिक कौशल्ये यांचा सहसंबंध समजावणे. 3. विद्यार्थ्यांचे मराठी लेखन, टंकलेखन व उच्चारण या क्षमता विकसित करणे. 4. विद्यार्थ्यांमध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या सहाय्ये मराठी भाषा उपयोजन कौशल्य विकसित करणे.

Course Outcomes:		Mapped to PSO		
	CO 1. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेशी संबंधित व्यवसायांचा परिचय होईल.	PSO 4, PSO 5		
	CO 2. व्यावसायिक कौशल्ये आणि भाषिक कौशल्ये यांचा सहसंबंध समजेल.	PSO 4, PSO 5		
	CO 3. विद्यार्थी मराठी लेखन, टंकलेखन व उच्चारण योग्य प्रकारे करतील.	PSO 6		
	CO 4. विद्यार्थी आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या सहाय्ये मराठी भाषेचे उपयोजन करतील.	PSO 4, PSO 5, PSO 6, PSO 7		
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. व्यावसायिक मराठी 1.1 संकल्पना, स्वरूप, महत्त्व व आवश्यकता 1.2 भाषा आणि व्यवसाय 1.3 व्यक्तिमत्व विकास आणि भाषिक विकास 1.4 व्यावसायिक कौशल्ये आणि भाषिक कौशल्ये	15	CO 1, CO 2	K1, K2
Module 2:	2. व्यावसायिक मराठी: मुद्रणकौशल्य 2.1 ई-तंत्रज्ञान आणि टंकलेखन 2.2 भाषा, लिपी आणि फॉन्ट यांचा सहसंबंध 2.3 शुद्धलेखन नियम, मुद्रितशोधन, विरामचिन्हे	15	CO 2	K1, K2
Module 3:	3. मराठी उच्चारण आणि ध्वनीचित्रमुद्रण (प्रात्यक्षिक) 3.1 स्वर, व्यंजन, महाप्राण, अनुनासिक यांचे योग्य उच्चारण	30	CO 3, CO 4	K3, K4, K5, K6

	3.2 ध्वनीमुद्रण, Voiceover 3.3 ध्वनीचित्रमुद्रण			
Module 4:	4. व्यावसायिक भाषाव्यवहार आणि ई-तंत्रज्ञान उपयोजन (प्रात्यक्षिक) 4.1 अर्ज लेखन 4.2 ई-सामुग्रीनिर्मिती: Poster, Flip E-Book 4.3 कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) उपयोजन 4.4 माहितीपट निर्मिती	30	CO 3, CO 5	K5, K6
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइंट सादरीकरण, मुलाखत इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कालेलकर, ना. गो. भाषा आणि संस्कृती. मौज प्रकाशन, 1975. 2. कुळकर्णी, वा. ल. मराठी ज्ञानप्रसारक : इतिहास आणि वाङ्मय विचार. पॉप्युलर प्रकाशन, 1965. 3. गोडबोले, अच्युत. आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स. मधूश्री पब्लिकेशन, 2021. 4. गोडबोले, अच्युत. बखर संगणकाची. मनोविकास प्रकाशन, 2018. 5. गोखले द. ना. शुद्धलेखनविवेक. सोहम प्रकाशन, 1993. 6. गोविलकर, लीला. मराठीचे व्याकरण. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, 2006. 7. जाधव, महेश. ज्ञान हीच प्रॉपर्टी. HighTechEasy Publishing, 2014. 8. जोशी, नवीन. मीडिया और मुद्दे. सामायिक प्रकाशन, 2015. 9. जोशी, श्रीपाद. संवादशास्त्र. संभव प्रकाशन, 1998. 10. टिळेकर, चंद्रसेन. संगणकाचे अंतरंग. दिलीपराज प्रकाशन, 2016. 11. त्रिखा, किशोर. प्रेस विधी : पत्रकारता और समाचारपत्र-उद्योग से संबंध कानून. वाराणसी विश्व विद्यालय प्रकाशन, 1998. 12. परूळेकर, आशा. संभाषण चातुर्य. उन्मेश प्रकाशन, 2012. 			

13. फडके, अरुण. शुद्धलेखन तुमच्या खिशात. नितीन प्रकाशन, 2002.
14. भागवत, गीता. प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास. राज्य मराठी विकास संस्था, 2020.
15. भागवत, यशोदा. बोलका कॅमेरा. मौज प्रकाशन, 2003.
16. भुर्के, शाम. सभेत कसे बोलावे. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, 2015.
17. वरखेडे, रमेश. सायबर संस्कृती. इंस्टीट्यूट ऑफ नॉलेज इंजिनिअरिंग, 2015.
18. वाळंबे, मो.रा. सुगम मराठी व्याकरण. नितीन प्रकाशन, 2000.
19. सारंग, विलास. सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक. मौज प्रकाशन, 2007.
20. सोनी, सुधीर. इलेक्ट्रॉनिक मीडिया. जयपूर विद्यापीठ प्रकाशन, 1999.

[Back to Index](#)

Title of the Course	मराठी भाषा आणि संगणकीय उपयोजने (Marathi Language and Computer Applications)
Course Code	MAR-6404
Number of Credits	04
Theory/Practical	2T+2P
Level	500
Effective from AY	2025 - 2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	संगणकीय तंत्रज्ञानाचे प्राथमिक ज्ञान आवश्यक आहे. मराठी भाषेतून संगणकीय उपयोजनांची आवड असणे आवश्यक.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेशी संबंधित संगणकीय उपयोजनांचा परिचय करून देणे. 2. भाषा अध्ययन व सादरीकरण प्रक्रियेला संगणक सुलभ बनविणे. 3. मराठी भाषा आणि संगणकीय उपयोजनाची माहिती करून देणे. 4. संगणकीय संसाधनाद्वारे मराठी भाषेच्या अभिवृद्धीला चालना देणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेशी संबंधित संगणकीय उपयोजनांचा परिचय होईल.		PSO 5	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना भाषा अध्ययन व सादरीकरणासाठी संगणक उपयोजन करता येईल.		PSO 2	
	CO 3. मराठी भाषेच्या अध्ययनासाठी संगणकीय उपयोजन कौशल्य विकसित होईल.		PSO 5, PSO 6	
	CO 4. संगणकीय संसाधनाद्वारे मराठी भाषेचे उपयोजन झाल्याने विद्यार्थ्यांची भाषिक अभिवृद्धी होईल.		PSO 5, PSO 6	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1: मराठी भाषा आणि संगणक 1.1 मानवी भाषा आणि संगणकाची भाषा 1.2 संगणकीय साधन-सामग्री आणि उपयोग 1.3 भाषिक व्यवहारात असलेले संगणकीय साधनसामग्रीचे महत्त्व	15	CO 1	K2, K3
Module 2:	2: संगणकीय साधनांचे मराठी भाषिक उपयोजन 2.1 संगणकीय टंकलेखन 2.2 संशोधनासाठी संगणकीय माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर 2.3 अत्याधुनिक संगणकीय साधनसामग्रीचे भाषिक उपयोजन	15	CO 2	K2, K3
Module 3:	3: सादरीकरण सुलभ संगणकीय साधने (प्रात्यक्षिक) 3.1 Power Point Presentation 3.2 Slideshow Maker	30	CO 3, CO 4	K3, K6

	3.3 Designer tools (सादरीकरणसुलभ संगणकीय साधनांचा वापर)			
Module 4:	4: संगणकीय साधनांचे प्रत्यक्ष मराठी भाषेतील उपयोजन (प्रात्यक्षिक) (इथे विद्यार्थ्यांकडून विविध संगणकीय साधनांच्या आधारे जाहिराती, फ्लायर्स, कार्यक्रमांच्या माहितीपत्रिका, मराठी विषयातील कथा – कवितांची सादरीकरणे)	30	CO 2, CO 3, CO 4	K3, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे इत्यादि.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. अकलुजकर, प्रसन्नकुमार. <i>फिचर रायटिंग</i>. श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, 2017. 2. जोशी, चंद्रहास. <i>मराठी लेखन दर्शन</i>. मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे, 1989. 3. भागवत, यशोदा. <i>बोलका कॅमेरा</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, 2012. 4. लांडगे, संजय. <i>उपयोजित मराठी</i>. दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, 2013. 5. शिकारपूर, दीपक. <i>संगणक मार्गदर्शक</i>. Amazon Asia-Pacific Holdings Private Limited, 2020. 6. शिकारपूर, दीपक. <i>संगणक युग</i>. उत्कर्ष प्रकाशन, 2021. 7. शिरवळकर, माधव. <i>संगणकावरील मराठी आणि युनिकोड (तंत्र आणि मंत्र)</i>. संगणक प्रकाशन, पुणे, 2019. 8. सारंग, विलास. <i>सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, 2001. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	वृत्तपत्रलेखन व संपादन कौशल्ये (News Writing and Editorial Skills)
Course Code	MAR-6405
Number of Credits	04
Theory/Practical	2T + 2P
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेचे मूलभूत ज्ञान आणि लेखनकौशल्ये अवगत असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना वृत्तपत्र लेखनाची संकल्पना आणि स्वरूप समजावणे. 2. विद्यार्थ्यांना पत्रकार, वार्ताहर, विविध वृत्तसंस्था, समाजमाध्यमे आणि पत्रकारितेतील नीतिमत्ता यांचा परिचय करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांना वर्तमानपत्र यंत्रणेतील विविध पदे, उपसंपादकाची कार्यपद्धती व प्रक्रिया आणि वृत्तसंकलन कौशल्ये यांचा परिचय करून देणे. 4. विद्यार्थ्यांना संपादकाचे कार्य व जबाबदाऱ्या, संपादकीय लेखनाची शैली, अतिथी संपादक व स्तंभलेखन यांची वैशिष्ट्ये आणि प्रभावी संपादकीय लेखनकौशल्ये शिकवणे.

	5. विद्यार्थ्यांकडून प्रत्यक्ष लेखन करून घेणे.		
Course Outcomes:		Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना वृत्तपत्र लेखनाची संकल्पना आणि स्वरूप समजेल.	PSO 5	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना पत्रकार, वार्ताहर, विविध वृत्तसंस्था, समाजमाध्यमे आणि पत्रकारितेतील नीतिमत्ता यांचा परिचय होईल.	PSO 5	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना वर्तमानपत्र यंत्रणेतील विविध पदे, उपसंपादकाची कार्यपद्धती व प्रक्रिया आणि वृत्तसंकलन कौशल्ये यांचा परिचय होईल.	PSO 5	
	CO 4. संपादकाचे कार्य व जबाबदाऱ्या, संपादकीय लेखनाची शैली, अतिथी संपादक व स्तंभलेखन यांची वैशिष्ट्ये ओळखतील आणि प्रभावी संपादकीय लेखनकौशल्य विकसित करतील.	PSO 5	
	CO 5. विद्यार्थी प्रत्यक्ष लेखन करतील.	PSO 5	
Content:		No of hours	Mapped to CO
Module 1:	वृत्तपत्र लेखन आणि बातमीचे विविध स्रोत वृत्तपत्र लेखनाचे स्वरूप वृत्तपत्रीय लेखनाचे विशेष वृत्तपत्रीय लेखनाची भाषा पत्रकार, वार्ताहर विविध वृत्तसंस्था दूरदर्शन, आकाशवाणी, विविध समाजमाध्यमे पीत पत्रकारिता व वृत्तपत्रीय नीतिमत्ता	15	CO 1, CO 2
			Cognitive Level
			K2, K4, K6

Module 2:	वृत्तसंकलन वर्तमानपत्राची यंत्रणा व कार्यपद्धती उपसंपादनाची कर्तव्ये, प्रक्रिया व जबाबदाऱ्या	15	CO 3	K1, K2, K4
Module 3:	वृत्तपत्रीयलेखन (प्रात्यक्षिक) प्रत्यक्ष वृत्तलेखन प्रत्यक्ष स्तंभलेखन संपादकीय लेखन	30	CO 5	K5, K6
Module 4:	संपादकीय प्रात्यक्षिक संपादकाचे कार्य अतिथी संपादन स्तंभलेखनाचे संपादन	30	CO 4	K5, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, चर्चासत्र, गटचर्चा, स्वाध्याय, पॉवर पॉइंट सादरीकरण इत्यादी			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कुलकर्णी, वा. ल. मराठी ज्ञानप्रसारक इतिहास आणि वाङ्मयविचार. पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे, 1965. 2. ढवळीकर, संजय. अग्रलेख. जागर प्रकाशन, गोवा, 2015. 3. ढवळीकर, संजय. संपादकीय. जागर प्रकाशन, गोवा, 2015. 4. तावरे, स्नेहल. व्यावहारिक मराठी. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, 2004. 5. नसिराबादकर, ल. रा. व्यावहारिक मराठी. फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, 1993. 6. लेले, रा. के. मराठी वृत्तपत्राचा इतिहास. मिहाना पब्लिकेशन्स, पुणे 2015. 7. वाळवेकर, समीरण. आजच्या ठळक बातम्या. राजहंस प्रकाशन, पुणे 2015. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	ग्रंथसंपादन आणि प्रकाशन (Book Editing and Publishing)
Course Code	MAR-6406
Number of Credits	04
Theory/Practical	2T + 2P
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी भाषा आणि आधुनिक तंत्रज्ञान यांचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे. 2. ग्रंथसंपादन आणि प्रकाशन याविषयी माहिती असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना ग्रंथसंपादन आणि प्रकाशन प्रक्रियेचा परिचय करून देणे. 2. ग्रंथसंपादन आणि प्रकाशन प्रक्रियेचे स्वरूप समजावणे. 3. विद्यार्थ्यांचे ग्रंथसंपादन कौशल्य विकसित करणे. 4. ग्रंथसंपादन आणि प्रकाशन प्रक्रियेविषयी मार्गदर्शन करणे.

Course Outcomes:		Mapped to PSO		
	CO 1. विद्यार्थ्यांना ग्रंथसंपादन आणि प्रकाशन प्रक्रियेचा परिचय होईल.	PSO 4, PSO 5		
	CO 2. विद्यार्थ्यांना ग्रंथसंपादन आणि प्रकाशन प्रक्रियेचे स्वरूप समजेल.	PSO 5		
	CO 3. विद्यार्थ्यांचे ग्रंथसंपादन कौशल्य विकसित होईल.	PSO 5, PSO6, PSO 7		
	CO 4. विद्यार्थी ग्रंथप्रकाशन प्रक्रियेत कुशल होतील.	PSO 5, PSO 6		
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	ग्रंथसंपादन 1.1 ग्रंथसंपादनाचे स्वरूप 1.2 ग्रंथसंपादन: महत्त्व आणि आवश्यकता 1.3 संपादनाचे प्रकार: शोधनिबंध, ललितसाहित्य, स्मरणिका, गौरविका	15	CO 1, CO 2	K1, K2
Module 2:	संपादक आणि संपादकीय कार्य संपादन कौशल्य: वाचकविचार, विषयानुरूप ग्रंथ शीर्षक, लेखांचा प्राधान्यक्रम संपादकीय लेखन आणि संपादकीय संस्कर, लेख शीर्षक-उपशीर्षक, छायाचित्र पृष्ठ मांडणी : मुखपृष्ठ, मलपृष्ठ, पृष्ठरचना-क्रम, पृष्ठसंख्या, नेटकेपणा, शिस्तबद्धता आर्थिक नियोजन	15	CO 1, CO 2, CO 3	K1, K2, K3
Module 3:	ग्रंथप्रकाशन आणि प्रकाशन प्रक्रिया 3.1 प्रकाशनाची पूर्वतयारी	30	CO 3, CO 4	K2, K3, K4, K5

	3.2 प्रकाशन कार्य: मुद्रण, मुद्रितशोधन, छपाई, बांधणी 3.3 वितरण आणि विक्री			
Module 4:	विद्यार्थी प्रत्यक्ष ग्रंथ/स्मरणिका/अंक संपादनाचे कार्य करतील.	30	CO 3, CO 4	K5, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइंट सादरीकरण इत्यादी.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. गोगटे, शरद. प्रकाशन व्यवसाय परिचय. अखिल भारतीय प्रकाशन संघ, 1999. 2. देशपांडे, अ. ना. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ४. व्हिनस प्रकाशन, पुणे, 1958. 3. त्रिखा, किशोर. प्रेस विधी : पत्रकारता और समाचारपत्र-उद्योग से संबंध कानून. वाराणसी विश्व विद्यालय प्रकाशन, 1998. 4. नागवेकर, पांडुरंग. गोमंतकाची बखर. शिल्पकार प्रकाशन, गोवा, 2018. 5. नारायण, के. संपादनकला. हिंदी ग्रंथ अकादमी, 1989. 6. पोतदार, केशव. संपादक आणि संपादकीय. कौस्तुभ प्रकाशन, 1991. 7. भोर, उज्ज्वला. प्रकाशन, संपादन आणि लेखन कौशल्य. प्रशांत पब्लिकेशन, पुणे, 2021. 8. ढवळीकर, संजय. संपादकीय. जागर प्रकाशन, गोवा, 2015. 9. लिमये, अ. ह. मराठी प्रकाशनाचे स्वरूप, प्रेरणा व परंपरा. प्रसाद प्रकाशन, 1972. 10. सोनी, सुधीर. इलेक्ट्रॉनिक मीडिया. जयपूर विद्यापीठ प्रकाशन, जयपूर, 1999. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	सर्जनशील लेखन (Creative Writing)
Course Code	MAR-6407
Number of Credits	4
Theory/Practical	2T+2P
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners :	No

Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना सर्जनशील लेखनाची आवड असणे आवश्यक आहे. 2. विद्यार्थ्यांना भाषेचे मूलभूत ज्ञान असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप व प्रक्रिया समजावून सांगणे. 2. विद्यार्थ्यांना साहित्याचा आशय, रचना, मांडणी, प्रकार व भाषा या संरचनात्मक घटकांची ओळख करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांमध्ये पद्य व गद्य साहित्यप्रकार तसेच आधुनिक माध्यमांसाठी लेखनातील तांत्रिक कौशल्याची समज निर्माण करणे. 4. विद्यार्थ्यांमध्ये प्रत्यक्ष लेखनातून लेखन क्षमता विकसित करणे आणि आधुनिक माध्यमांसाठी प्रत्यक्ष लेखन करण्याचे कौशल्य विकसित करणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थी सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप व प्रक्रिया समजून घेतील.		PSO 5	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना साहित्याच्या संरचनात्मक घटकांची ओळख होईल.		PSO 5	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना गद्य व पद्य साहित्यप्रकार तसेच आधुनिक माध्यमांसाठी लेखनातील तांत्रिक कौशल्यांची माहिती मिळेल.		PSO 5	
	CO 4. विद्यार्थी कविता, कथा, ललित निबंध, एकांकिका तसेच आधुनिक माध्यमांसाठी लेखन करू शकतील.		PSO 5, PSO 6, PSO 7	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	सर्जनशील लेखन आणि साहित्यरचना 1.1 सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप व प्रक्रिया 1.2 आशय, रचना व मांडणी 1.3 साहित्यप्रकार व साहित्याची भाषा	15	CO 1, CO 2	K1, K2
Module 2:	सर्जनशील लेखन: पद्य रचना 2.1 पद्य रचना: कविता, गीत, गझल, हायकू, चारोळी इत्यादी 2.2 आधुनिक माध्यमांसाठी पद्य लेखन	15	CO 3	K1, K2, K5, K6
Module 3:	3. सर्जनशील लेखन (प्रात्यक्षिक) कविता, कथा, एकांकिका, ललित निबंध आणि प्रवासवर्णन	30	CO 3, CO 4	K5, K6

Module 4:	4. सर्जनशील लेखन (प्रात्यक्षिक) आधुनिक माध्यमांसाठी लेखन - पटकथा, संवाद, गीत, अलक, ब्लॉग	30	CO 3, CO 4	K5, K6
Pedagogy:	व्याख्याने, गटचर्चा, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉइन्ट सादरीकरण इत्यादी			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कुलकर्णी, कृ. पा. <i>मराठी भाषा: उद्गम आणि विकास</i>. मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे, 1933. 2. जोशी, चंद्रहास. <i>मराठी लेखन दर्शन</i>. मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे, 1989. 3. जोशी, विजय. <i>वृत्तबद्ध कविता ते गझल</i>. अथर्व प्रकाशन, डोंबिवली, 2022. 4. पाटील, आनंद. <i>सृजनात्मक लेखन</i>. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2009. 5. पाटील, शिरीष, आणि नामदेव कोळी, संपा, <i>गझलनामा</i>. प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, 2015. 6. फडके, ना. सी. <i>प्रतिभा साधन</i>. व्हीनस प्रकाशन, पुणे, 2015. 7. माळी, संदीप, आणि समाधान पाटील, संपादक. <i>लेखनकौशल्य: मुद्रितशोधन व सर्जनशील लेखन</i>. प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, 2019. 8. यादव, आनंद. <i>साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया</i>. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 2017. 9. लांडगे, संजय. <i>उपयोजित मराठी</i>. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2020. 10. हंडीबाग, भारत (संपा). <i>दृक – श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन कौशल्य</i>. एज्युकेशनल पब्लिकेशन, औरंगाबाद. 2014. 11. जैतमहाल, विनोद. <i>समाज माध्यमांवरील लेखनकौशल्ये</i>. साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, 2024. 			

[\[Back to Index\]](#)

SEMESTER IV

Generic Elective (GE) Courses

Title of the Course	भारतीय साहित्याचा अभ्यास (Study of Indian Literature)
Course Code	MAR-6201
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025 - 2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No
Pre-requisites for the Course:	1. विद्यार्थ्यांना भारतीय साहित्याच्या समृद्ध परंपरेची जाणीव असणे आवश्यक आहे. 2. विद्यार्थ्यांना विविध भाषिक आणि साहित्यिक परंपरांची माहिती असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	1. विद्यार्थ्यांना भारतीयत्वाची संकल्पना स्पष्ट करून सांगणे. 2. भारतीय साहित्याची परंपरा विद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे.

	3. भारतीय साहित्य संशोधनातील समस्या विद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे. 4. तौलनिक अभ्यासासाठी विद्यार्थ्यांना चालना देणे.			
Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना भारतीयत्वाची संकल्पना स्पष्ट होईल.		PSO 1, PSO 5	
	CO 2. भारतीय साहित्य परंपरेची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल.		PSO 1, PSO 5	
	CO 3. भारतीय साहित्य संशोधनातील समस्या विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येतील.		PSO 1, PSO 5	
	CO 4. विद्यार्थ्यांना तौलनिक अभ्यासासाठी चालना मिळेल.		PSO 1, PSO 5	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. भारतीयत्व आणि भारतीय साहित्य 1.1 भारतीय साहित्य: संकल्पना व स्वरूप 1.2 भारतीय संस्कृती आणि भारतीय साहित्य यांचा अनुबंध 1.3 प्राचीन भारतीय साहित्य परंपरेचा परिचय	15	CO 1, CO 2	K1, K2
Module 2:	2. भारतीय साहित्य संशोधनातील समस्या 2.1 ऐतिहासिक व भौगोलिक समस्या 2.2 भाषा व लिपीविषयक समस्या 2.3 प्राचीन भारतीय साहित्य संशोधनातील समस्या	15	CO 2, CO 3	K3, K4
Module 3:	3. निवडक पाठ्यपुस्तके (खंडकाव्य व कविता) 3.1 महाकवी श्री कालिदासाचे मेघदूत – कवी कालिदास (अनुवाद: शांता शेळके)	15	CO 1, CO 2, CO 3,	K3, K4, K5

	3.2 बोल माधवी – चंद्रप्रकाश देवल (अनुवाद : आसावरी काकडे)		CO 4	
Module 4:	4. निवडक पाठ्यपुस्तके (कादंबरी व नाटक) 4.1 परतुनी ये घनःश्याम – दिनकर जोशी (अनुवाद : स्मिता भागवत) 4.2 हयवदन – गिरीश कर्नाड (अनुवाद: चि. त्र्यं. खानोलकर)	15	CO 1, CO 2, CO 3, CO 4	K3, K4, K5
Pedagogy:	व्याख्यान, गटचर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे इत्यादि.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> घोंगे, पराग. <i>नाट्यदर्शन</i>. विजया प्रकाशन, नागपूर, 2019. देशपांडे, वि. भा. <i>गाजलेल्या रंगभूमिका</i>. रोहन प्रकाशन, पुणे, 2006. पाण्डेय, लक्ष्मीकांत. भारतीय साहित्य. आशिष प्रकाशन, कानपूर, 2016. पुंडे, द. दि., संपा. भारतीय साहित्याची संकल्पना. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 1993. बापट, वसंत. तौलनिक साहित्याभ्यास. मौज प्रकाशन, मुंबई, 1981. मांद्रेकर, वृषाली. भारतीय साहित्य की मानवतावादी धाराए. विद्या प्रकाशन, कानपूर, 2015. मुगळी, रं. श्री. कन्नड साहित्याचा इतिहास. अनुवाद गौरीश कायकिणी, साहित्य अकादमी, मुंबई, 2017. मूर्ती, सुधा. पुण्यभूमी भारत. अनुवाद लीना सोहनी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 2006. मुलचंद, गौतम. भारतीय साहित्य. राजकमल प्रकाशन समूह, दिल्ली, 2017. लवटे, सुनीलकुमार. भारतीय साहित्यिक. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 1995. Devadhar, C. R. (ed), <i>Meghadoota of Kalidasa</i>. Motilal Banarsidass Publishers, Delhi, 2015. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मराठीतील विज्ञानसाहित्य (Science Fiction in Marathi)
Course Code	MAR-6202
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

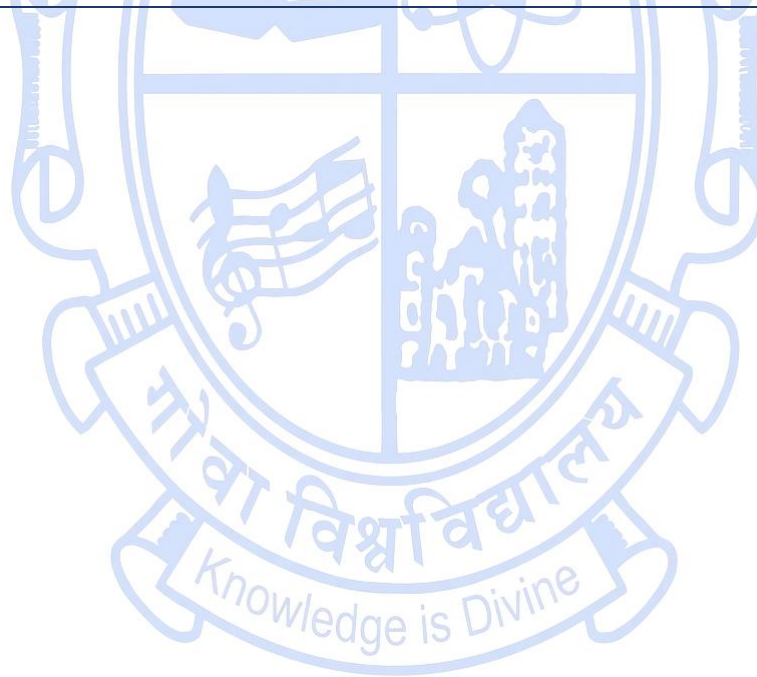
Pre-requisites for the Course:	विद्यार्थ्यांना विज्ञानसाहित्यात रुची असणे आवश्यक आहे.	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना विज्ञानसाहित्य या संकल्पनेची ओळख करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना विज्ञानसाहित्याच्या विविध आयामांचा परिचय करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान आणि मानवी जीवनाच्या सहसंबंधाचा दृष्टीकोन विकसित करणे. 4. विद्यार्थ्यांनी विज्ञानसाहित्यकृतींचा अभ्यास आणि मूल्यमापन करणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO
	CO 1. विद्यार्थ्यांना विज्ञानसाहित्य या संकल्पनेची ओळख होईल.	PSO 2, PSO 3,

	CO 2. विद्यार्थ्यांना विज्ञानसाहित्याच्या विविध आयामांचा परिचय होईल.		PSO 2, PSO 4
	CO 3. विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान आणि मानवी जीवनाच्या सहसंबंधाचा दृष्टीकोन विकसित होईल.		PSO 2, PSO 4
	CO 4. विद्यार्थी विज्ञानसाहित्यकृतींचा अभ्यास आणि मूल्यमापन करतील.		PSO 2, PSO 3
Content:		No of hours	Mapped to CO Cognitive Level
Module 1:	1 विज्ञानसाहित्य स्वरूप आणि संकल्पना 1.1 विज्ञानसाहित्याची संकल्पना 1.2 विज्ञानसाहित्याची मराठीतील परंपरा 1.3 विज्ञानसाहित्य आणि बदलते परिप्रेक्ष्य	15	CO1, CO2, CO3 K1, K2
Module 2:	2 निवडक साहित्यकृती 2.1 व्हायरस - जयंत नारळीकर 2.2 विप्लवा - अरुण साधू	15	CO3, CO4 K3, K4, K5
Module 3:	3 निवडक साहित्यकृती 3.1 आकाशभाकिते - सुबोध जावडेकर 3.2 मृत्यूदूत - निरंजन घाटे	15	CO3, CO4 K3, K4, K5
Module 4:	4 निवडक साहित्यकृती 4.1 बिटा एकशेतेवीस - फुला बागूल 4.2 खुजाबा - संजय ढोले	15	CO3, CO4 K3, K4, K5
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, सादरीकरणे, गटचर्चा, दृक्-श्राव्य माध्यमे, आंतरजाल माहिती स्रोतांचा वापर		

References/
Readings:

1. एरंडे, जयंत. *मराठी विज्ञान साहित्याचा इतिहास*. महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई. 2018
2. पगारे, म.सु. *मराठी विज्ञानसाहित्य*. प्रशांत पब्लिकेशन्स, पुणे. 2004
3. पवार, जयदेवी. *आ.य. पवार यांच्या निसर्ग आणि विज्ञान कविता*. इव्हेंशन प्रकाशन, लातूर. 2022
4. देवधर, विद्या. (संपा.) *पंचधारा विज्ञान साहित्य विशेषांक*. मराठी साहित्य परिषद, तेलंगण. मार्च 2021
5. बागुल, फुला. *मराठी विज्ञानसाहित्य समीक्षा व संशोधन*. अथर्व पब्लिकेशन्स, धुळे. 2013
6. बागुल, फुला, सुरवसे, सागर. *मराठी विज्ञान साहित्य सद्यस्थिती आणि मूल्यमापन*. अथर्व पब्लिकेशन्स, धुळे. 2024
7. काळे, पुरुषोत्तम. (संपा.) *महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका जयंत नारळीकर विशेषांक*. महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका, पुणे. मार्च 2021
8. लिंबाळे, शरणकुमार. साठोत्तरी मराठी वाङ्मयातील प्रवाह. दिलीपराज प्रकाशन, पुणे. 2007
9. शिंदे, रवींद्र. *विज्ञानसाहित्य संकल्पना आणि स्वरूप*. शब्दवैभव प्रकाशन, पुणे. 2018
10. शिंदे, संजय. *मराठी विज्ञानसाहित्य स्वरूप, व्याप्ती आणि बदलते परिप्रेक्ष्य*. प्रशांत प्रकाशन, जळगाव. 2022

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	साहित्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास (Sociological Study of Literature)
Course Code	MAR-6203
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	साहित्य आणि समाज यांच्यातील नात्याची ओळख असणे आवश्यक आहे.	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. साहित्य आणि समाज यांच्यातील अनुबंध विद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे. 2. साहित्याच्या समाजशास्त्रीय अभ्यासाची आवश्यकता समजावून सांगणे. 3. विविध साहित्यप्रकारातून व्यक्त होणारे सामाजिकतेचे स्वरूप लक्षात आणून देणे. 4. विद्यार्थ्यांना साहित्यातील सामाजिकतेचे मूल्यमापन करण्यास सक्षम करणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO
	CO 1. साहित्य आणि समाज यांच्यातील अनुबंध विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येईल.	PSO 1, PSO 2, PSO

			3	
	CO 2. साहित्याच्या समाजशास्त्रीय अभ्यासाची आवश्यकता विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येईल.		PSO 1, PSO 2, PSO 3	
	CO 3. विविध साहित्यप्रकारातून व्यक्त होणारे सामाजिकतेचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना समजेल.		PSO 1, PSO 2, PSO 3	
	CO 4. विद्यार्थी साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या सामाजिकतेचे मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 2, PSO 3, PSO7	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. साहित्य आणि समाज परस्परसंबंध 1.1 साहित्य आणि समाज: अनुबंध 1.2 साहित्य आणि समाज यांच्या संबंधांबद्दलची विविध मते 1.3 साहित्य अभिव्यक्ती, अभिरूची आणि सामाजिकता 1.4 साहित्याचा सामाजिक अंगाने अभ्यास करण्याच्या विविध पद्धती	15	CO 1, CO 2	K1, K2, K3, K4
Module 2:	2. साहित्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास 2.1 साहित्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास: स्वरूप आणि संकल्पना 2.2 साहित्याच्या समाजशास्त्रीय अभ्यासाची आवश्यकता 2.3 साहित्यातील मूल्य संकल्पना व साहित्यातील सामाजिकता 2.4 साहित्यातील सामाजिकता अधोरेखित करणारे महत्त्वाचे वाङ्मयीन प्रवाह: दलित, ग्रामीण, स्त्रीवादी	15	CO 2, CO 3	K1, K2, K3, K4
Module 3:	3. निवडक साहित्यकृती (कविता आणि आत्मकथन)	15	CO 2,	K4, K5

	3.1 गाऱ्हाणं – धनाजी धोंडीराम घोरपडे 3.2 मिटलेली कवाडे – मुक्ता सर्वगोड		CO 3, CO 4	
Module 4:	4. निवडक साहित्यकृती (नाटक आणि कादंबरी) 4.1 तनमाजोरी - प्रेमानंद गज्वी 4.2 चक्र - जयवंत दळवी	15	CO 2, CO 3, CO 4	K4, K5
Pedagogy:	व्याख्याने, गटचर्चा, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉईंट सादरीकरण इ.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> कऱ्हाडे, सदा. <i>समाज आणि साहित्य</i>. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, 1999. कोत्तपल्ले, नागनाथ. <i>साहित्य आणि समाज</i>. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2007. कुलकर्णी, गो. म. मराठी साहित्यातील स्पंदने. सुवर्ण प्रकाशन, पुणे, 1985. जाधव, मनोहर, व इतर, संपा. साहित्य, समाज आणि संस्कृती. सुविद्या प्रकाशन, पुणे, 2006. जाधव, रा. ग. साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ. कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, 1975. थोरात, परिश्रंढ. साहित्याचे सामाजिक संदर्भ. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, 2004. पाध्ये, दिगंबर. साहित्य, समाज आणि संस्कृती. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, 2011. पाटील, म. सु. साहित्याचे सामाजिक व सांस्कृतिक अनुबंध. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, 2001. भगणे, भालचंद्र. साहित्यविचार आणि समाजचिंतन. राजहंस प्रकाशन, पुणे, 2022. नेमाडे, भालचंद्र. साहित्याचे समाजशास्त्र. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2007. यादव, आनंद. मराठी साहित्य समाज आणि संस्कृती. मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 1985. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	पर्यावरण आणि मराठी साहित्य (Environment and Marathi Literature)
Course Code	MAR-6204
Number of Credits	4
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	1. पर्यावरणीय आणि साहित्यिक विषयांमध्ये रुची असावी.	
Course Objectives:	1. पर्यावरणीय साहित्य आणि चळवळींचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव समजून घेणे. 2. मराठी कविता, कथा, कादंबरी आणि आत्मचरित्रातील निसर्ग व पर्यावरणीय भावना तपासणे. 3. साहित्यिक संदर्भातून पर्यावरणीय जागरूकता लागू करण्याचा प्रयत्न करणे. 4. साहित्यकृतींच्या अभ्यासाद्वारे पर्यावरणीय दृष्टिकोन विकसित करणे.	
Course Outcomes:		Mapped to PSO
	CO 1. पर्यावरण आणि मराठी साहित्य यांच्यातील संबंध स्पष्ट होईल.	PSO2, PSO3

	CO 2. मराठी साहित्यकृतींमध्ये असलेल्या निसर्ग व पर्यावरणीय संवेदनाची जाणीव होईल.		PSO3, PSO5
	CO 3. कविता, कथा, कादंबरी व आत्मचरित्र यांचा पर्यावरणीय साहित्याच्या अंगाने अभ्यास होईल.		PSO3, PSO5
	CO 4. साहित्यिक संदर्भातून पर्यावरणीय जागरूकता होईल.		PSO5, PSO7
Content:		No of hours	Mapped to CO Cognitive Level
Module 1:	1. पर्यावरण आणि मराठी साहित्य 1.1 साहित्य व पर्यावरण : परस्परसंबंध 1.2 लोकसाहित्य व पर्यावरण 1.3 संतसाहित्य व निसर्गदृष्टी 1.4 पर्यावरणीय आंदोलने व मराठी साहित्य 1.5 आधुनिक पर्यावरणीय विचार व शाश्वत विकास उद्दिष्टे (SDG)	15	CO 1, CO 2, CO 3, CO 4 K1, K2, K4, K5
Module 2:	2. कविता आणि ललित लेख 2.1 रानातल्या कविता - ना. धो. महानोर 2.2 ऋतुचक्र - दुर्गा भागवत	15	CO 2, CO 3, CO 4 K2, K3, K4, K5
Module 3:	3. कथा आणि कादंबरी 3.1 उदकाचिया आर्ती - मिलिंद बोकील 3.2 बनगरवाडी - व्यंकटेश माडगूळकर	15	CO 2, CO 3, CO 4 K2, K3, K4, K5
Module 4:	4. आत्मचरित्र 4.1 चकवाचांदण- मारुती चितमपल्ली	15	CO 2, CO 3, CO 4 K2, K3, K4, K5

Pedagogy:	व्याख्याने, गटचर्चा आणि सादरीकरणे, स्वाध्याय इत्यादि.
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. आठलेकर, मंगला. <i>मराठी गद्य साहित्य व पर्यावरणीय जागृती</i>. राजहंस प्रकाशन, पुणे, 2010. 2. खोपकर, विलास. <i>पर्यावरणीय गद्य आणि मराठी साहित्य</i>. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2006. 3. गायकवाड, विनोद. <i>पर्यावरणीय साहित्य: स्वरूप व समीक्षा</i>. अक्षरदीप प्रकाशन, कोल्हापूर, 2011. 4. डहाके, वसंत आबाजी. <i>पर्यावरणीय कविता</i>. प्रज्ञा प्रकाशन, मुंबई, 2008. 5. ढेरे, अरुणा. <i>मराठी कादंबरीत पर्यावरणीय दृष्टिकोन (1950-2010)</i>. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2013. 6. दळवी, दुर्गा. <i>पर्यावरणीय संवेदनांचे मराठी ग्रंथ</i>. वाटा प्रकाशन, पुणे, 1995. 7. पवार, उर्मिला. <i>आयडेंटिटी: स्त्री आणि पर्यावरणातील अनुभव</i>. शब्दालय प्रकाशन, मुंबई, 2007. 8. पाटील, अप्पा. <i>चिपको आंदोलन व मराठी साहित्य</i>. नवा प्रकाशन, नागपूर, 1992. 9. पाटील, आशुतोष. <i>पर्यावरणीय मराठी साहित्य संदर्भ आणि चिकित्सा</i>. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, 2015. 10. पाटील, गंगाधर. <i>पर्यावरणीय दृष्टिकोनातील साहित्य समीक्षा</i>. मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, 2011. 11. महाजन, वंदना. <i>मराठी साहित्य आणि पर्यावरणीय विचार</i>. डायमंड प्रकाशन, पुणे, 2009. 12. व्हटकर, अर्जुन. <i>मुक्या जंगलाची गर्जना</i>. ग्रंथाली प्रकाशन, पुणे, 2003.

[\[Back to Index\]](#)

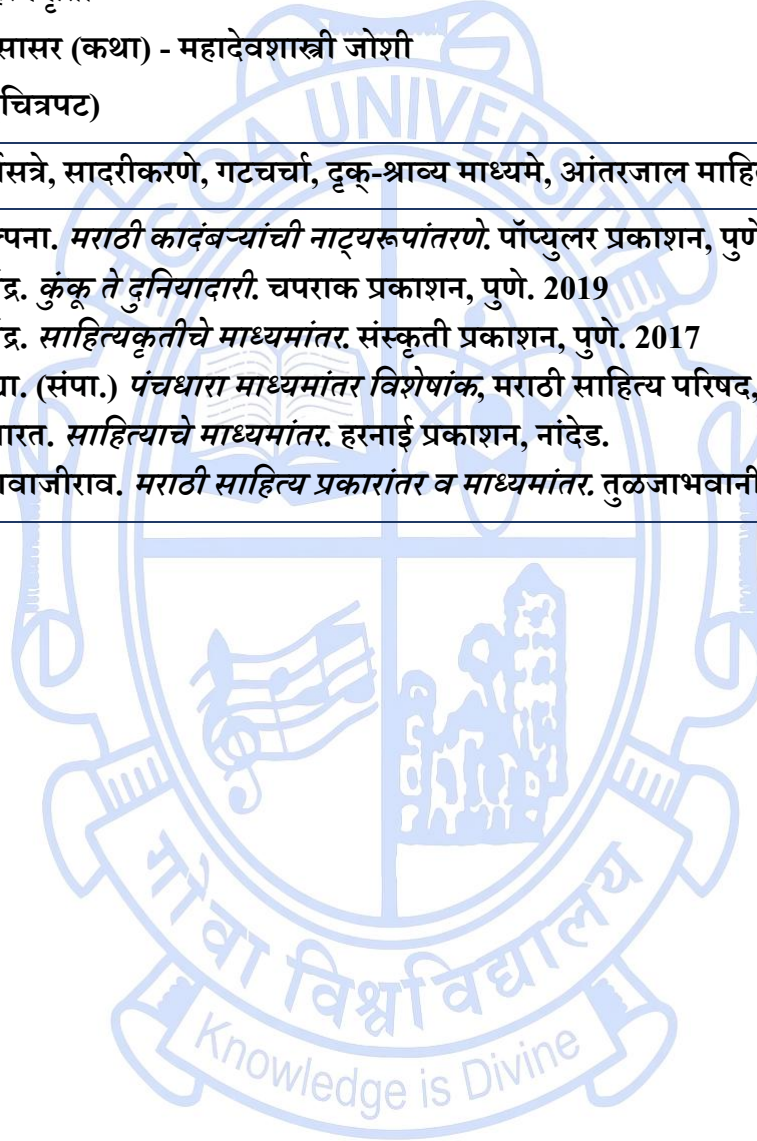
Title of the Course	मराठी साहित्याचे प्रकारांतर आणि माध्यमांतर (Literary and Media Adaptations in Marathi Literature)
Course Code	MAR-6205
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्य, विविध साहित्यप्रकारांचा परिचय तसेच नाटक, चित्रपटांची आवड असणे आवश्यक आहे.	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना प्रकारांतर आणि माध्यमांतर या संकल्पनांची ओळख करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना प्रकारांतर आणि माध्यमांतराच्या विविध आयामांचा परिचय करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्याच्या प्रकारांतर आणि माध्यमांतराचे तंत्र समजून घेऊन त्यांचा विविधांगी अभ्यास करण्याची क्षमता विकसित करणे. 4. विद्यार्थ्यांनी प्रकारांतरित आणि माध्यमांतरित साहित्यकृतींचा/कलाकृतींचा अभ्यास आणि मूल्यमापन करणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO

	CO 1. विद्यार्थ्यांना प्रकारांतर आणि माध्यमांतर या संकल्पनांची ओळख होईल.		PSO 2, PSO 5
	CO 2. विद्यार्थ्यांना प्रकारांतर आणि माध्यमांतराच्या विविध आयामांचा परिचय होईल.		PSO 2, PSO 5
	CO 3. विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्याच्या प्रकारांतर आणि माध्यमांतराचे तंत्र समजून घेऊन त्यांचा विविधांगी अभ्यास करण्याची क्षमता विकसित होईल.		PSO 2, PSO 5,
	CO 4. विद्यार्थी प्रकारांतरित आणि माध्यमांतरित साहित्यकृतींचा/कलाकृतींचा अभ्यास आणि मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 2, PSO 5
Content:		No of hours	Mapped to CO Cognitive Level
Module 1:	1 साहित्याचे प्रकारांतर आणि माध्यमांतर 1.1 साहित्याचे प्रकारांतर : संकल्पना आणि स्वरूप 1.2 साहित्याच्या प्रकारांतराची आवश्यकता, महत्त्व, प्रक्रिया, अडचणी आणि आव्हाने 1.3 साहित्याचे माध्यमांतर : संकल्पना आणि स्वरूप 1.4 साहित्याच्या माध्यमांतराची आवश्यकता, महत्त्व, प्रक्रिया, अडचणी आणि आव्हाने	15	CO 1, CO 2, CO 3 K1, K2
Module 2:	2 निवडक साहित्यकृती 2.1 समांतर (कादंबरी) – सुहास शिरवळकर 2.2 समांतर (वेबसिरीज)	15	CO 4 K3, K4, K5
Module 3:	3 निवडक साहित्यकृती 3.1 प्रकाशवाटा (आत्मचरित्र) - डॉ. प्रकाश बाबा आमटे 3.2 प्रकाश बाबा आमटे (चित्रपट)	15	CO 4 K3, K4, K5

Module 4:	4 निवडक साहित्यकृती 4.1 जगावेगळं सासर (कथा) - महादेवशास्त्री जोशी 4.2 कन्यादान (चित्रपट)	15	CO 4	K3, K4, K5
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, सादरीकरणे, गटचर्चा, दृक्-श्राव्य माध्यमे, आंतरजाल माहितीस्रोतांचा वापर			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. कामत, कल्पना. <i>मराठी कादंबऱ्यांची नाट्यरूपांतरणे</i>. पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे. 2. थोरात, राजेंद्र. <i>कुंकू ते दुनियादारी</i>. चपराक प्रकाशन, पुणे. 2019 3. थोरात, राजेंद्र. <i>साहित्यकृतीचे माध्यमांतर</i>. संस्कृती प्रकाशन, पुणे. 2017 4. देवधर, विद्या. (संपा.) <i>पंचधारा माध्यमांतर विशेषांक</i>, मराठी साहित्य परिषद, तेलंगण. 2021 5. हंडीभाग, भारत. <i>साहित्याचे माध्यमांतर</i>. हरनाई प्रकाशन, नांदेड. 6. देशमुख, शिवाजीराव. <i>मराठी साहित्य प्रकारांतर व माध्यमांतर</i>. तुळजाभवानी महाविद्यालय, सोलापूर. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मराठीतील बालसाहित्याचा अभ्यास (Study of Children's Literature in Marathi)	
Course Code	MAR-6206	
Number of Credits	04	
Theory/Practical	4T	
Level	500	
Effective from AY	2025-26	
New Course:	Yes	
Bridge Course/ Value added Course:	No	
Course for advanced learners:	No	
Pre-requisites for the Course:	मराठी भाषा आणि बालसाहित्याची आवड असणे आवश्यक आहे.	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना बालसाहित्य या प्रकाराचा परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना बालसाहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट करून देणे. 3. मराठीतील बालसाहित्य आणि बालसाहित्यिकांची ओळख करून देणे. 4. बालसाहित्यकृतींचा अभ्यास आणि मूल्यमापन करणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO
	CO 1. विद्यार्थ्यांना बालसाहित्य या प्रकाराचा परिचय होईल.	PSO 2

	CO 2. विद्यार्थ्यांना बालसाहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट होईल.		PSO 2, PSO 3, PSO 4
	CO 3. मराठीतील बालसाहित्य आणि बालसाहित्यिकांची ओळख होईल.		PSO 2
	CO 4. विद्यार्थी बालसाहित्यकृतींचा अभ्यास आणि मूल्यमापन करतील.		PSO 2, PSO 3, PSO 4
Content:		No of hours	Mapped to CO
Module 1:	1. बालसाहित्य संकल्पना आणि स्वरूप 1.1 बालसाहित्याची व्याख्या, स्वरूप आणि संकल्पना 1.2 बालसाहित्याचा इतिहास, परंपरा आणि बालसाहित्याचे प्रकार 1.3 बालमानसशास्त्र आणि बालसाहित्य 1.4 बालसाहित्य आणि प्रयोगशीलता, साहित्य संमेलने, नियतकालिके इ.	15	CO 1, CO 2, CO 3
Module 2:	2 निवडक साहित्यकृती 2.1 फुरसुंगीचा फास्टर फेणे – भा. रा. भागवत 2.2 बोक्या सातबंडे – दिलीप प्रभावळकर	15	CO 3, CO 4
Module 3:	3 निवडक साहित्यकृती 3.1 मांजरू आणि इतर कथा – राजीव तांबे 3.2 कुमारांच्या साहसकथा – गिरिजा कीर	15	CO 3, CO 4
Module 4:	4 निवडक साहित्यकृती 4.1 अजबखाना – विंदा करंदीकर	15	CO 3, CO 4

	4.2 झाड आजोबा – डॉ. संगीता बर्वे			
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्रे, सादरीकरणे, गटचर्चा, दृक्-श्राव्य माध्यमे, आंतरजाल माहितीस्रोतांचा वापर			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. काळे, माधुरी. बालसाहित्य प्रवाह आणि परिणामकारकरता. विद्या प्रकाशन, औरंगाबाद. 2012 2. गावडे, सुरेश. बालसाहित्य स्वरूप आणि दिशा. कॉटिनेंटल प्रकाशन, पुणे. 2003 3. जोशी मंगला. मराठीतील बालकथा परंपरा. श्रीविद्या प्रकाशन, कोल्हापूर. 2008 4. ढोले, अरुणा. मराठी बालसाहित्य अभ्यास व मूल्यांकन. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. 2010 5. पाटील, यशवंतराव. बालसाहित्याचा अभ्यास. शुभदा प्रकाशन, पुणे. 1995 6. पाटील, रंजना. बालसाहित्य सिद्धांत आणि आचरण. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. 2018 7. मोरे, शंकर. मराठी बालसाहित्याचा इतिहास. मेहता पब्लिशिंग, पुणे. 1998 8. मोरे, सुधाकर. मराठी बालसाहित्याची वाटचाल. मेहता प्रकाशन, पुणे. 2006 9. शिरोळे, कविता. बालसाहित्य एक समीक्षात्मक दृष्टीकोन. सुयोग प्रकाशन, मुंबई. 2014 10. शिंदे, शंकर. बालसाहित्य संशोधन व समीक्षा. प्राजक्ता प्रकाशन, नागपूर. 2015 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	महानगरीय मराठी साहित्य (Metropolitan Literature in Marathi)
Course Code	MAR-6207
Number of Credits	4
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-26
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	साहित्यातील सांस्कृतिक आणि समाज यांची प्राथमिक माहिती असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना नागर, अनागर व महानगर या संकल्पनांची ओळख करून देणे. 2. महानगरीय संस्कृती, समाजवास्तवाचा परिचय करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांना महानगरीय मराठी साहित्याची पार्श्वभूमी व वाटचाल स्पष्ट करून देणे. 4. मराठी साहित्यातील महानगरीय जाणीव आणि अभिव्यक्ती बदलांची चिकित्सा करणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. विद्यार्थ्यांना नागर, अनागर व महानगर या संकल्पना समजतील.		PSO 3	
	CO 2. विद्यार्थ्यांना महानगरीय संस्कृती, समाजवास्तवाचा परिचय होईल.		PSO 3	
	CO 3. विद्यार्थ्यांना मराठी महानगरीय साहित्याची पार्श्वभूमी व वाटचाल स्पष्ट होईल.		PSO 2	
	CO 4. विद्यार्थी महानगरीय जाणिवा आणि अभिव्यक्ती बदलांचे मूल्यमापन करतील.		PSO 1, PSO 3	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. महानगर स्वरूप आणि संकल्पना 1.1 नागर, अनागर व महानगर या संकल्पना 1.2 महानगराची वैशिष्ट्ये 1.3 शहरीकरण, महानगरीकरण प्रक्रिया	15	CO 1	K1, K2
Module 2:	2. महानगरीय समाजवास्तव आणि साहित्यातील जाणिवा 2.1 महानगरीय संस्कृती आणि समाजवास्तव 2.2 महानगरीय मराठी साहित्याची वाटचाल	15	CO 2, CO 3	K1, K2
Module 3:	3. कथात्म साहित्य 3.1 झिपच्या - अरुण साधू 3.2 तिसरा डुळा - किरण येले	15	CO 4	K3, K4, K5
Module 4:	4. कविता आणि नाटक 4.1 ऋतू शहरातले - अरुण म्हात्रे	15	CO 4	K3, K4, K5

	4.2 शोभायात्रा - शफाअत खान			
Pedagogy:	व्याख्याने, चर्चासत्र, गटचर्चा, स्वाध्याय, पावर पॉइन्ट सादरीकरण इत्यादि.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. आजगांवकर, सुर्यकांत, संपादक. <i>महानगरीय वास्तव: भारतीय कादंबऱ्यांसंदर्भात</i>. ललित पब्लिकेशन, मुंबई, 2016. 2. आडारकर, नीरा, आणि मीरा मेनन. <i>कथा मुंबईच्या गिरणगावाची</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, 2011. 3. कामत, मंजिरी (संपा). <i>अनु. जोशी, गिरीश. मुंबई, काल आणि आज</i>. इंदस सोर्स बुक्स, मुंबई, 2014. 4. कोत्तापल्ले, नागनाथ, संपादक. <i>साहित्य आणि समाज, "महानगरीय जाणिवा आणि मराठी साहित्य" (लेख)</i>. अविनाश, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2007. 5. खोले, विलास, संपादक. <i>गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी</i>. लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, 2011. 6. गवस, राजन. <i>भाऊ पाध्ये यांची कथा</i>. दर्या प्रकाशन, पुणे, 2010. 7. गायकवाड, डॉ. शरद, आणि प्रा. सुनील शिंदे, संपादक. <i>जागतिकीकरण आणि मराठी साहित्य</i>. स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, 2009. 8. गांगुर्डे, आनंदा. <i>महानगरीय कादंबरीतील समाजदर्शन</i>. यशोदीप पब्लिकेशन, पुणे, 2018. 9. जाधव, प्रा. रा. ग. <i>निवडक समीक्षा: मराठी कवितेतील महानगरीय संवेदना (लेख)</i>. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2006. 10. जाधव, प्रा. रा. ग. <i>मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड सातवा: १९५० ते २०००, भाग दुसरा</i>. मराठी साहित्य परिषद, पुणे, 2010. 11. जाधव, प्रा. रा. ग. <i>मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड सातवा: १९५० ते २०००, भाग तिसरा</i>. मराठी साहित्य परिषद, पुणे, 2010. 12. माडगावकर, गोविंद नारायण. <i>मुंबईचे वर्णन</i>. समन्वय प्रकाशन, 1863. 13. शहा, मृणालिनी, आणि विद्यागौरी टिळक, संपादक. <i>आधुनिक मराठी साहित्य आणि सामाजिकता</i>. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2007. 			

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	वृत्त, छंद आणि काव्याभ्यास (Verse, Meter and Poetic Reflection)
Course Code	MAR-6208
Number of Credits	04
Theory/Practical	4T
Level	500
Effective from AY	2025-2026
New Course:	Yes
Bridge Course/ Value added Course:	No
Course for advanced learners:	No

Pre-requisites for the Course:	मराठी काव्यातील वृत्त, छंद, अलंकार याबद्दल माहिती असणे आवश्यक आहे.
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी कविता, कवितेचे विविध घटक व पद्यप्रकारांची ओळख करून देणे. 2. वृत्त आणि छंद यांचा परिचय करून देणे. 3. अभंग, ओवी या रचनाप्रकारांची ओळख करून देणे. 4. प्रत्यक्ष कवितांच्या आधारे वृत्त, छंद इ. ची ओळख करून देणे.

Course Outcomes:			Mapped to PSO	
	CO 1. मराठी कविता, कवितेचे विविध घटक व पद्यप्रकारांची ओळख होईल.		PSO4, PSO 7	
	CO 2. वृत्त आणि छंद यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.		PSO4, PSO 7	
	CO 3. अभंग, ओवी हे पारंपरिक काव्यप्रकार विद्यार्थ्यांना समजतील.		PSO4, PSO 7	
	CO 4. वृत्त, छंद यांचे काव्यातील उपयोजन समजून घेतील.		PSO4, PSO 7	
Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	1. कविता संकल्पना व स्वरूप 1.1 कवितेचे स्वरूप आणि संकल्पना 1.2 कवितेचे महत्त्वाचे घटक 1.3 मराठीतील महत्त्वाचे पद्यप्रकार	15	CO 1, CO 2, CO 3	K1, K2
Module 2:	2. वृत्तांचे प्रकार 2.1 अक्षरगणवृत्त 2.2 मात्रागणवृत्त 2.3 छंद	15	CO 2, CO 3	K1, K2
Module 3:	3. मध्ययुगीन मराठी कविता 3.1 अक्षरगणवृत्त रचना 3.2 मात्रागणवृत्त रचना 3.3 छंदोबद्ध रचना	15	CO 1, CO 2, CO 3, CO 4	K1, K2, K3, K4

Module 4:	4. आधुनिक मराठी कविता 4.1 मुक्तछंद 4.2 गझल 4.3 हायकू 4.4 चारोळी 4.5 गीतरचना	15	CO 1, CO 2, CO 3, CO 4	K1, K2, K3, K4
Pedagogy:	व्याख्याने, गटचर्चा, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पॉवर पॉईंट सादरीकरण इ.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. गंधारे, द. के. <i>मराठी वाङ्मय प्रकार : स्वरूप, संकल्पना व वाटचाल</i>. शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, 2017. 2. गणोरकर, प्रभा. व इतर. संपा. <i>वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश</i>. ग. रा. भटकळ फौंडेशन, मुंबई, 2001. 3. गोविलकर, लिला. <i>मराठीचे व्याकरण स्वरूपविचार</i>. मेहता पब्लिशिंग हाउस, पुणे. 2017 4. देशपांडे केजकर, प्रकाश, संत. <i>कविता: एक दृष्टिकोन</i>. स्वरूप प्रकाशन, पुणे, 2006. 5. नसिराबादकर, ल. रा. <i>प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास</i>. फडके प्रकाशन, कोल्हापूर 2013. 6. रसाळ, सुधीर. <i>कविता आणि प्रतिमा</i>. मौज प्रकाशन, मुंबई, 1982. 7. रसाळ, सुधीर. संपा. <i>साहित्य अध्यापन आणि प्रकार</i>. पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, 1987. 8. वाळंबे, मो. रा. <i>सुगम मराठी व्याकरण .सुधारीत आवृत्ती</i>, नितीन प्रकाशन, पुणे, 2000. 			

[\[Back to Index\]](#)

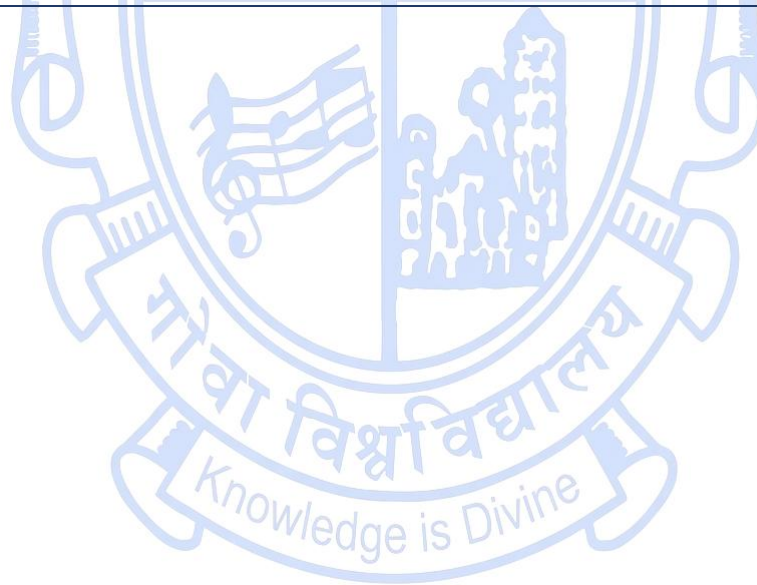
Title of the Course	मराठीतील पथनाट्याचा अभ्यास (Study of Marathi Street Plays)
Course Code	MAR-6209
Number of Credits	02
Theory/Practical	2T
Level	500
Effective from AY	2025 – 2026
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> संवाद लेखनाची प्राथमिक माहिती असणे आवश्यक आहे. सादरीकरण कौशल्य असणे आणि पथनाट्य सादरीकरणाची आवड असणे आवश्यक आहे. 	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> विद्यार्थ्यांना पथनाट्य या प्रकाराचा परिचय करून देणे. विद्यार्थ्यांना पथनाट्य संहिता लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करून सांगणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO
	CO 1. विद्यार्थ्यांना पथनाट्य या नाट्यप्रकाराचा परिचय होईल.	PSO 5, PSO 7
	CO 2. विद्यार्थ्यांना पथनाट्य संहिता लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट होईल.	PSO 5, PSO 7

Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	<p>1 : पथनाट्य : संकल्पना आणि स्वरूप</p> <p>1.1 नाट्य, नाटक आणि पथनाट्य</p> <p>1.2 पथनाट्याची पाश्चात्य आणि भारतीय परंपरा : जनम, थर्ड थिएटर, समुदाय, संघर्ष नाट्य मंच आदी पथनाट्य पथकांचे कार्य.</p> <p>1.3 सामाजिकता, जनजागृती आणि पथनाट्य</p>	15	CO 1	K2, K3 K5, K6
Module 2:	<p>2 : पथनाट्य : घटक, प्रक्रिया आणि व्याप्ती</p> <p>2.1 पथनाट्य संहिता आणि सादरीकरणाचे घटक</p> <p>2.2 पथनाट्य लेखन आणि सादरीकरण : प्रक्रिया आणि टप्पे</p> <p>2.3 पथनाट्यासाठी विषय निवडीचे निकष</p> <p>2.4 व्यक्तिमत्त्व विकास आणि पथनाट्य</p>	15	CO 2, CO 3	K2, K3 K5, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, गट चर्चा, सादरीकरण, मुलाखती, चर्चासत्रे इत्यादि.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. अरविंद. <i>नुक्कड पर नाट्यशास्त्र</i>. अनन्य प्रकाशन, दिल्ली, 2019. 2. उप्रेती, प्रभात कुमार. <i>सफदर एक आदमकद इंसान</i>. समय साक्ष, देहरादून, द्वितीय संकरण, 2021. 3. पंडित, वामन. <i>रंगवाच्या</i>, वसंतराव आचरेकर सांस्कृतिक प्रतिष्ठानाचे मुखपत्र, वर्ष नववे, अंक पहिला, फेब्रुवारी 2025. 4. पंडित, वामन. <i>रंगवाच्या</i>, वसंतराव आचरेकर सांस्कृतिक प्रतिष्ठानाचे मुखपत्र, वर्ष नववे, अंक दुसरा, जून 2025. 5. पंडित, वामन. <i>रंगवाच्या</i>, वसंतराव आचरेकर सांस्कृतिक प्रतिष्ठानाचे मुखपत्र, वर्ष नववे, अंक तिसरा, सप्टेंबर 2025. 6. प्रकाश, कैलास. <i>नुक्कड नाटक – संरचना और सिद्धांत</i>. श्री नटराज प्रकाशन, दिल्ली, 2007. 7. प्रभूदेसाय, संदेश. <i>रस्तो नाट्य – द फर्स्ट थियेटर</i>. संजना पब्लिकेशन, सांगे, पयली उजवाडावणी, जानेवारी 2018. 8. फळदेसाई, कवींद्र. सर फुडें. <i>संजना पब्लिकेशन, सांगे, पयली उजवाडावणी, 2014.</i> 			

9. भागवत, संजय. *नाट्य, लोकनाट्य ते पथनाट्य*. अक्षरमानव प्रकाशन, पुणे, 2012.
10. मिश्रा, गंगोत्री. नुक्कड नाटक. OrangeBooks Publication, Chhattisgarh, 2022.
11. सपकाळ, अनिल. मराठी चित्रपटाची पटकथा. अनुबंध प्रकाशन, पुणे, द्वितीय आवृत्ती, 2012.
12. हरिजन, मंगेश, संपादक. पथसम्राट – हेमंत अय्या *हांची वेंचीक पथनाट्यां*. आर. बी. प्रॉडक्शन, मडगांव, पयली उजवाडावणी, फेब्रेर 2018.
13. Alishah, Syedain, and Dr. Mohammad Faisal. “A Chronological Study of Origin and Evolution of Street Theatre in India.” *The Indian Journal of Political Science*, vol. 21, no. 9, Nov. 2019, ISSN: 0374-8588.
14. Bharucha, Rustom. *Rehearsals of Revolution: The Political Theater of Bengal*. University of California Press, 1983.
15. Calder, David. *Street Theatre and the Production of Postindustrial Space*. Manchester University Press.
16. Deshpande, Sudhanva. *Halla Bol: The Death and Life of Safdar Hashmi*. LeftWord Books, 2020.
17. Hashmi, Safdar. *The Right to perform*. SAHMAT, Delhi, 2023

[\[Back to Index\]](#)

Title of the Course	मराठी पथनाट्य लेखन व सादरीकरण (Marathi Street Play writing and Performance)
Course Code	MAR-6210
Number of Credits	02
Theory/Practical	2P
Level	500
Effective from AY	2025 – 2026
New Course	Yes
Bridge Course/ Value added Course	No
Course for advanced learners	No

Pre-requisites for the Course:	<ol style="list-style-type: none"> संवाद लेखनाची प्राथमिक माहिती असणे आवश्यक आहे. सादरीकरण कौशल्य असणे आणि पथनाट्य सादरीकरणाची आवड असणे आवश्यक आहे. 	
Course Objectives:	<ol style="list-style-type: none"> पथनाट्याच्या 'जनजागृती' या वैशिष्ट्याची विद्यार्थ्यांना माहिती करून देणे. प्रत्यक्ष पथनाट्य लेखन आणि सादरीकरण यांना चालना देणे. 	
Course Outcomes:		Mapped to PSO
	CO 1. पथनाट्याचे 'जनजागृती' हे वैशिष्ट्य विद्यार्थ्यांना अनुभवता येईल.	PSO 7
	CO 2. विद्यार्थ्यांचे पथनाट्य लेखन आणि सादरीकरणाचे कौशल्य विकसित होईल.	PSO 7

Content:		No of hours	Mapped to CO	Cognitive Level
Module 1:	<p>1: प्रत्यक्ष पथनाट्य लेखन (प्रात्यक्षिक)</p> <p>3.1 विषय निवड</p> <p>3.2 पथनाट्य संहितेचे सादरीकरण सुलभ गुण</p> <p>3.3 दर्जेदार पथनाट्य संहितेचे निकष</p> <p>(इथे विद्यार्थ्यांकडून आवश्यक अशा विषयांवर पथनाट्य लेखन करून घेणे अपेक्षित. विद्यार्थ्यांनी लिहिलेल्या संहितांवर चर्चा करून, संहितांना सादरीकरण सुलभ बनविणे.)</p>	30	CO 3, CO 4	K3, K4, K5, K6
Module 2:	<p>2 : प्रत्यक्ष पथनाट्याचे सादरीकरण (प्रात्यक्षिक)</p> <p>(विद्यार्थ्यांनी लिहिलेल्या पथनाट्य संहितांचे सादरीकरण करणे. विद्यार्थ्यांमध्ये पथनाट्य सादरीकरणाचे कौशल्य विकसित करणे. जनजागृतीसाठी सदर पथनाट्याचा वापर करणे.)</p>	30	CO 2, CO 3, CO 4	K3, K4, K5, K6
Pedagogy:	व्याख्यान, गट चर्चा, सादरीकरण, इत्यादि.			
References/ Readings:	<ol style="list-style-type: none"> 1. अरविंद. नुक्कड पर नाट्यशास्त्र. अनन्य प्रकाशन, दिल्ली, 2019. 2. उप्रेती, प्रभात कुमार. सफदर एक आदमकद इंसान. समय साक्ष, देहरादून, द्वितीय संकरण, 2021. 3. पंडित, वामन. रंगवाच्या, वसंतराव आचरेकर सांस्कृतिक प्रतिष्ठानाचे मुखपत्र, वर्ष नववे, अंक पहिला, फेब्रुवारी 2025. 4. पंडित, वामन. रंगवाच्या, वसंतराव आचरेकर सांस्कृतिक प्रतिष्ठानाचे मुखपत्र, वर्ष नववे, अंक दुसरा, जून 2025. 5. पंडित, वामन. रंगवाच्या, वसंतराव आचरेकर सांस्कृतिक प्रतिष्ठानाचे मुखपत्र, वर्ष नववे, अंक तिसरा, सप्टेंबर 2025. 6. प्रकाश, कैलास. नुक्कड नाटक – संरचना और सिद्धांत. श्री नटराज प्रकाशन, दिल्ली, 2007. 7. प्रभूदेसाय, संदेश. रस्तो नाट्य – द फर्स्ट थियेटर. संजना पब्लिकेशन, सांगे, पयली उजवाडावणी, जानेवारी 2018. 8. फळदेसाई, कवींद्र. सर फुडें. संजना पब्लिकेशन, सांगे, पयली उजवाडावणी, 2014. 9. भागवत, संजय. नाट्य, लोकनाट्य ते पथनाट्य. अक्षरमानव प्रकाशन, पुणे, 2012. 10. मिश्रा, गंगोत्री. नुक्कड नाटक. OrangeBooks Publication, Chhattisgarh, 2022. 			

11. सपकाळ, अनिल. मराठी चित्रपटाची पटकथा. अनुबंध प्रकाशन, पुणे, द्वितीय आवृत्ती, 2012.
12. हरिजन, मंगेश, संपादक. पथसम्राट – हेमंत अय्या *हांची वेंचीक पथनाट्यां*. आर. बी. प्रॉडक्शन, मडगांव, पयली उजवाडावणी, फेब्रेर 2018.
13. Alishah, Syedain, and Dr. Mohammad Faisal. “A Chronological Study of Origin and Evolution of Street Theatre in India.” *The Indian Journal of Political Science*, vol. 21, no. 9, Nov. 2019, ISSN: 0374-8588.
14. Bharucha, Rustom. *Rehearsals of Revolution: The Political Theater of Bengal*. University of California Press, 1983.
15. Calder, David. *Street Theatre and the Production of Postindustrial Space*. Manchester University Press.
16. Deshpande, Sudhanva. *Halla Bol: The Death and Life of Safdar Hashmi*. LeftWord Books, 2020.
17. Hashmi, Safdar. *The Right to perform*. SAHMAT, Delhi, 2023

[\[Back to Index\]](#)

